

Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı - 2014

MEZUNİYET ÖNCESİ TIP EĞİTİMİ

ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI-2014

ULUSAL ÇEP-2014

Yayına Hazırlayanlar:

Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR

Dr. Erol GÜRPINAR

Dr. Ahmet SONGUR

Dr. Ayça VİTRİNEL

Basım Yılı:

Nisan 2014

Ulusal ÇEP-2014, tarihli toplantısında görüşülerek 2015-2016 eğitim-öğretim yılında uygulanmak üzere ile kabul edilmiştir.
(Karar tarihi ve sayısı:)

ÖNSÖZ

Sayın Sağlık Eğiticileri, Hizmet Sunucuları, Tıp Eğitimi Paydaşları ve Tıp Fakültesi Öğrencileri;

1980'li yıllardan itibaren ülkemizde tıp fakültesi sayılarında yaşanan artışlar nedeniyle farklı olanaklara ve alt yapıya sahip fakültelerde farklı eğitim model ve programları uygulanmaya başlanmıştır. Bu süreçte hangi sistem veya programı uygularsa uygulasin temel bilgi ve becerilere sahip hekimlerin yetişebilmesi için çerçeve bir program hazırlanması gereksinimi doğmuştur. Bu amaçla 2000 li yılların başında tıp fakültelerinin katkıları ile hazırlanan ÇEP, kabul edildiğinde iki yılda bir revize edilme kararı alınmış olmasına rağmen değiştirilmeden günümüze kadar gelmiştir.

ÇEP'in revizyonu 2007 yılında Tıp Dekanları Konseyi (TıpDEK)'nin oluşturulması ile yeniden gündeme gelmiş olsa da hayata geçirilmesi mümkün olmamıştır. Son olarak Aralık 2012'de Kayseri'de yapılan TıpDEK Toplantısı'nda bir komisyon oluşturulması kararı alınmıştır. Prof. Dr. Ahmet SONGUR'un başkanlığında kurulan ve çalışmalarına başlayan komisyona bu süreçte birçok öğretim üyesi doğrudan veya fakülte görüşlerine katkıda bulunmak suretiyle destek vermiştir. Bu anlamda hemen her fakülte ve öğretim üyesinin görüşünün alındığı söylenebilir. Son olarak metin içerisinde de göreceğiniz gibi paydaşların görüşleri de alınmış ve bir program hazırlanmıştır.

Bunun hiçbir zaman nihai bir program olmadığını, günün ihtiyaçlarına göre sürekli geliştirilmesi gerektiğini biliyoruz. Her 2 yılda bir küçük te olsa değişiklikler yapılması gerekmektedir. Bunun için bizden sonraki tıp dekanlarına görev düşmektedir. Bizim de özellikle Tıp Alanı Yeterlikleri'nin belirlenmesi ve geliştirilmesi konusunda çalışmamız gerekmektedir.

UÇEP'in kullanılması ile birlikte aşağıdaki kazanımları bekliyoruz;

1-UÇEP'in hazırlanmasında dil olarak Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma Sistemi ile benzerlikler sağlanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde TUKMOS müfredatlarının UÇEP ile karşılaştırılması ve entegrasyonu mümkün olacaktır.

2-Fakültelerin müfredatlarında UÇEP'i temel alması ile aynı temel bilgi ve becerilere sahip hekimlerin yetişecektir. En azında öğrencilerin gereksiz ve aşırı bilgi yükü altında kalmaları engellenecektir.

3-Benzer şekilde UÇEP'in Tıpta Uzmanlık Sınavı içeriği üzerinde de değişiklik yapmasını bekliyoruz. Sınavların müfredatları belirlediği bir sistemden müfredatın sınavları belirlediği bir sisteme geçilmelidir.

4-Öğrenciler programların UÇEP'e uygunluğunu denetleyebilecektir.

Hazırlanan programda büyük özveri ile çalışan tüm komisyon üyelerimize, katkıda bulunan fakülteler, meslektaşlarımız, dernek ve kuruluşlara sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz.

Programın tıp eğitiminin gelişmesine katkı sağlaması dileğiyle...

TıpDEK Adına Yürütme Kurulu Dönem BAŞKANI

Prof. Dr. Muhammet GÜVEN

ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI ÇALIŞMA GRUBU

KOORDİNATÖRLER

Prof.Dr. Ahmet SONGUR, Ayfon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi

Prof.Dr. Ayça VİTRİNEL, Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Doç.Dr. Erol GÜRPINAR, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi

Doç.Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Fizyoloji

ÇALIŞMA GRUBU GRUP ÜYELERİ

Prof.Dr. Bahar MÜEZZİNOĞLU, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji

Prof.Dr. Kenan ATEŞ, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları

Prof.Dr. Murat Çetin RAĞBETLİ, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji

Prof.Dr. Mustafa ALDUR, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi

Prof.Dr. Osman GÜNAY, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı

Prof.Dr. Pınar TUNCEL, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya

Prof.Dr. Sevinç İNAN, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji

Prof.Dr. Tahir YAĞDI, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp-Damar Cerrahisi

Prof.Dr. Ünsal ÖZGEN, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Prof.Dr. Zeynep Olcay SOLAKOĞLU, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Fizyoloji

Doç.Dr. Arzu BALKAN, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Göğüs Hastalıkları

Doç.Dr. Erhan BÜKEN, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp

Doç.Dr. Güldal IZBIRAK, Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Aile Hekimliği

Doç.Dr. Hamit ACEMOĞLU, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Aile Hekimliği

Doç.Dr. Hatice ŞAHİN, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Halk Sağlığı

Yrd.Doç.Dr. Hasan ERBAY, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik

KATKIDA BULUNANLAR

Prof.Dr. Cumhuri KILIÇ, Zirve Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya

Prof.Dr. Gönül ASLAN, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji

Prof. Dr. Hasan KOÇOĞLU, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon

Prof.Dr. İsmihan İlknur UYSAL, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi

Prof. Dr. Kamil KUMANLIOĞLU, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nükleer Tıp

Prof. Dr. Muhammet GÜVEN, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları

Doç.Dr. Mehmet AYDIN, Zirve Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji

Doç.Dr. Melih ELÇİN, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Aile Hekimliği

Doç.Dr. Melis NACAR, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Halk Sağlığı

Doç.Dr. Nadir GÖKSÜGÜR, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar

Doç.Dr. Nejat Demircan, Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği

Doç.Dr. Şebnem GÜLEN, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji

Doç. Dr. Zeynep BAYKAN, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi, Halk Sağlığı

Ayrıca; Türkiye Tıp Fakülteleri Dekanları ve Öğretim Üyeleri, görüş veren dernek ve kuruluşlar.

İÇİNDEKİLER TABLOSU

GİRİŞ	6
Ulusal ÇEP'in amacı, hedefleri ve ilkeleri	7
TANIMLAR, AÇIKLAMALAR	12
ULUSAL ÇEP'İN YENİDEN YAPILANDIRMA SÜRECİ.....	14
A. Değerlendirme Toplantıları	14
B. Çalıştaylar	17
C. Ulusal ÇEP-2014 ile İlgili Paydaşlardan Gelen Görüşler ve Kısa Bir Değerlendirme	20
ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMININ DÖRT ANA BİLEŞENİ	28
1. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Amacı ve Ulusal Yeterlikler Çerçevesi.....	30
2. Semptomlar / Durumlar Listesi	35
3. Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Problemler Listesi.....	40
Semptomlar / Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Eşleştirme Tablosu	49
4. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi.....	82
EĞİTİM İÇERİĞİ	87
Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Üç Ana İçeriği.....	87
Tıp Eğitiminde Temel Bilimlerin, Sosyal ve Beşeri Bilimlerin Yeri ve Önemi	88
ÖĞRENME ve ÖLÇME-DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ.....	91
TIP FAKÜLTELERİNİN MEZUNİYET ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINI GELİŞTİRME SÜRECİ	94
RAKAMLARLA ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI	100
ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMINI KİMLER, NEREDE, NASIL KULLANABİLİR?.....	101
EKLER	103

GİRİŞ

Ülkemizde, tıp fakültelerinin sayısındaki artışa paralel olarak, tıp eğitiminin iyileştirilmesi, temel standartların oluşturulması için çalışmalar başlatılmış; bu bağlamda tıp eğitiminde 2001 yılında önemli bir adım atılarak “Ulusal Çekirdek Eğitim Programı” (Ulusal ÇEP) çalışmalarına başlanmıştır. Şubat 2001’de Tıp Sağlık Bilimleri Eğitim Konseyi tarafından tıp eğitiminin standardizasyonu için bir çekirdek müfredatın hazırlanmasına ve bu hazırlığı gerçekleştirmek için özel bir komisyon kurulmasına karar verilmiştir. Komisyon öncelikle, tıp fakültelerindeki mezuniyet öncesi eğitimin amaç ve hedeflerini belirlemiş; amaç ve hedeflere uygun çekirdek müfredat içeriğinin ortaya konmasını sağlayacak ilke ve ölçütleri sıralamış ve sonrasında bu doğrultuda programla ilgili çalışmalarını tamamlamıştır. Komisyon, çalışma kolaylığı nedeniyle Ankara ve İstanbul’da bulunan fakültelerin tıp eğitimi ile ilgili kurullarının görevlileri, fakültelerindeki öğretim üyelerinin katılımıyla bir taslak hazırlamış bu taslak daha sonra İstanbul, Ankara ve İzmir’de diğer fakültelerin öğretim üyelerinin katılımıyla geliştirilmiştir. Daha sonra hazırlanan son taslak tüm tıp fakültelerinin dekanlıklarına sunulmuş, alınan görüşlerle olgunlaştırılmıştır. Özverili ve emek yoğun bir sürecin ardından Ulusal ÇEP (Ulusal ÇEP-2002), 02 Şubat 2002 tarihinde Tıp-Sağlık Bilimleri Eğitim Konseyince kabul edilmiş, 2003-2004 eğitim-öğretim yılıyla birlikte uygulamaya konulmuştur¹.

Ulusal ÇEP-2002, ülkemizdeki tüm tıp fakültelerinin kendi eğitim programlarına eğilmelerini ve ulusal anlamda ilk kez tıp eğitiminin belirli standartlara göre yapılmasını sağlaması bakımından ülkemiz tıp eğitimine çok büyük katkılar sağlamış; 10 yıllık bu dönemde tıp fakültelerinin eğitimle ilgili çalışmalarında temel kaynaklardan birisi olmuştur. Ancak geçen 10 yıl içinde toplumun değişen sağlık gereksinimleri ile öncelikli sağlık sorunlarında yaşanan değişim, sağlık hizmeti sunumu, politika ve uygulamalarındaki değişimler, Bologna Sürecinin Yüksek Öğretim sistemimize getirdiği yenilikler nedeniyle, çeşitli platformlarda, Ulusal ÇEP-2002’nin sağlık ve eğitim alanlarında yaşanan değişimleri yansıtacak şekilde güncellenmesi konusu gündeme gelmiş ve son olarak, Yüksek Öğretim Kurulu’nun ve Tıp Dekanları Konseyinin istekleri ve girişimleri ile 2013 yılında Ulusal ÇEP ile ilgili ikinci bir süreç başlamıştır. Nisan 2013’te başlayan, çok sayıda fakülte, öğretim üyesi ve anabilim dalının katkıları ile hazırlanan ve ilgili paydaşların görüşleri ile olgunlaşan, bir yıl süren bu sürecin sonunda Ulusal ÇEP yeniden yapılandırılarak tarihli

¹ A. Bulut. Bir Haber: Ulusal Çekirdek Eğitim Programı Oluşturuldu. Tıp Eğitimi Dünyası, 2003, 13, 13-36.

toplantısında kabul edilmiştir. Yine aynı toplantıda tıp fakültelerine, yeni Ulusal ÇEP'i (Ulusal ÇEP-2014) kendi eğitim programlarına yansıtılabilmeleri için bir yıllık bir süre verilmiş, Ulusal ÇEP-2014'ün 2015-2016 eğitim öğretim yılı ile birlikte tüm tıp fakültelerinde uygulamaya konması kararlaştırılmıştır.

Ulusal ÇEP'in amacı, hedefleri ve ilkeleri:

Amaç:

Yaklaşık bir yıl süren yeniden yapılandırma sonrasında ortaya çıkan Ulusal ÇEP-2014 ile, tıp fakülteleri başta olmak üzere tıp eğitimi ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlara, mezuniyet öncesi tıp eğitimine yönelik, tıp eğitiminin ana dayanaklarının ve esaslarının ulusal ölçekte belirlendiği genel bir çerçeve / ulusal bir çerçeve sunulması; bununla, ülkemizdeki mezuniyet öncesine yönelik tüm eğitim uygulamalarında uluslararası tıp eğitimi ilke ve yaklaşımları doğrultusunda belirli bir standardın sağlanması amaçlanmıştır.

Yaklaşımlar, hedefler ve ilkeler:

Ulusal ÇEP-2014 süreci ile birlikte benimsenen yaklaşımlar, hedefler ve ilkeler şunlardır:

1. Ulusal ÇEP-2014'de şu 3 yaklaşımın birlikte benimsenmesi: (a) Eğitim dahil olmak üzere sağlığa ilişkin tüm süreçlerde biyo-psiko-sosyal ve kültürel perspektif, (b) eğitim çıktılarına (yeterliklere) dayalı yaklaşım ve (c) probleme / "task"a dayalı (semptom / duruma, çekirdek hastalığa / klinik probleme dayalı) yaklaşım².

² Bu yaklaşım ile, eğitim programının planlanmasından, geliştirilmesine ve uygulanmasına kadar problemi merkeze alan ve eğitim uygulamalarında ağırlıklı olarak probleme dayalı öğrenme yöntemini kullanan probleme dayalı veya bunun klinik eğitimde devamı olan "task" dayalı eğitim sistemleri kastedilmektedir. Burada, eğitim programını çeşitli bilimlerin içeriklerinden başlayarak geliştirmek yerine, belirlenmiş "semptomlar / durumlar" ve "çekirdek hastalıklar / klinik problemler"den hareketle geliştiren, yukarıdan aşağıya bir akış ile, eğitim içeriklerini ve yöntemlerini daha sonra belirlenmiş bu semptomlara / durumlara / problemlere göre belirleyen program geliştirme yaklaşımı kastedilmektedir. Bir diğer ifadeyle bu yaklaşım, tıp fakültelerini bu yönde bir eğitim sistemi ve yöntemini seçmeye zorlamamaktadır.

BENİMSENEN YAKLAŞIMLAR

Nedir, Ne Değildir?

Ulusal ÇEP-2014'te eğitim dahil olmak üzere sağlığa ilişkin tüm süreçlerde biyo-medikal perspektif yerine **Biyopsiko-sosyal ve kültürel perspektif** benimsendi.

Ulusal ÇEP-2014, öğrenim hedeflerine (bilgi, beceri ve tutum) ve eğitim içeriklerine dayalı bir yaklaşım yerine **eğitim çıktılarına (yeterliklere) ve "task"a dayalı yaklaşımlar** çerçevesinde geliştirildi.

2. Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin, eğitim çıktılarına dayalı bir yaklaşım çerçevesinde geliştirilmesi ve uygulanması; bu çerçevede, tıp fakültesi mezununun yeterliklerinin belirlenerek tüm eğitim sürecinin belirlenen bu yeterlikler çerçevesi doğrultusunda yürütülmesi.
3. Biyo-psiko-sosyal ve kültürel yaklaşım doğrultusunda semptom ve durum listesininin sadece klinik semptomlar yerine klinik semptomları, adli ve/ veya psikososyal durumları, sağlıklılık durumlarını ve çevresel-küresel durumları içerecek şekilde daha geniş çerçevede ele alınarak belirlenmesi; bu şekilde son dönemlerde sağlık alanında ortaya çıkan ihmal ve istismardan, üreme sağlığına, göçe ve olağandışı durumlara kadar, bir tıp fakültesi mezununun hekimlik yaşamı sırasında yönetmesi gereken çeşitli durumların eğitime yansıtılması.
4. Ulusal ÇEP-2002'de bulunan çekirdek hastalıklar listesinin, son 10 yılda sağlık alanında yaşanan değişimler doğrultusunda öğrenme düzeyleri ile birlikte gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi.
5. Semptom ve durumlar ile çekirdek hastalıkları ve klinik problemleri ilişkilendirerek (eşleştirecek), tıp fakülteleri başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlara mezuniyet öncesi tıp eğitimi uygulamaları için, mezuniyet yeterliklerinin yanında, diğer temel dayanakların oluşturulması.
6. Ulusal ÇEP-2002'de "Beceri Listesi" başlığı altında sıralanan becerilerin "Temel Hekimlik Uygulamaları" perspektifinde gözden geçirilerek öğrenme düzeyleriyle birlikte yeniden düzenlenmesi.
7. Tıp fakültelerinde, fakülte eğitim programlarının 2015-2016 eğitim-öğretim yılına kadar Ulusal ÇEP-2014 doğrultusunda yapılandırılması ve söz konusu eğitim yılında uygulamaya geçilmesi. Bu çerçevede tıp fakültelerinin bir yıllık süreç içinde;
 - a. Fakülte ÇEP'lerini geliştirmeleri, mezun yeterliklerini tanımlamaları,
 - b. Klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarını, Ulusal ÇEP-2014'ü tümüyle kapsayacak şekilde yeniden düzenlemeleri,
 - c. Fakülte eğitim programlarını; yaklaşık % 70-90'ının Ulusal ÇEP-2014'ün tamamını kapsayacak şekilde tüm öğrencilerin aldığı zorunlu programlar ve geriye kalan % 10-30'luk kısmının ise fakülte hedefleri, bireysel gelişim hedefleri ve öğrenci beklentileri doğrultusunda geliştirilen seçmeli ve diğer programlardan oluşacak şekilde geliştirmeleri.
8. Tıp fakültelerine öğrenci seçimi, fakültelere alınacak öğrenci sayılarının belirlenmesi, Tıpta Uzmanlık Sınavı gibi uzmanlık eğitimlerine öğrenci seçimi ve yerleştirilmesi gibi ulusal ölçekli

planlama ve uygulamaların, bu yönde gerçekleştirilecek yeni düzenlemelerin Ulusal ÇEP-2014 esas alınarak, Ulusal ÇEP-2014’de belirlenen nitelikleri ve standartları sağlayacak, bunların aşağıya çekilmesini sonucunu doğurmayacak şekilde oluşturulması.

Ulusal ÇEP ne değildir?

Ulusal UÇEP, genel olarak kullandığımız anlamıyla bir eğitim programı değildir. Tıp fakültelerinin kendi eğitim programlarını geliştirirken esas alacakları çerçeve programdır³. Çıktıya dayalı eğitim yaklaşımı doğrultusunda geliştirildiği için başlangıç noktası eğitim çıktıları / yeterliklerdir ve dolayısıyla ulusal yeterlikler çerçevesi üzerine kurulmuş; semptom ve durumlar ile çekirdek hastalıkları ve temel hekimlik uygulamaları belirlenmiş bir programdır. Bu nedenle kitapçıkta temel veya klinik bilimlere ait ayrıntılı hedeflerin ve içeriklerin olmaması, yine öğrenme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik ayrıntılara yer verilmemesi bir eksiklik olarak görülmemelidir.

Ulusal ÇEP-2014 ile neler değişti, ileriye yönelik hangi hedefler belirlendi?

Tıp Dekanları Konseyi’nin Ulusal ÇEP’in güncellenmesine yönelik girişimi ile oluşturulan Ulusal ÇEP Çalışma Grubu, ilk iki toplantısında konuyu ele alıp değerlendirmiş; yapılan değerlendirme sonrasında, yürütülecek çalışmanın Ulusal ÇEP’in mevcut çerçevesi içinde kalınarak bir güncelleme çalışması

Ulusal ÇEP-2014 ile neler değişti? İleriye yönelik nasıl bir hedef belirlendi?

Ulusal ÇEP-2002’nin mevcut çerçevesi içinde kalınarak bir güncelleme çalışması yapmak yerine, yeni bir çerçeve oluşturularak yeniden yapılandırma çalışması yapılması kararlaştırıldı.

Ulusal ÇEP-2014’ün bir parçası olarak, oluşturulacak yeni bir çalışma grubu tarafından, “**Ulusal ÇEP-2014: Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Yeterlikler Çerçevesi**”nin hazırlanmasına karar verildi.

³ Çekirdek Eğitim Programı (Core Curriculum) seçmeliler, özel çalışma modülleriyle birlikte düşünülmesi gereken bir kavramdır. Tıp fakültesi mezunun nitelikli bir hekim olması için sahip olması gereken temel gerekliliklere / yeterliklere yönelik olan ve tıp eğitimi süresince her bir öğrencinin alması gereken eğitimi kapsar. Bu noktada tıp fakültelerinin eğitim programlarını, tüm öğrencilerin alması gereken “zorunlu programları” ve öğrencilerin bireysel ilgi ve beklentilerine cevap verecek “seçmeli programları” içerecek şekilde geliştirmeleri önemlidir (Harden & Davis, AMEE Guide No. 5, Medical Teacher, 1995, 17:2, 125-148).

Bu raporla ülkemizde tıp eğitimi veren tüm fakülteler için ortak olan bir eğitim programı hazırlamak yerine, tıp fakültelerine kendi eğitim programlarını hazırlarken genel bir çerçeve sunacak bir programın hazırlanması hedeflendiği için program için daha uygun olan isimlendirme “Ulusal Çerçeve Eğitim Programı”dır. Ancak daha önce bu isim kullanıldığı ve daha alışık olunduğu için burada da “Ulusal Çekirdek Eğitim Programı” tercih edilmiş; ancak bu kavram, daha çok, tıp fakültelerine genel / ulusal çerçeve sunan bir program anlamında kullanılmıştır.

olmak yerine, yeni bir çerçeve oluşturularak yeniden yapılandırma çalışmasına dönüşmesine karar verilmiş ve çalışmalarını bu doğrultuda yapmıştır. Ülkemizde uygulanan farklı eğitim modellerinin (klasik, entegre, karma, aktif) kullanabileceği bir Ulusal ÇEP hazırlanması hedeflendi.

Ulusal ÇEP-2014 ile neler, hangi gerekçelerle, nasıl değişti?

Ulusal ÇEP-2002	Ulusal ÇEP-2014	Değişim yönü ve gerekçesi
A. Eğitim yaklaşımı ve eğitimin ana dayanakları		
Temel bileşenleri: 1. Mezuniyet öncesi tıp eğitimin amaç ve hedefleri 2. Hastalık / Durum / Semptom Listesi 3. Beceri Listesi 4. Tutum ve Davranış Hedefleri	Temel bileşenleri: 1. Mezuniyet öncesi tıp eğitimin amacı ve ulusal yeterlikler çerçevesi 2. Semptomlar / Durumlar Listesi 3. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi 4. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi	Temel ve klinik bilimlerin eğitim içeriklerine (konular, ders başlıkları) dayalı yaklaşım ve öğrenim hedeflerini bilgi, beceri ve tutum hedefleri şeklinde ayıran parçalı yaklaşım yerine eğitim çıktılarına dayalı daha bütüncül bir yaklaşım belirlendi. Bu doğrultuda; a. Hastalık / Durum / Semptom Listesi ile Beceri Listesi farklı bir çerçevede yeniden sistematize edildi. b. Ulusal ÇEP-2002'deki Tutum ve Davranış Hedefleri, profesyonelliğe yönelik yeterlikler çerçevesinde ele alındı.
Mezuniyet öncesi tıp eğitimin amaç ve hedefleri		
Mezuniyet öncesi tıp eğitimin amaç ve hedefleri: Bilgi hedefleri, devinimsel beceriler ve mesleki tutumlar	Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin amacı ve ulusal yeterlikler çerçevesi	Eğitim çıktılarına dayalı yaklaşım çerçevesinde, bilgi, beceri ve tutum hedefleri gibi parçalı bir yaklaşım yerine daha bütüncül bir yaklaşım benimsenerek sırasıyla; a. Ulusal yeterlikler çerçevesinin b. Fakülte eğitim çıktılarının / mezuniyet yeterliklerinin c. Fakülte eğitim programları çıktılarının belirlenmesi şeklinde bir yol benimsendi.
Eğitim içeriğinin belirlenmesi sırasında temel alınacak ana listeler		
1. Hastalıklar / Durumlar / Semptomlar Listesi 2. Beceri Listesi	1. Ulusal yeterlikler çerçevesi / Fakülte Eğitim Çıktıları 2. Semptomlar / Durumlar Listesi 3. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi 4. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi	Ulusal ÇEP-2002'de tek liste altında sıralanan semptom, durum ve hastalıklar Ulusal ÇEP-2014'de iki farklı liste halinde sunuldu: 1. Semptomlar / Durumlar Listesi: Hekimin ilk karşılaşma durumları. 2. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi: Hekimin kendisine gelen semptomu veya durumu değerlendirdikten sonra tanımladığı hastalıklar veya klinik problemler. Sonrasında semptomlar / durumlar ile hastalıklar / klinik problemler eşleştirilerek fakültelerin eğitim içerikleri ve yöntemlerini belirleme aşamasında kullanacakları bir çerçeve

		sunuldu. Öğrenme düzeyleri yeniden düzenlendi: Ulusal ÇEP-2002'deki "B" (bilgi düzeyi) ÖnT (ön Tanı) ile değiştirildi, "İ" (İzlem) yeni bir kod olarak tanımlandı (Bkz Tablo 1).
Beceri Listesinin alt başlıkları: (a) Uygulamalı beceriler, (b) Entelektüel beceriler, (c) İletişim becerileri ve (d) Bilgiye erişim becerileri	Temel Hekimlik Uygulamaları Listesinin alt başlıkları: (a) Genel ve soruna yönelik öykü alma (b) Genel ve soruna yönelik fizik muayene, (c) Kayıt tutma, raporlama ve bildirim, (d) Laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler, (e) Girişimsel ve girişimsel olmayan hekimlik uygulamaları ve (f) Koruyucu hekimlik, toplum hekimliği uygulamaları	Ulusal ÇEP-2002'teki beceri listesi, yeterliklere dayalı eğitim yaklaşımı çerçevesinde ele alınarak yeniden düzenlendi. Entelektüel beceriler, iletişim becerileri ve bilgiye erişim becerilerinin yeterlikler başlığı altında ele alınması benimsendi. Ulusal ÇEP-2014'de tıp fakültesi mezununun sağlık bakımı sürecinde uygulaması gereken temel hekimlik uygulamaları 5 alt başlık altında toplandı. Hekimlik uygulamaları için dört öğrenme düzeyi tanımlanarak her bir uygulama düzeylendirildi (Bkz Tablo 2).
Eğitim içeriği ve yöntemleri		
Ulusal ÇEP-2014'te teorik ve uygulamalı eğitim içeriklerinin belirlenmesi ve entegre bir şekilde düzenlenmesi, öğrenme ve değerlendirme yöntemlerinin seçimi, Fakülte ÇEP'lerinin hazırlanması ve klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarının geliştirilmesi sürecinde tıp fakültelerine destek sağlamak amacıyla genel bir çerçeve sunuldu (Bkz Tablo 3).		

Ulusal ÇEP-2014 projesinin devamına yönelik yeni hedef:

Ulusal ÇEP-2014: Ulusal Yeterlikler Çerçevesi

Ulusal ÇEP-2014'ün bir parçası olarak, oluşturulacak yeni bir çalışma grubu tarafından "**Ulusal ÇEP-2014: Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Yeterlikler Çerçevesi**"nin hazırlanması. Ulusal düzeyde yeterliklerin sıralandığı, yeterliklere uygun öğrenme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik yönlendirmelerin olduğu bir kitapçık hazırlaması⁴.

Daha sonra tıp fakültelerin Fakülte ÇEP'lerini hazırlarken "Ulusal Yeterlikler Çerçevesi" doğrultusunda kendi yeterliklerini belirlemeleri / revize etmeleri.

⁴ Bu süreçte, şu anda devam etmekte olan CanMEDS 2015 projesi de tamamlanmış olacak ve hazırlanacak raporlar, yeterliklerle ilgili diğer raporlarla birlikte çalışma grubunun "Ulusal Yeterlikler Çerçevesi"ni belirlerken yararlanacağı kaynak arasında yer alacaktır. CanMEDS 2015 projesi ile ilgili detaylar için bkz http://www.royalcollege.ca/portal/page/portal/rc/common/documents/canmeds/framework/framework_series_1_e.pdf.

TANIMLAR, AÇIKLAMALAR

Ulusal Çekirdek Eğitim Programı / Ulusal Çerçeve Eğitim Programı:

Mezuniyet öncesi “Ulusal Çekirdek Eğitim Programı” veya “Ulusal Çerçeve Eğitim Programı” (Ulusal ÇEP), ülkemizde uygulanması gereken mezuniyet öncesi tıp eğitiminin, ulusal ölçekte çerçevesi çizen ve temel dayanaklarını sıralayan ana programdır. Ulusal ÇEP’in 4 ana bileşeni, dolayısıyla ülkemizde mezuniyet öncesi tıp eğitiminin 4 temel dayanağı şunlardır:

1. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Amacı ve Ulusal Yeterlikler Çerçevesi
2. Semptomlar ve Durumlar Listesi
3. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi
4. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi

Fakülte Çekirdek Eğitim Programı / Fakülte Çerçeve Eğitim Programı:

Her bir tıp fakültesinin, Ulusal ÇEP çerçevesinde hazırlaması gereken mezuniyet öncesi “Fakülte Çekirdek Eğitim Programı” veya “Fakülte Çerçeve Eğitim Programı” (Fakülte ÇEP); eğitim yaklaşımı ve ilkelerinden eğitim çıktılarına / yeterliklerine, öğrenme içeriğinden öğrenme ve değerlendirme yöntemlerine, uygulama sürecinden değerlendirme sürecine kadar bütün boyutlarıyla, kendi fakültesinde uyguladığı tıp eğitiminin, ana yapısı ve bileşenlerini, dayandığı temel ilke, yaklaşım ve yöntemlerini içeren esaslar, yollar ve yöntemler bütünüdür.

Ulusal Yeterlikler Çerçevesi:

Tıp fakültesinden mezun olan hekimin sahip olması gereken yeterliklerin ulusal düzeyde belirlendiği; tıp fakültelerinin mezuniyet öncesi tıp eğitimi yeterliklerini tanımlarken esas olarak detaylı bir şekilde belirledikleri çerçeve yeterliklerdir.

Mezun Yeterlikleri:

Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin sonunda, programdan mezun olan hekimin nitelikli bir sağlık hizmeti sunabilmesi, karşı karşıya olduğu sağlıkla ilgili durumları etkin bir şekilde anlayabilmesi, değerlendirebilmesi ve yönetebilmesi, sağlık alanında üstlendiği görevleri nitelikli bir şekilde yerine getirebilmesi için sahip olması gereken, bu görevler sırasında sergilemesi gereken bilgi, beceri, tutum ve / veya değerler bütünüdür. Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin eğitim çıktılarının yeterlikler şeklinde belirtilmesidir.

Semptomlar, Durumlar Listesi:

Hekimin klinik ortamlarda (*poliklinik, acil vb*) ve diğer ortamlarda (*okul, işyeri, yerleşim merkezi vb*) karşı karşıya olduğu ve belirli düzeylerde yönetmesi gereken “ilk karşılaşma durumları”nı içerir. Bunlar aşağıda sıralanan dört ana başlık altında toplanmıştır:

Hastaneye, bir sağlık merkezine başvuran hastanın geliş anında dile getirdiği;

- Burun tıkanıklığı, halsizlik gibi **semptomlar**, hematüri, hipertansiyon gibi **linik durumlar**
- Şiddet, ihmal ve istismar, öğrenme güçlüğü gibi **adli ve / veya psikososyal durumlar**,
- Büyüme ve gelişme, sağlıklı cinsel yaşam, ağız diş sağlığı, beslenme gibi **sağlıklılık durumları**
- Okul, işyeri, yerleşim merkezi gibi çevrelerde karşı karşıya olunan kirlilik, salgın, afet, göç ve savaş vb gibi sağlıkla ilgili **çevresel (fiziksel çevre, sosyo-kültürel çevre) ve küresel durumlar**.

Çekirdek Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi:

Hekimin, kendisine gelen hastanın semptomlarını ve karşı karşıya olduğu durumları değerlendirdikten sonra tanısını / ön tanısını koyduğu apandisit, üriner sistem taş hastalığı gibi **hastalıkları** veya tanımladığı alerjik reaksiyon, asit, akciğer ödemi gibi "**linik problemleri**" içerir.

Çekirdek Hastalıklar, Klinik Problemler Öğrenme Düzeyleri:

Tıp fakültesinden mezun olan hekimin bir hastalık veya klinik problem karşısında sergilemesi gereken performansın, dolayısıyla öğrenmenin **asgari düzeyini** belirtir (Bkz Tablo 1). Asgari düzey çekirdek hastalık ve klinik problem listesindeki her bir hastalık ve problem için ayrı ayrı belirlenir.

Hekimlik Uygulamaları Listesi:

Tıp fakültesinden mezun olan hekimin, belirli düzeylerde yapması, yönetmesi gereken temel hekimlik uygulamalarını içerir. Temel hekimlik uygulamaları şu başlıklar altında toplanmıştır:

1. Öykü alma
2. Genel ve soruna yönelik fizik muayene
3. Kayıt tutma, raporlama ve bildirim
4. Laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler
5. Girişimsel ve girişimsel olmayan uygulamalar
6. Koruyucu hekimlik ve toplum hekimliği uygulamaları

Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyleri:

Tıp fakültesinden mezun olan hekimin, temel hekimlik uygulamaları sırasında sergilemesi gereken performansın, dolayısıyla öğrenmenin **asgari düzeyini** belirtir (Bkz Tablo 2). Asgari düzey listesindeki her bir beceri/uygulama için ayrı ayrı belirlenir.

ULUSAL ÇEP'İN YENİDEN YAPILANDIRMA SÜRECİ

Yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda Ulusal ÇEP-2002'nin güncellenmesi amacıyla Tıp Dekanları Konseyi Yürütme Kurulu'nun girişimleriyle Prof. Dr. Ahmet SONGUR'un başkanlığında bir komisyon oluşturulmasına karar verildi. Tüm tıp fakültelerinin dekanları proje hakkında bilgilendirilerek komisyona üye olmaları veya bir temsilcilerini görevlendirmeleri istenerek çekirdek komisyon oluşturuldu ve Nisan 2013 tarihinde çalışmalara başladı.

A. Değerlendirme Toplantıları

Sürecin başında ilki Ankara'da Hacettepe Üniversitesi'nde, ikincisi İstanbul'da Marmara Üniversitesi'nde yapılan birer günlük iki değerlendirme toplantısı ile temel ilkeler ve hedefler belirlendi, eylem planı ve çalışma yöntemi oluşturuldu.

Değerlendirme Toplantısı-I: Bilgilendirme ve ilk değerlendirme

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, 12 Nisan 2013

İlk Toplantı Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde 20 öğretim üyesinin katılımıyla gerçekleşti. Toplantının sabah oturumunda katılımcılara süreçle ilgili bilgiler verildi ve aşağıda belirtilen sunumlar yapıldı:

- İlk Ulusal Çekirdek Eğitim Programının Hazırlama Süreci – Zeynep SOLAKOĞLU, İstanbul Ü. İstanbul Tıp Fak.
- Tıpta Uzmanlık Sınavı ve ÇEP - Dr. Ünsal ÖZGEN, İnönü Tıp Fak.
- Tıp Fakültesi Mezununun Temel Yetkinlikleri ve Çekirdek Eğitim Programı (*Tıp Eğitimi IV. Kış Okulu Çalışması, 2011*) – Dr. Erol GÜRPINAR, Akdeniz Ün. Tıp Fak.
- Tıp Eğitiminde Güncel Yaklaşımlar ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mezuniyet Öncesi Çerçeve Eğitim Programı – Dr. M. Ali GÜLPINAR, Marmara Ün. Tıp Fak.

Öğleden sonra yapılan değerlendirme toplantısı sonrasında aşağıda sıralanan konular görüşüldü ve ilk kararlar oluşturuldu ([Ek 1](#)):

1. Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) sorularının Ulusal ÇEP'le uyumlu olmadığı ve bu amaçla bir çalışma yapılması için çalışma grubu içinde ÇEP-TUS Komisyonu kurulması kararlaştırıldı.
2. ÇEP güncelleme çalışma grubunun 19 farklı tıp fakültesinden üye ile temsil edildiği, bu nedenle temsiliyet özelliği taşıdığı, ancak gruba özellikle cerrahi bilimlerden 2-3 öğretim üyesinin dahil edilmesi gerektiği belirtildi.

3. Mevcut ÇEP'in oluşturulan çalışma grubuyla altı ay içinde gözden geçirilerek güncellenmesine karar verildi. Sürecin başında Tıp Fakültesi Dekanlıklarına yazı yazılarak, eğer 2002 yılından bu zamana kadar ÇEP'te değişiklik yapılmışsa, değişiklik yapılmış güncel fakülte ÇEP'lerinin istenmesi kararlaştırıldı.
4. Oluşturulacak yeni ÇEP'te "Ulusal Yeterlik Çerçevesi"nin de bulunması gerektiği belirtildi.
5. Geniş katılımın sağlanması için Çalışma Grubu tarafından altı ay içinde hazırlanacak olan ÇEP taslağının, tüm tıp fakültelerine ve ilgili diğer kesimlere gönderilmesi ve görüş alınması yönünde karar verildi.

Değerlendirme Toplantısı-II: Eylem planını, yol haritasını ve yöntemi belirleme

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, 31 Mayıs 2013

İkinci değerlendirme toplantısı Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesinde, 24 öğretim üyesinin katılımı ile gerçekleşti. Toplantıda öncelikle, mezuniyet sonrası eğitimle mezuniyet öncesi eğitim arasında süreklilik sağlanması amacıyla, Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) eğitim danışmanı Dr. Serdar GÜREL tarafından, TUK'un uzmanlık eğitim müfredatı çalışmalarıyla ilgili bilgilendirme yapıldı. Sonrasında yapılan grup tartışması-1'de Dr. Erol GÜRPINAR ve Dr. M. Ali GÜLPINAR tarafından mevcut Ulusal ÇEP ve dünya örnekleri paylaşıldı (Ek 2). Tüm katılımcılarla birlikte, aşağıdaki sorular doğrultusunda genel bir değerlendirme yapıldı (Ek 2a):

1. Mevcut Ulusal ÇEP ihtiyaçlarımıza ne kadar cevap vermektedir?
2. Güncellenecek / yeniden yapılandırılacak Ulusal ÇEP'te ihtiyaçlarımız nelerdir, hedeflerimiz neler olmalıdır, güncellenecek ÇEP neleri içermelidir?

Mevcut Ulusal Çekirdek Eğitim Programıyla ilgili kısa değerlendirme⁵:

- Ulusal ÇEP'te tıp fakültelerinin amaç ve hedefleri (*bilgi hedefleri, devinimsel beceriler ve mesleki tutumlar*) sıralanmıştır. Bu bölümün bilgi, beceri ve tutum hedefleri yerine eğitim çıktılarına dayalı yaklaşım çerçevesinde "Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Yeterlikler Çerçevesi" perspektifinde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
- Ulusal ÇEP üç bölümden oluşmaktadır:
 1. Hastalık-Durum-Semptom Listesi (407 madde)
 2. Beceriler Listesi (152 madde)

⁵A. Bulut. Bir Haber: Ulusal Çekirdek Eğitim Programı Oluşturuldu. Tıp Eğitimi Dünyası, 2003, 13, 13-36.

3. Tutum ve Davranışlar Listesi (26 madde)

Ulusal ÇEP’te sıralanan Hastalık-Durum-Semptomlar Listesi geçen 10 yıl içinde tıp fakültelerine önemli bir çerçeve sunmuştur. Listede sıralanan her bir hastalık, durum ve semptomu yönelik bilgi düzeyleri (*Tanı-Tedavi, Tanı, Bilgi, Acil Girişim ve Korunma*) belirlenmiş; organ sistemlerine göre gruplandırılmıştır. Bu düzeyler, bir iki ufak değişiklik ile yeni oluşturulacak Ulusal ÇEP için de kullanılabilir niteliktedir.

Ancak bu üç bölümle çok sayısında madde (*toplam 585 madde*) sıralanmıştır ve bunların gözden geçirilerek “Ulusal Çekirdek Eğitim” çerçevesinde sınırlandırılması gerekir. Ayrıca hastalık, durum ve semptomlar tek bir liste halinde karışık olarak sıralanmıştır ve bu listenin bu açıdan gözden geçirilerek daha sistematik hale getirilmesi gerekmektedir.

- Beceri Listesi, tıp fakültesi mezunun; “B.1. mutlaka öğrenmesi ve/veya kesinlikle ustalaşması, sonuçlarını mutlaka yorumlaması” ve “B.2. yapabilmesi/değerlendirebilmesi, gerekli olanaklar sağlandığında yapabilmesi” gereken beceriler olmak üzere iki düzey halinde şu alt başlıklardan altında sunulmuştur:

1. Uygulamalı beceriler
2. Entelektüel beceriler
3. İletişimsel beceriler
4. Bilgiye erişme becerileri

Bilişsel, metabilşsel ve devinsel becerilerin karışık olarak sıralandığı bu listenin farklı bir perspektifle gözden geçirilmesine, “*Temel Hekimlik Uygulamaları*” çerçevesinde yeniden düzenlemesine, listenin sadece temel hekimlik uygulamalarıyla sınırlandırılmasına ve düzeylerinin yeniden oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

- Ulusal ÇEP’te tutum ve davranış hedefleri 26 madde halinde sıralanmıştır. Bunların mezuniyet öncesi tıp eğitimi ulusal yeterlikler, özellikle profesyonelliğe yönelik yeterlikler bağlamında yeniden ele alınması gerekmektedir.

Öğleden sonra yapılan grup tartışması-2’de, tüm katılımcılarla birlikte izlenecek yola ve yönetime karar verildi ([Ek 2b](#)). Gün sonunda öne çıkan noktalar ve kararlar şunlar oldu ([Ek 2c](#)):

- Mevcut Ulusal ÇEP’te 63 semptom, 30 durum ve 296 hastalık karışık olarak tek bir liste halinde bulunmakta idi ve programın kendi içinde daha bir sistematik hale getirilmesi gerekiyordu. Bu nedenle yeni ÇEP’te semptom / durum listesi ile çekirdek hastalık listesinin ayrılmasına karar verildi.
- Yapılan tartışma sonrasında güncelleme (*birinci yol*) yerine Ek 2b’de sunulan şablon tablo kullanılarak Ulusal ÇEP’in yeniden yapılandırılmasına (*ikinci yol*) karar verildi.

- Ulusal ÇEP'in yeniden yapılandırılması için her birinde bir tıp fakültesinin evsahipliğinde 2-3 günlük çalıştaylar yapılmasına karar verildi. Çalıştayların katılımcılarının belirlenmesi ile ilgili aşağıdaki iki seçenek tartışıldı:
 - Çalıştayların mevcut 20-25 kişilik çalışma grubu ile yapılması.
 - Grubun, eksik olan Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Genel Cerrahi, Nöroloji, vb alanlardan yeni katılımcılarla genişletilerek çalıştayların 35-40 kişilik bir çalışma grubuyla yapılması.

Tartışma sonucunda çalışma grubunun genişletilmemesine karar verildi.
- Diğer kararlar:
 - Yeni ÇEP aşağıda belirtilen başlık ve özellikleri içermelidir:
 - Semptomlar / durumlar ile hastalıkların ayrı ayrı tanımlanması.
 - Bu semptoma yol açan sık görülen hastalıkların tanımlanması (*semptomlarla hastalıkların eşleştirilmesi*).
 - Sıralanan hastalıkların tıp eğitiminde öğrencilerin hangi düzeyde öğreneceklerinin belirtilmesi.
 - Listede yer alan hastalıklar ile ilgili temel hekimlik uygulamalarına programda yer verilmesi.
 - Listede yer alan hastalıkların ilgili olduğu organ-sistemler ve temalar ile ilişkili olarak belirtilmesi.
 - Listede yer alan hastalıklar ve semptomlar ile ilgili yeterliklerin, eğitim içeriklerinin, öğrenme ve değerlendirme yöntemlerinin oluşturulmasının ilgili uzmanlık dernekleri ve tıp fakültelerine bırakılması.

B. Çalıştaylar

Değerlendirme toplantılarında oluşturulan eylem planı ve yöntemler doğrultusunda yeni ulusal ÇEP yeniden yapılandırmak için herbiri farklı bir tıp fakültesinin ev sahipliğinde 2-3 günlük dört çalıştay düzenlendi.

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-I

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, 5-6 Temmuz 2013

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı'nın ilki Kayres'i'de Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinin ev sahipliğinde yapıldı (Ek 3). Çalıştayın başında Dr. Hatice ŞAHİN, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim Programınının temellendiği "Başvuru Nedenleri Listesi" ve "Mesleksi Beceri Hedefleri" ile ilgili bir sunum yaptı. Çalıştay öncesinde beş kişilik grup mevcut Ulusal ÇEP'te karışık olarak

sıralanan Hastalık-Durum-Semptom listesini kullanarak (a) Semptom-Durum Listesi ve (b) Çekirdek Hastalık Listesi olmak üzere iki ayrı liste oluşturmuştu. Dr. Erol GÜRPINAR tarafından bu iki listeye yönelik kısa bir sunum yapıldı ve bu sonrasında grup çalışmalarına geçildi. Grup çalışmaları sırasında bu iki liste kullanıldı. İki günlük çalıştay boyunca Grup Çalışması-1 ile “Semptom–Durum Listesi”, Grup Çalışması-2 ile “Çekirdek Hastalık Listesi” gözden geçirilerek güncellenmeye başlandı. Çalıştayın ikinci gününde programda gözükten iki başlık (*Mesleksen becerilerin gözden geçirilmesi ve semptomlar-durumla ile çekirdek hastalıkların eşleştirilmesi*) bir sonraki çalıştaya bırakıldı (Ek 3).

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-II

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, 23-25 Ağustos 2013

Üç gün süren ikinci çalıştaya 19 öğretim üyesi katıldı. Çalıştayda daha önce yapılan üç toplantının kısa özeti Dr. Erol GÜRPINAR tarafından sunulduktan sonra grup çalışmalarına geçildi. Üç gün süren grup çalışmalarıyla (Ek 4);

- Semptom-Durum Listesi ile Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesinin güncellenmesi çalışmasına devam edildi.
- Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemlere yönelik performans düzeyleri gözden geçirildi ve kodlar, “ÖnT: Öntanı”, “T: Tanı”, “TT: Tanı-Tedavi”, “A: Acil Durum”, “İ: İzlem” ve “K: Korunma” olmak üzere yeniden düzenlendi. Sonrasında bu kodlar kullanılarak listede yer alan her bir hastalık veya klinik problemin düzeyi ayrı ayrı belirlenmeye başlandı.
- Birinci çalıştayda “Sağlık Hizmeti Sunumu” başlığı altında toplanan Halk Sağlığı ve Adli Tıp konuları ile ilgili Dr. Osman GÜNAY ve Dr. Erhan BÜKEN tarafından yapılan çalışmalar sunuldu ve tartışıldı.
- Mesleksen beceriler listesi (*yeni ÇEP’te Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi olarak geçmektedir*) güncelleme çalışmasına başlandı. Becerilerin öğrenme düzeylerini belirlemek için yeni bir kodlama sistemi üzerinde çalışıldı ve bu kodlamanın çalışıp çalışmadığını görmek için ön uygulaması yapıldı.

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-III

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, 20-21 Eylül 2013

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi ev sahipliğinde yapılan iki günlük üçüncü çalıştay 18 öğretim üyesinin katılımı ile gerçekleştirildi. Çalıştay öncesinde Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR tarafından ön çalışması yapılan Ulusal ÇEP ile ilgili genel çerçeveyi, ana bileşenleri, tanımları, açıklamaları ve sınıflandırmaları içeren dosya grupla paylaşıldı. Sonrasında yapılan grup çalışmaları ile (Ek 5);

- Öncelikle Temel Hekimlik Uygulamalarına yönelik düzeyler ele alınarak son haline getirildi. Yeni düzenleme ile uygulamalara yönelik aşağıdaki dört performans / öğrenme düzeyi tanımlandı ([Bkz Tablo 2](#)).
- Mevcut Ulusal ÇEP'teki Beceri Listesi, "*Temel Hekimlik Uygulamaları*" perspektifinde gözden geçirilerek aşağıda sıralanan beş ana başlık altında gruplandırıldı.
 - Öykü alma, tedaviyi planlama, kayıt tutma ve rapor hazırlama
 - Genel ve soruna yönelik fizik muayene
 - Laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler
 - Girişimsel ve girişimsel olmayan hekimlik uygulamaları
 - Koruyucu hekimlik uygulamaları
- Semptom / durum listesi aşağıda sıralanan dört ana başlık altında gruplandırılarak yeniden düzenlendi.
 - Semptomlar ve klinik durumlar
 - Adli ve / veya psikososyal durumlar
 - Sağlıklılık durumları
 - Çevresel (*fiziksel çevre, sosyo-kültürel çevre*) / küresel durumlar
- Semptomlar / Durumlar Listesi ile Çekirdek Hastalık / Klinik Problemler listesindeki ruh sağlığı ve hastalıkları ile ilgili semptom, durum, hastalık ve klinik problemleri netleştirmek için İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ile Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dallarının iki öğretim üyesiyle listeler üzerinde çalışıldı. Ortaya çıkan öneriler sonrasında çalışma grubu tarafından gözden geçirilerek son haline getirildi.
- Daha önce Dr. Ayça VİTRİNEL tarafından yapılan eşleştirme taslağı kullanılarak, bu taslak üzerinde semptomlar-durumlar ile çekirdek hastalıklar / klinik problemler eşleştirilmeye başlandı.

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-IV

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, 08-09 Kasım 2013

21 öğretim üyesinin katılımıyla gerçekleşen iki günlük çalıştayda ([Ek 6](#)) grup çalışmalarında ağırlıklı olarak semptomlar / durumlar ile çekirdek hastalıkların-klinik problemlerin eşleştirme çalışmasına devam edilerek eşleştirmeler tamamlandı. Cumartesi öğleden sonra yapılan oturumda aşağıda sıralanan üç başlık ele alınarak değerlendirildi:

- Türkiye Biyoetik Derneği'nin hazırladığı Tıp Etiği ile ilgili hedefler Dr. Hasan ERBAY tarafından sunuldu. Yapılan değerlendirmede, sıralanan hedeflerin büyük oranda fakültelerin

belirleyeceği yeterlikler listesinde yer alması gerektiği yönünde bir görüş ağırlık kazandı. Yine, Ulusal ÇEP son haline geldikten sonra ilgili derneğin, Ulusal ÇEP’i temel alarak, mezuniyet öncesi tıp eğitimde “etik” eğitime yönelik bir rehber hazırlayabileceği ve burada etik eğitime yönelik yeterliklerin, hedeflerin ve içeriğin ayrıntılı olarak sunulabileceği belirtildi.

- Mezuniyet öncesi tıp eğitimi ulusal yeterliklerle ilgili tartışmada, öncelikle Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği’nin hazırladığı öneri ele alındı (Ek 6a). Yapılan değerlendirme sonrasında, öneride olduğu gibi ayrıntılara girilmemesi gerektiği, Ulusal ÇEP kapsamında yeterlik alanlarının başlıklar halinde verilerek tıp fakültelerine genel bir çerçeve sunulması ve bu çerçeve doğrultusunda her bir fakültenin kendi yeterliklerini belirlemesi yönündeki görüş ağırlık kazandı.
- Çalışma grubu tarafından hazırlanan Ulusal ÇEP’in ilk halinin aşağıda sıralanan paydaşlara gönderilerek görüş alınmasına ve gelen görüşler doğrultusunda programa son halinin verilmesine karar verildi:
 - Tüm tıp fakülteleri (Öğrenci görüşlerin de alınmasının öneri olarak belirtilmesi)
 - Kurum ve kuruluşlar:
 - Tıp eğitimi dernekleri
 - Tıp Eğitimi Geliştirme Derneği (TEGED)
 - Türk Tıp Eğitimi Kurumu Derneği
 - Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD)
 - Birinci basamak sağlık hizmeti ile ilgili uzmanlık dernekleri
 - Aile Hekimliği
 - Halk Sağlığı
 - Sağlıkla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar
 - Türk Tabipleri Birliği
 - Sağlık Bakanlığı

C. Ulusal ÇEP-2014 ile İlgili Paydaşlardan Gelen Görüşler ve Kısa Bir Değerlendirme

Paydaşlardan gelen görüşler, ilki Erciyes Üniversitesinde ikincisi Yeditepe Üniversitesinde yapılan iki çalıştayda değerlendirilerek Ulusal ÇEP kitapçığına yansıtıldı. Çalıştay öncesinde, gelen görüşler çalışma grubu üyeleri arasında paylaştırıldı ve üyelerin çalıştaylara hazırlık yaparak gelmeleri istendi (Ek 8). Çalıştayda her bir üye gelen görüşlerle ilgili yaptığı hazırlığı gruba sundu ve görüşler tek tek ele alınarak uygun bulunanlar Ulusal ÇEP’e işlendi.

Paydaşlardan gelen görüşler, görüşlerle ilgili kısa değerlendirmeler:

A. Süreç ve çerçeve ile ilgili genel görüşler ve öneriler:

GÖRÜŞLER:

"Geniş bir katılımı hazırlanmış bir çalışma olmakla birlikte bazı klinik dalların (örn. Kadın Hastalıkları ve Doğum, Göğüs hastalıkları, Enfeksiyon Hastalıkları, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Nöroloji vb.) eksikliği hissedilmektedir."

"... yaygın olarak fakültelerden ve ilgili meslek örgütlerinden görüş sorulmasını memnuniyetle karşılıyoruz. ... her fakülteden Dekan ya da Dekanın belirlediği bir kişinin çalışma grubuna alınması yerine, fakültelerden tüm öğretim üye ve anabilim dallarının görüşünü alabilecek bir yöntem sergilenmesi, ... ayrıca bu çalışma grubuna başta Türk Tabipleri Birliği (TTB) olmak üzere Pratisyen Hekimlik Derneği ve uzmanlık derneklerinden de temsilci alınması..."

"... paydaş görüşlerinin alınması değerli olmakla birlikte taslağın hazırlanması sürecine baştan belli katılımlarının olması katkılarını arttıracaktır."

"Türk Tıp Öğrencileri Birliği gibi sadece tıp öğrencilerinin oluşturdukları birliklerin, federasyonların ve grupların fikirlerinin direkt alınmaya ihtiyaç duyulmaması bizce üzücüdür. Çekirdek Eğitim Programından öğrenci görüşlerini (parantez içinde) ve fakültelerin inisiyatifine değil, açıkça "öğrenci organizasyonlarının görüşlerine önem verilecektir" şeklinde bir ibare görmek isterdik. .. bu sürecin şekillenmesinde öğretim üyesinin olduğu kadar öğrencinin de söz söyleme hakkı bulunmalıdır."

"Yeniden yapılandırılan ulusal ÇEP'te mezuniyet öncesi tıp eğitimi yeterlik alanları ve temel yeterliklerin tanımlanması, fakültelerden beklentilerin açıklanması olumlu bir gelişmedir. Ulusal ÇEP için oluşturulan çerçeve ve bileşenler fakültemizce de uygun bulunmuştur."

"Ulusal ÇEP'in 4 temel bileşen üzerinden hazırlanmış olması, sadece hastalık / durum / semptom listesi olmaması olumlu bir yaklaşımdır."

"Semptom- Durum listesinde "Sağlıklı Durumları" adıyla ayrı bir başlık açılması, ... söz konusu "durumların" müfredatta mutlaka yer alması gerekliliğinin vurgulanması ve 'hastalıklardan' ayrılması açısından olumludur."

"Eşleştirme listesi semptom ve durumları öğrenme düzeyini ve ilgili sistemi kapsamı nedeniyle pratik anlamda en etkin liste görünümündedir."

"Semptom / Durum ile Hastalık / Klinik Problem Eşleştirme Tablosu, çok yerinde düşünülmüştür. Öğrenmeye yönelik bir bakış açısı sağlayacaktır."

"... semptom / durum listesi ile çekirdek hastalık listelerinin ayrılması anlaşılabilirlik ve uygulamada kolaylık"

sağlayacak olumlu bir girişimdir.”

“... semptomlar/ durumlar, Çekirdek hastalıklar/klinik problemler, organ sistemleri tablosunun son derece fonksiyonel ve belki de fakültelerin eğitim standardizasyonuna katkıda bulunacak bir tablo olduğu düşünülüyor.”

“Semptomlar / Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemlerin eşleştirilmiş olması uygulayıcılar için çok önemli bir yol gösterici olacaktır. Ancak bu başlıklardan beklentilerin ne olduğunun, bölümün başında daha iyi açıklanmasında yarar vardır.”

“İlk ÇEP’teki B koduyla (hastalıklar hakkında bilgi sahibi olma) belirtilen sınıflandırma kaldırılmış, buna karşılık Önt (Ön Tanı koyabilme) ve İ (İzlem) alanları eklenmiştir, bu da ilgili konuların içeriğini daha iyi tanımlamaya olanak vermektedir.”

“Temel hekimlik uygulamaları listesinde karmaşık olan ve olmayan durumlar net olarak anlaşılmamaktadır.”

“...pratisyen hekimin ana görev alanlarından tedavi edici hizmetler çok ayrıntılandırılmış iken koruyucu hekimlik, adli hekimlik ve idari görevlere dair müfredat tanımlamaları yetersiz kalmıştır.”

“Profesyonel Davranışlar, Değerler ve Profesyonelliğe Yönelik Eğitim İçeriği” başlığı altında yer alan konularda yeterli ayrıntılandırmanın yapılmadığı gözlenmektedir. ... önerimiz ‘hastanın bilgilendirilmesi’ ve ‘aydınlatılmış onam alma’, ‘kötü haber verme’ ve ‘tıp uygulamasında çatışma çözümü’ gibi, uygulama ile doğrudan ilintili ve tüm hekimler için yaşamsal önemdeki tutumların da tansiyon ölçme, kan alma gibi temel hekimlik uygulamaları arasında sayılması...”

“Bizler tıp öğrencisi olarak meslek hayatımızda bize çok büyük yardımcı olacağını düşündüğümüz profesyonelliğe yönelik eğitim programının Çekirdek Eğitim Programında payının daha yüksek olması gerektiğine inanıyoruz.”

ÖNERİLER:

“Çekirdek Eğitim Programının temel amaç ve hedeflerinin belirlenerek belgenin ön kısmına konulması”

“Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Yeterlik Alanlarının ... evrensel örnekler ile uyumlu (ACGME, CanMEDs) yetkinlik ya da hekim rolleri üzerinden tanımlanması”

“Hekimlik Uygulamaları Listesi ve alt başlıklarına şu şekilde yeniden düzenlenmesi: 1. Öykü alma, 2. Genel ve soruna yönelik fizik muayene, 3. Laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler, 4. Girişimsel ve girişimsel olmayan uygulamalar, 5. Koruyucu hekimliğe yönelik uygulamaları, 6. Kayıt tutma, raporlama ve bildirimler”

“Temel Hekimlik Uygulamalarının öğrenme düzeyinin tek liste halinde gruplanarak tanımlanması olumludur. Koruyucu Hekimlik Uygulamalarının daha ayrıntılı olarak sıralanması ve tanımlanması uygun olacaktır.”

“T - Tedavi öğrenme düzeyinin rehabilitasyon aşamasını da içerdiği belirtilmelidir.”

“Çekirdek (öğrenme) düzeyleri iyi düşünülmüş ancak A-Acil durumu tanımlayarak acil tedavisini yapabilmeye ek açıklama gerekli olduğu düşünülmüştür. A'nın tek başına yazıldığı bazı durumlarda; T (tanı) yok ise tedavi planlaması zor ve sorunlu olabilir, yine Önt'da gerekli ön işlemler tanımı biraz daha netleştirilmelidir.”

“Ulusal Çekirdek Eğitim Programının Tıp fakülteleri tarafından kullanılmasını (önerimiz 'Fakülte Çerçeve Eğitim Programı' adının kullanılmasıdır) teşvik ve kolaylaştırmak amacıyla hem temel bilimler hem de klinik bilimler alanlarında ayrıntılı ve örnekli kılavuzların ek olarak hazırlanması”

“Öğrencilerin TUS çalışmalarını ÇEP ile planlaması, ancak ÖSYM'nin TUS'un hazırlanmasında ÇEP'i dikkate alması ile mümkün olabilir.”

B. Ulusal ÇEP-2014 Kitapçığının formatı ile ilgili öneriler:

ÖNERİLER:

“Metnin mezuniyet öncesi tıp eğitimi konusunda neden böyle bir çalışmaya gereksinim duyulduğunu açıklayan ve uluslararası ÇEP benzeri belgelerden söz eden bir giriş bölümü ile başlaması yararlı olacaktır.”

“Genel olarak ulusal düzeyde nasıl bir hekim yetiştirilmesinin hedeflendiği (amaç), metnin en başında yer alması.”

“Belgeye Temel Tıp Bilimlerinin taslaktan nasıl yararlanacağı ve tıp eğitiminde temel bilimlerin yeri ve fonksiyonu ile ilgili açıklama eklenmelidir.”

“Tıp Fakültelerine rehberlik etmesi amacıyla, içeriğin örgütlenmesi ve düzenlenmesine yönelik stratejilerin kısaca tanımlanması ve mezuniyet hedeflerine dayalı tıp eğitimi, yatay ve dikey entegrasyon gibi entegrasyon modellerinin açıklanması faydalı olabilir. Fakülteler ve anabilim dalları için eğitim programı hazırlanırken Ulusal ÇEP'in nasıl kullanılacağına yönelik bir akış şeması tanımlanması uygun olacaktır.”

Kitapçığın akışının ve başlıklarının şu şekilde yeniden düzenlenmesi: I. Giriş, II. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çerçevesi (Amaç, yetkinlikler, mezuniyet öncesi eğitim stratejisi), III. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Çekirdek İçeriği ve IV. Ekler

C. Yeterlikler, semptomlar / durumlar, çekirdek hastalıklar / klinik problemler, eşleştirmeler, temel hekimik uygulamaları ve öğrenme düzeylerine ile ilgili somut öneriler

Semptomlar / durumlar, çekirdek hastalıklar / klinik problemler, eşleştirmeler, temel hekimik uygulamaları ve öğrenme düzeylerine yönelik paydaşlardan çok sayıda somut öneri geldi. Yine listelerin belirli bir ölçüde (alfabetik, düzey vb) göre sıralanması önerildi. Öneriler arasında yeterlikler, öğrenme ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili eklemeler de bulunmaktaydı. Tüm bu öneriler Çalışma Grubu tarafından tek tek ele alınarak uygun olanlar programa yansıtıldı.

D. Farklı yaklaşımlar, farklı çerçeveler, farklı anlamlar:**GÖRÜŞLER:**

“Çekirdek eğitim programı bir eğitim kurumunun müfredat içeriğinde bulunması gereken minimum bilgi, beceri ve tutum hedeflerinin neler olması gerektiği konusunda bir ön değerlendirme olarak tanımlanabilir...”

“Taslak ÇEP incelendiğinde bireyin sağlığı yaşadığı fiziksel, biyolojik ve sosyal çevreden soyutlanarak; hastalık ve tedavisine odaklanıldığı; koruyucu ve sağlığı geliştirici hizmetler ile evrensel hekimlik değerlerinin ise ikinci planda kaldığı dikkat çekmektedir. Diğer bir ifadeyle hekimlik biyo-medikal yaklaşımla özdeşleştirilmekte, sosyokültürel yaklaşım geri planda kalmaktadır”

“Temel Hekimlik Uygulamalarında “İletişim Becerileri”, “Entelektüel Beceriler” ve “Bilgiye Erişme Becerileri”nde yer alması (gerekir)”

“Halen kullanılmakta olan ÇEP’te yer alan entelektüel beceriler ve tutum hedeflerinin yeni ÇEP’te sadece satır aralarında kalmış olması.... profesyonel tutum ve davranışlara yer verilmemiş olması”

“Ulusal ÇEP’e “Tutum / Davranış” ile ilgili başlığın eklenmesi”

“.. program hastalık ve klinik problemler listesi temelinde oluşturulduğundan koruyucu hekimlik bilgi ve becerilerinin geri planda kalması kaygısı oluşmuştur. ... mesleki etik ve değerler kavramların karşılanmadığı gözlenmiştir.”

“ÇEP’de hangi yeterliliklerin hangi Anabilim Dalı ve / veya Dalları tarafından verilmesi gerektiğinin tablolarda yer alması (gerekir)”

“Temel bilimlerin vereceği eğitimin içeriğiyle ilgili bilgi yok”

“...temel bilimler alanında neyin nasıl öğretileceği konusuna yol göstermek amacıyla Temel Tıp Bilimleri için bununla bağlantılı bir çekirdek içerik ve yöntem listesi önerilmelidir”

“Temel bilimlere yönelik yapılandırmada yine sorunlar bulunmaktadır. Hâlbuki eğitim programları hazırlanırken en çok tartışılan alanlar temel bilimlere ait konu başlıklarıdır”

“Ulusal ÇEP taslağında klinik bilimlere gösterilen özen, temel bilimlere yeterince gösterilmemiştir. Temel bilgi ve becerilerin değerlendirilmesine yönelik bir bölüm olmadığı gibi, daha önceki Ulusal ÇEP’ te özellikle

“Temel Bilimler” in vermesi gereken minimum eğitimi değerlendiren bir kodlama (örneğin B gibi) bulunmaktayken, bu ÇEP’teki semptom ve klinik durumlar listelerinde bu kategori kaldırılmış ve yerine Önt getirilmiş olduğu görülmektedir ki, Temel Bilimler ‘in verdiği eğitim ne bununla ne de diğer kodlamalarla açıklanamamaktadır.”

“... temel tıp bilimleri öğretim üyeleri olarak düşüncemiz, ilk üç yıldaki teorik ağırlıklı eğitimin de daha somut bir çerçevesinin çizilmesi gerektiği şeklindedir.”

“Çekirdek Eğitim Müfredatına ‘Klinik Problemler’ bölümüne entegre olacak şekilde Temel Tıp düzeyinde de Ulusal ÇEP hazırlanması gerektiği görüşündeyiz.”

“Yıllık ders saati sayısı belirlendikten sonra ilk üç sınıfta öğrenciye katkı yapacak Anabilim Dalları ve bunların ders konuları ile katkı oranları belirlenmelidir.”

“Tıp Fakültesinin 4 ve 5. Sınıflarda verilmesi gereken staj ve bunların teorik ve uygulama konuları ile staj oranları belirlenmelidir.”

“Ulusal ÇEP’te Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi başlığı altında “Etik uygulamalar” alt başlığı ile yer alması gereken konular: Normatif sistemleri, Tıp etiği ve ilgili kavramlar, Etik kuramlar, tıp etiği ilkeleri ...”

“Kanser Hastasına yaklaşım” ve “Radyoterapi temel ilkeleri” başlıklarının programa dahil edilmesi önerilmektedir.”

KISA AÇIKLAMALAR, DEĞERLENDİRMELER:

- Ulusal ÇEP-2014’de eğitim çıktılarına dayalı bir yaklaşım benimsenmiş ve çıktılar yeterlikler düzeyinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla bilgi, beceri ve tutum gibi öğrenim hedeflerine dayalı parçalı yaklaşımdan kaçınılmıştır.
- Ulusal ÇEP-2014’de benimsenen ikinci eğitim yaklaşımı “task”a dayalı yaklaşımdır. Bu yaklaşımda eğitimle ilgili sürecin başlangıç noktası ulusal düzeyde ve fakülteler düzeyinde belirlenen semptomlar / durumlar / “task”lardır; içerikte dahil olmak üzere eğitimle ilgili tüm diğer beşenler bunlardan hareketle belirlenir. Başlangıç noktası temel ve klinik bilimlerin eğitim içerikleri değildir. Dolayısıyla Ulusal ÇEP-2014, temel veya klinik bilimlerin eğitim içeriklerinin (konu başlıklarının) sıralandığı bir program değildir ve sadece temel bilimlerin değil klinik bilimlerin de eğitim içeriği ile ilgili doğrudan / ayrıntılı bir şey söylemez⁶. Temel ve klinik bilimlerin eğitim içerikleri klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programları (ders kurulu, blok, staj vb) geliştirilirken yeterliklere, semptom / durum / çekirdek hastalık / klinik probleme bakılarak tıp fakülteleri tarafından belirlenir. Bu süreçte tıp fakültelerine çerçeve sunması amacıyla uzmanlık dernekleri Ulusal ÇEP-2014’ü esas alarak kendi bölümleri ile ilgili

⁶ [Tablo 3b](#)’de, örnekte görüldüğü gibi Çekirdek Hastalık Listesinde, örneğin “Akut koroner sendrom”u belirtmek, doğrudan klinik eğitim içeriğini belirlemek anlamına gelmemektedir. Buradaki belirlemenin anlamı şudur: Akut koroner sendrom ile karşılaşan ve bunu T,A,K düzeyinde yönetmesi (tanısını koyabilmesi, acil müdahalede bulunması ve koruyucu önlemler alabilmesi için) gereken mezunun, bu görevi bilimsel kanıtlara ve değerlere uygun olarak etkin ve nitelikli bir şekilde yerine getirmesi için eğitim sürecinde hangi temel, klinik, sosyal-beşeri bilim içerikleri olmalıdır? Bu içeriklerin, eğitim programlarını geliştirirken, her bir hastalık / klinik problem için belirlenen öğrenme düzeyini dikkate alarak, tıp fakültelerinin oluşturmaları beklenir.

çerçeve program hazırlayabilirler. Bu programda kendi alanlarına özgü yeterlikleri daha ayrıntılı şekilde tanımlayabilir, çerçeve eğitim içeriklerini sıralayabilir, bunlara uygun öğrenme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik önerilere / yönlendirmelere yer verilebilirler.

- Ulusal ÇEP-2014’te; (a) yeterliklerde ve eğitimin üç ana kapsamında sadece biyo-medikal değil, aynı zamanda psiko-sosyo-kültürel çerçeve esas alınmış, (b) Semptomlar / Durumlar Listesi sadece klinik semptomlar değil, aynı zamanda sağlıklılık durumları, adli ve / veya psikososyal durumlar, çevresel / küresel durumlar üzerinden belirlenmiş; (c) Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesinde öğrenme düzeylerinden birisi olan “K” düzeyi olmuş, (d) Temel Hekimlik Uygulamaları Listesindeki alt başlıklardan birisi “Koruyucu Hekimlik ve Toplum Hekimliği Uygulamaları” olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla Ulusal ÇEP-2014 benimsenen ve programın tüm bileşenlerine yansıtılan yaklaşım “biyo-psiko-sosyal ve kültürel yaklaşım”dır.
- Ulusal ÇEP-2014’de, mezuniyet öncesi eğitimin temel amacında belirtildiği gibi, sadece teknik anlamda hekimlik uygulamalarını iyi yapan mezunların değil, bu uygulamaları insani ve mesleki değerler doğrultusunda (profesyonelliğe yönelik değer ve davranışlar) bilerek (bilimsel temeller üzerinde, bilimsel kanıtlara dayalı) yapan hekimlerin yetişmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda Ulusal ÇEP-2014’de hem yeterliklerin üç ana alanından birisi, hem de eğitim 3 ana kapsamından birisi profesyonelliğe yönelik değer ve davranışlar olarak belirlenmiştir.
- Bir eğitim programındaki zorunlu ve seçmeli programların oranları, ders kurulu, blok, staj programları, yıllık, haftalık teorik ve uygulamalı ders saatleri (ağırlıkları), temel ve klinik bilimlere ait eğitim içerikleri / konu başlıkları ile kullanılacak öğrenme ve değerlendirme yöntemleri vb konular Fakülte ÇEP’i ve klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programları geliştirilirken tıp fakülteleri tarafından belirlenir.

D. Gelen görüşler sonrasında gerçekleştirilen çalıştaylar

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-V

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, 14-15 Şubat 2014

Paydaşlardan gelen görüşlerin değerlendirilmesi amacıyla planlanan ilk çalıştay Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinin ev sahipliğinde yapıldı. İki günlük çalıştaya 15 kişi katıldı. Üyeler sırayla görüşlerle ilgili hazırlıklarını grupla paylaştıktan sonra görüşler değerlendirilerek uygun bulunanlar Ulusal ÇEP'e yansıtıldı. Çalıştay sırasında ele alınan ana konular ve alınan kararlar şu şekilde idi:

1. Ulusal ÇEP kitapçığında "giriş" bölümünde, ülkemizdeki Ulusal ÇEP çalışmaları ve Ulusal ÇEP-2014 ile ilgili açıklamalara yer verilmesi kararlaştırıldı.
2. Temel Hekimlik Uygulamaları ile gruplandırma gelen görüşler doğrultusunda aşağıdaki gibi yeniden düzenlendi:
 - a) Öykü alma
 - b) Genel ve soruna yönelik fizik muayene
 - c) Kayıt tutma, raporlama ve bildirim
 - d) Laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler
 - e) Girişimsel ve girişimsel olmayan uygulamalar
 - f) Koruyucu hekimlik ve toplum hekimliği uygulamaları
3. Ulusal ÇEP ve yeterlikler konusu yeniden değerlendirildi. Yapılan değerlendirme sonrasında oluşturulacak yeni bir çalışma grubu tarafından mezuniyet öncesi tıp eğitiminin temel amacı ve ulusal yeterlikler çerçevesinin hazırlanması yönünde bir görüş oluştu.
4. Kendi ÇEP ve eğitim programlarını geliştirme sırasında tıp fakültelerine destek sağlamak amacıyla Ulusal ÇEP-2014'e yeni başlık oluşturuldu: "Tıp Fakültelerinin Mezuniyet Öncesi Eğitim Programlarını Geliştirme Süreci"

Ulusal ÇEP Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-VI

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, 07 Mart 2014

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesinin ev sahipliğinde yapılan bir günlük son çalıştayda, öğleye kadarki ilk bölümde, bir önceki çalıştaydan kalan son paydaş görüşleri ele alınarak değerlendirildi. Öğleden sonraki bölümde ise Ulusal ÇEP-2014 kitapçığının son hali görüşülerek Tıp Dekanları Konseyine sunulmasına ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılına kadar tüm tıp fakültelerin programlarını Ulusal ÇEP-2014'e göre revize ederek / yeniden yapılandırarak uygulamaya koymasına karar verildi.

ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMININ DÖRT ANA BİLEŞENİ

Mezuniyet öncesi Ulusal ÇEP, ülkemizde uygulanması gereken mezuniyet öncesi tıp eğitiminin, ulusal ölçekte ana hatlarını çizen ve temel dayanaklarını sıralayan çerçeve programdır. Ülkemizdeki tıp fakültelerinin eğitim programlarının oluşturulması veya iyileştirilmesinde kullanılacakları ana çerçeveyi sunan, eğitim içeriklerinin belirlenmesinde, eğitim strateji ve yöntemlerinin seçiminde tıp fakültelerine yol gösterme amacını taşıyan bu program, geniş bir katılımı hazırlanmış, hazırlık sürecinde paydaş görüşlerine yer verilmiş ve düzenli aralıklarla güncellenmesi planlanmış ulusal bir belgedir. Ulusal ÇEP'in hazırlanmasında aşağıdaki dayanaklar kullanılmış ve örnek çalışmalardan yararlanılmıştır:

- Ulusal ÇEP-2002.
- Ulusal ve Uluslararası yeterlikler çerçevesi (Yükseköğretim Yeterlikleri Çerçevesi, ACGME & CanMEDS Yeterlikler Çerçevesi, TEPDAD Ulusal Yeterlikler Çerçevesi önerisi).
- Ulusal Hastalık Yüğü Çalışması.
- Ülkemizdeki bazı tıp fakültelerinin bu yöndeki örnek uygulamaları.

Ulusal ÇEP-2014 ile belirlenen temel dayanaklar, programın dört temel bileşeni şeklinde aşağıda listelenmiştir.

Ulusal ÇEP -2014 'ün dört temel bileşeni:

1. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Amacı ve Ulusal Yeterlikler Çerçevesi
2. Semptomlar ve Durumlar Listesi
3. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi
4. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi

Ülkemizdeki tıp fakültelerinin, bu dört bileşeni temel alarak Fakülte ÇEP'leri (Çekirdek Eğitim Programı veya Fakülte Çerçeve Eğitim Programı) geliştirmeleri ve eğitimle ilgili tüm uygulamaları geliştirdikleri bu program çerçevesinde yürütmeleri önemlidir. Bu bağlamda tıp eğitiminde farklı bir yaklaşım sergilenerek, temel ve klinik bilimlerin içeriklerinden / konu başlıklarından kalkarak bir eğitim programı geliştirmek yerine, yukarıda sıralanan dört ana bileşenden başlanması ve eğitim içerikleri ve yöntemleri dahil olmak üzere diğer tüm bileşenlerin bu ana bileşenlere göre belirlenmesi gerekir.

Ulusal ÇEP Ne Değildir?

Sadece çekirdek hastalıklar ve klinik problemler ile mesleki becerilerin sıralandığı bir liste değildir.

Temel ve klinik bilimlerden çeşitli disiplinlerin eğitim içeriklerinin, konu başlıklarının sıralandığı bir liste değildir.

Bu noktada ülkemizde eğitim veren bir tıp fakültesinin Ulusal ÇEP-2014 tamamlandıktan sonra yapması gerekenler aşağıda sıralanmıştır:

A. Öncelikle, Ulusal ÇEP-2014'te belirlenen ana çerçeve doğrultusunda, aşağıda sıralanan başlıkları içerecek şekilde, bunları birbirleriyle ilişkilendirerek, kendi Fakülte ÇEP'leri hazırlamaları beklenir⁷.

1. Fakülte tıp eğitimin ana temelleri / dayanakları:

- Fakültenin mezuniyet öncesi tıp eğitiminin amacı ve mezun yeterlikleri,
 - Yeterliklerin eğitim dönemlerine göre düzeylendirilmesi
- Fakültenin semptomlar ve durumlar listesi
- Fakültenin çekirdek hastalıklar / klinik problemler listesi
- Fakültenin temel hekimlik uygulamaları listesi

2. Eğitimin kapsamı, ana içerikleri

3. Kullanılacak öğrenme ve ölçme-değerlendirme yöntemleri

4. Klinik öncesi ve klinik dönemleriyle eğitimin ana yapısı ve bileşenleri

- Zorunlu ve seçmeli programların ağırlıklarının belirlenmesi
- Haftalık, aylık çerçeve program takvimlerinin, teorik ve uygulamalı ders ağırlıklarının belirlenmesi
- Ders, ders kurulu, blok, staj vb programlarının belirlenmesi ve düzenlenmesi

5. Uygulama süreci ve koordinasyonu

6. Program değerlendirme ve iyileştirme süreci ve koordinasyonu

B. Sonrasında, tıp fakültelerinin hazırladığı Fakülte ÇEP'i çerçevesinde, klinik öncesi ve klinik eğitim döneminde yer alan programları (ders, ders kurulu, blok, staj vb programları) geliştirmeleri ve uygulamaları beklenir ([Ayrıntılı bilgi için bkz Eğitim Programları Geliştirme Süreci](#)).

⁷M. A. Gülpınar, B. Yeğen, S. Kalaça. **Çerçeve Eğitim Programı Geliştirme Rehberi-2: Mezuniyet Öncesi Çerçeve Eğitim Programı**. Tıp Eğitimi Dünyası, 2012, 35, 43-82.

1. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Amacı ve Ulusal Yeterlikler Çerçevesi

Son yıllarda dünyada, tıp eğitiminde, yaşanan en önemli değişimlerden birisi eğitimin, mezuniyet çıktıları / mezun yeterlikleri esas alınarak, bu yeterliklerden başlanarak, yukarıdan aşağıya doğru bir yaklaşımla geliştirilmesidir⁸ ([Bkz Eğitim Programları Geliştirme Süreci](#)). Eğitim çıktılarına dayalı yaklaşım doğrultusunda ülkemizde, tıp eğitimi sürecinin ulusal ve kurumsal düzeylerde başlangıç noktası ve atacağı ilk adımlar şunlar olmalıdır:

1. İlk olarak, oluşturulacak geniş katımlı, temsiliyeti yüksek bir çalışma grubu tarafından, aşağıda sıralanan üç ana yeterlik alanı kapsanacak şekilde, “Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Amacı ve Ulusal Yeterlikler Çerçevesi”nin belirlenmesi.
2. İkinci aşamada, her bir tıp fakültesinin Fakülte ÇEP’ni geliştirme sürecinde, kendi “Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Amacı ve Mezun Yeterlikleri”ni belirlemesi; daha sonrada bu yeterlikleri eğitim dönemlerine (ilk 3 yıl, 4-5. yıllar ve 6. yıl) göre düzeylendirmeleri ve son olarak, bu düzeyler doğrultusunda klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarını geliştirmeleri ve uygulamaları.

Mezuniyet öncesi tıp eğitimin amacı:

Oluşturulacak çalışma grubu ilk olarak mezuniyet öncesi tıp eğitimin ulusal düzeyde amacını belirleyecektir. Genel olarak ifade etmek gerekirse son yıllarda tıp eğitiminde ön plana çıkan noktalar; eğitim dahil tüm sağlık süreçlerinde bütüncül yaklaşım, kanıta dayalı hekimlik ve profesyonelliktir. Bu bağlamda, tıp fakültelerinde altı yıllık eğitim sürecinde;

- sağlıkla ilgili tüm süreçlerde **“bütüncül (biyo-psiko-sosyal ve kültürel) yaklaşım”** sergileyen,
- tıp tarihi perspektifinde hekimlik kimliği ve bilincini geliştirmiş; hekimliği, daha çok, teknik anlamda ele alarak hekimlik uygulamalarını iyi yapan, hatta bilerek (bilimsel temeller üzerinde, kanıta dayalı) yapan değil de, **“insani ve mesleki değerler (profesyonellik)”** doğrultusunda **“bilerek (kanıta dayalı)” yapan,**

⁸ R.M. Harden, J.R. Crosby, M.H. Davis, M. Friedman. **AMEE Guide No.14: Outcome-based education: Part 5-From competency to meta-competency: a model for specification of learning outcomes.** Medical Teacher, 1999, 21(6), 546-52.

L. Christensen, H. Karle, J Nystrup. **Process-outcome interrelationship and standard setting in medical education: the need for a comprehensive approach.** Medical Teacher, 2007, 29(7), 972-7.

- **“reflektif düşünme ve uygulama”** yeterliğini kazanmış, dolayısıyla bireysel ve mesleki rolleri, nitelikleri, potansiyalleri ve sınırları ile sorumlukları ve haklarının farkında olarak **“sürekli mesleki ve bireysel gelişim”**e açık olan,
- ulusal ve uluslararası sağlık sistemleri ve politikaları ile sağlıkla ilgili tüm organizasyonel ve yönetsel süreçleri **“bireyin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirme”** perspektifinde **“bireysel ve toplumsal faydayı”** önceleyecek şekilde değişime ve gelişime zorlayan nitelikli hekimlerin yetişmesi amaçlanmalıdır.

Diğer bir ifadeyle hekimliği Ulusal Yeterlikler Çerçevesinde üç ana grup altında sıralanan yeterliklere (hekimlik uygulamalarına, eleştirel ve bilimsel düşünce ve yaklaşıma, profesyonelliğe yönelik yeterlikler) haiz olarak yürütebilen mezunların yetişmesi amaçlanmalıdır.

Mezuniyet öncesi tıp eğitimi ulusal yeterlikler çerçevesi:

Çalışma grubu, mezuniyet öncesi tıp eğitimin amaçını belirledikten sonra, aşağıda sıralan üç grup yeterlik alanını kapsayacak şekilde genel olarak yeterlikleri sıralayarak “Ulusal Yeterlikler Çerçevesi”ni oluşturur⁹:

- A. Birinci grup yeterlik alanı, mezunların hekimlik sırasında gerçekleştirmesi gereken uygulamalarla ilgili olan ve daha çok **“hekimliğin teknik ve prosedürel yönü”** ile ilgili yeterlikleri içerir. Mezunun yapması, yönetmesi gereken işlemleri etkin bir şekilde yapmasını, “hasta merkezli” ve “biyo-psiko-sosyal” yaklaşımla bütüncül bir sağlık bakımı (bağlamsal bakım) vermesini amaçlayan bu grup yeterlikler arasında şunlar bulunmaktadır:
- Temel klinik becerileri ve girişimleri yapma.
 - Tanı, tedavi, rehabilitasyon ve izlem basamakları dâhil olmak üzere hasta ve hastalık sürecini etik ve maliyet-etkin olarak planlama ve yönetme.

⁹ **Mezuniyet öncesi ve sonrası tıp eğitimi yeterlikleri örnekleri ve kaynaklar için bkz:**

- B. Joyce. Facilitator’s Guide: Practical implementation of the competencies. ACGME, April 2006. Erişim tarihi ve adresi: 07 Kasım 2008, www.acgme.org.
- The CanMEDS 2005 physician competency framework. Better standards, better physicians, better care. Ottawa: The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada. Erişim tarihi ve adresi 2 Mart 2014 http://www.royalcollege.ca/portal/page/portal/rc/common/documents/canmeds/resources/publications/framework_full_e.pdf.
- CanMEDS 2015 projesi. Erişim tarihi ve adresi 27 Şubat 2014, http://www.royalcollege.ca/portal/page/portal/rc/common/documents/canmeds/framework/framework_k_series_1_e.pdf.
- The Tuning Project (Medicine). Learning Outcomes/ Competences for Undergraduate Medical Education in Europe. Erişim tarihi ve adresi, 06 Kasım 2013, <http://www.tuning-medicine.com/cpmd2.asp>.

- Sağlık bakım sürecini etik ve maliyet etkin olarak planlama ve yönetme.
 - Birinci basamak sağlık kuruluşlarını (Aile Sağlığı Merkezi, Toplum Sağlığı Merkezi vb) yönetme.
 - Sağlıkla ilgili süreçlerde hasta ve çalışan güvenliğini sağlama ve geliştirme, güvenli, olumlu ve destekleyici çalışma ortamları oluşturma; riskleri belirleme, riskleri ve hataları ortadan kaldırmaya yönelik önlemleri alma.
 - Hastalıklardan korunma, sağlığın korunması ve geliştirilmesi süreçlerini planlama ve yönetme.
 - Zor durumlar dahil sağlıkla ilgili süreçlerde hasta ve yakınlarıyla etkin iletişim kurma ve hasta ve yakınlarını yeterli bir şekilde bilgilendirme, yönlendirme, danışmanlık verme; hasta ve yakınlarını karar süreçlerine katma.
- B. İkinci grup yeterlikler mezunların **“tıbbi bilgi temeli”**ne, **“karar verme ve eleştirel düşünme”** gibi bilişsel-metabolişsel becerilere ve **“bilimsel yaklaşım”**a ve **“araştırma”**ya yönelik yeterliklerdir. Bu yeterliklerle amaçlanan, mezunun yukarıda sıralanan hekimlik uygulamalarını yeterli bilgi temeli üzerinde, süreci etkin bir şekilde yöneterek, süreçte bilimsel yaklaşım sergileyerek kanıta dayalı yapmasıdır. Bu grupta yer alabilecek yeterliklerden ön plana çıkanlar şunlardır:
- Bilgiye ulaşma ve yönetme, öğrenme ve sağlık bakım süreçlerinde bilgi ve sağlık teknolojilerini kullanma.
 - Temel, klinik ve sosyal-davranışsal bilgileri anlama, entegre etme ve karşılaşılan durumlara uygulama; bu süreçte etkin karar verme ve eleştirel düşünme, yaşanan belirsizlikleri, karmaşıklıkları ve çelişkileri yönetme.
 - Sağlık süreçlerinde karşılaşılan profesyonelliğe / etiğe ilişkin durumlarda karar verme, değerlendirme, ikilemlerle / çatışmalarla baş etme;
 - Sağlık süreçlerinde hukuki ve adli durumlarda uygun karar verme, yönetme.
 - Bilimsel yaklaşım sergileme, hekimlik süreçleri kanıta dayalı olarak yürütme; bilimsel ilke, yöntem ve becerileri kullanarak alanıyla ilgili kanıtları değerlendirme.
 - Araştırma planlama ve yürütme
 - Toplumun sağlık göstergelerine yönelik veri toplama, toplanmış veriyi yorumlama, hizmet sunumunda kullanma.
- C. Üçüncü grupta, hekimlik uygulamaları sırasında sergilemesi gereken **“insani ve mesleki değer ve davranışlara”** yönelik yeterlikler yer alır. Burada amaç mezunun hekimliğini, hekimlik

uygulamalarını, yaşadığı hekimlik deneyimleri ve süreçleri aşağıda sıralanan değer ve davranışlar doğrultusunda yapabilmesi, yaşayabilmesidir:

- Kişilerarası ilişkileri etkin bir şekilde yürütme, ekiple birlikte karar almaya ve çalışmaya açık olma; tüm ekip üyeleri için olumlayıcı, destekleyici, öğrenmeye ve gelişime açık çalışma ortamları oluşturma, farklılıklara saygı duyma ve yönetme.
- Sağlıkla ilgili tüm süreçlerde ve uygulamalarda insani, toplumsal ve kültürel değerleri gözetme, insan haklarını savunma, farklılıklara saygı duyma, insani ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirme.
- Tıp tarihi ve düşünce / değerler tarihi perspektifinde hekimlik kimliği ve bilincini geliştirme; etik ve mesleki değerleri gözetme, sağlıkla ilgili tüm süreçlerde ve uygulamalarda bu değerlere uygun davranış sergileme, ortaya çıkan profesyoneliğe / etiğe aykırı durumlarla mücadele etme.
- Mesleki ve hukuksal sorumlulara sahip olma, yerine getirme; hasta haklarını ve meslektaşlarının haklarını gözetme ve savunma; hasta sağlığı ve güvenliği, kendisinin ve birlikte çalıştığı diğer sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliğini gözetme.
- Reflektif düşünme ve uygulama ile bireysel ve mesleki rollerinin, sınırlarının ve gelişim alanlarının farkında olma; çevresinden aldığı geribildirimlerle sürekli gelişime ve değişime açık olma, gelişimini planlama ve yönetme.
- Sağlıkla ilgili kurumsal, ulusal ve uluslararası gelişim ve değişim süreçlerine katılma, gelişim ve değişim süreçlerine açık olma, yönetme, liderlik etme.
- Sağlık sistemlerini, politikalarını ve yönetimini, bireyin ve toplumun sağlığını önceleyecek şekilde, eleştirel olarak, süreç ve sonuçlarıyla birlikte değerlendirme.
- Sağlığa hak temelli yaklaşımı benimseme, sağlıkta fırsat eşitliğini sağlama, sağlık hizmetlerine erişimin önündeki zorluklar için paydaşlarla birlikte mücadele etme.
- Sağlıkla ilgili tüm süreçlerde zamanı ve kaynakları etkin şekilde planlama, öncelikleri belirleme, optimize etme; kaynakları rasyonel bir şekilde yerinde ve dengeli kullanma, güçlendirme / iyileştirme.
- Biyo-psiko-sosyal ve kültürel perspektifle sağlığın tüm belirleyicilerini dikkate alarak sağlığın korunması ve geliştirilmesi için birey ve toplum ile birlikte hareket etme / mücadele etme, sağlık uygulamalarında toplum katılımını sağlama; birey ve toplum sağlığı ilgili eğitim ve danışmanlık süreçlerini planlama ve yürütme.

Yukarıda belirtildiği gibi her bir tıp fakültesinin “Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi”ni ve “Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Yeterlikler Çerçevesi”ni esas alarak, buralarda belirlenen

çerçeve kapsamında, “Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Mezun Yeterlikleri”ni ayrıntılı bir şekilde belirlemeleri gerekmektedir.

Bu kapsamda, *Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD)* tarafından hazırlanan ve [Ek-6a](#)'da sunulan “Tıp Fakültesi Mezunları için Ulusal Yeterlikler Çerçevesi” önerisi, ACGME ve CanMEDS-2015 gibi diğer uluslararası yeterlikler çerçevesi ile birlikte, hem “Ulusal Yeterlik Çerçevesi”ni belirlemek amacıyla oluşturulacak çalışma grubunun hem de mezun yeterliklerini sıralayacak tıp fakültelerin kullanabilecekleri kaynaklar arasındadır. TEPDAD'ın taslak önerisinde ve CanMEDS'de mezundan beklenen yeterlikler şu temel roller üzerinden tanımlanmıştır: Hekimlik Alanında Uzman, Profesyonel, Sağlık Savunucusu, Ekib üyesi, İşbirlikçi, Danışman, Yönetici / Lider, Bilim İnsanı, İletişimci.

2. Semptomlar / Durumlar Listesi

Semptom veya durum listesi, bir hekimin klinik ortamlarda (*poliklinik, acil vb*) ve diğer ortamlarda (*okul, işyeri, yerleşim merkezi vb*) karşı karşıya olacağı ve belirli düzeylerde yönetmesi gereken ilk karşılaşma durumlarını içerir. Ulusal ÇEP'te sıralanan semptomlar ve durumlar aşağıda belirtildiği gibi dört başlık altında toplanmıştır.

Başlıklar:

Bir sağlık merkezine başvuran hastanın geliş anında dile getirdiği;

- Burun tıkanıklığı, halsizlik gibi **semptomlar**, hematüri, hipertansiyon gibi **linik durumlar**,
- Şiddet, ihmal ve istismar, öğrenme güçlüğü gibi **adli ve / veya psikososyal durumlar**,
- Büyüme ve gelişme, sağlıklı cinsel yaşam, ağız diş sağlığı, beslenme gibi **sağlıklılık durumları**,
- Okul, işyeri, yerleşim merkezi gibi çevrelerde karşı karşıya olunan kirlilik, salgın, afet, göç ve savaş vb gibi sağlıkla ilgili **çevresel (fiziksel çevre, sosyo-kültürel çevre) ve küresel durumlar**.

Aşağıda liste halinde tanımlanan semptomlar ve durumların yeterliklerle (Ulusal Yeterlikler Çerçevesi, Tıp Fakültesi Mezun Yeterlikleri) ile birlikte ülkemizde, ulusal ve kurumsal düzeydeki tüm eğitim uygulamalarında esas alınması gerekir. Örneğin kurumsal düzeyde tıp fakültelerinin eğitim ve sınav içeriklerini, burada sıralanan semptom ve durumlardan kalkarak, bunları kapsayacak şekilde belirlenmeleri beklenir. Yine, ulusal düzeyde, örneğin TUS'un kapsam ve içeriğinin bu liste üzerinden, semptomları ve klinik durumları, adli, psikososyal, sağlıklılık, çevresel ve küresel durumları içerek şekilde belirlenmesi önemlidir.

Semptomlar / Durumlar Listesi

A. Semptomlar ve Klinik Durumlar	
1. Abdominal distansiyon	33. Dizüri
2. Ağız kuruluğu	34. Donma
3. Ağızda yara	35. Duygudurum değişiklikleri
4. Ajitasyon	36. Eklem ağrısı / şişliği
5. Amenore	37. Eklemlerde hareket kısıtlılığı
6. Anemi	38. Emme güçlüğü
7. Anksiyete	39. Ense sertliği
8. Anorektal ağrı	40. Enürezis
9. Anüri-Oligüri	41. Fekal inkontinans
10. Apne	42. Genital bölgede yara
11. Ateş	43. Gerçeği değerlendirme sorunları (sanrı, varsanı)
12. Baş dönmesi	44. Göğüs ağrısı
13. Baş ağrısı	45. Göğüs duvarı anomalileri
14. Bilinç değişiklikleri	46. Görme bozukluğu / kaybı
15. Boğaz ağrısı	47. Halsizlik
16. Boyunda kitle	48. Hematokezya / Rektal kanama
17. Bulantı-kusma	49. Hematüri
18. Burun akıntısı / tıkanıklığı	50. Hemoptizi
19. Burun kanaması	51. Hepatomegali
20. Büyüme-gelişme geriliği	52. Hışıltılı solunum (wheezing)
21. Cinsel işlev sorunları	53. Hipertansiyon
22. Çarpıntı	54. Hipotansiyon
23. Çift görme	55. Hipotermi / Hipertermi
24. Çomak parmak	56. Hirsutizm
25. Denge / hareket ile ilgili sorunlar	57. Horlama
26. Deri döküntüleri / lezyonları (makülopapüler, bülloz, veziküler)	58. İdrar retansiyonu
27. Deri ve tırnak değişiklikleri (kuruluk, renk değişikliği vb)	59. İlaçların istenmeyen etkileri / ilaç etkileşimleri
28. Disfaji	60. İmpotans
29. Dismenore	61. İnfertilite (erkek, kadın)
30. Dispepsi	62. İnmemiş testis
31. Dispne	63. İşitme bozukluğu
32. Diyare	64. İştahsızlık

65. Jinekomasti	95. Parezi, paralizi
66. Kabızlık	96. Pelvik ağrı
67. Kalpte üfürüm	97. Peteşi, purpura, ekimoz
68. Kanama eğilimi	98. Polidipsi
69. Karın ağrısı	99. Poliüri
70. Karında kitle	100. Pollaküri / Noktüri
71. Kas güçsüzlüğü	101. Puberte bozuklukları (erken-geç)
72. Kas iskelet sistemi ağrıları (bel, boyun, sırt, kalça ve ekstremitte ağrısı)	102. Pupil değişiklikleri
73. Kasıkta / skrotumda kitle	103. Saç dökülmesi
74. Kaşıntı	104. Sarılık
75. Kırmızı göz (Gözde kızarıklık)	105. Senkop
76. Kilo artışı / fazlalığı	106. Ses kısıklığı
77. Kilo kaybı	107. Siyanoz
78. Klodikasyo intermittant	108. Sokmalar (böcek) / Isırıklar
79. Kolik ağrıları (renal, bilier, intestinal)	109. Splenomegali
80. Konuşma bozuklukları (afazi, disfazi, dizartri, kekemelik, vb)	110. Stridor
81. Konvülsiyonlar	111. Şaşılık
82. Kulak ağrısı / akıntısı	112. Terleme değişiklikleri
83. Kuşkulu genitelya	113. Tetani
84. Lenfadenopati	114. Tinnitus
85. Melena-hematemez	115. Tremor
86. Meme akıntısı	116. Unutkanlık
87. Memede kitle	117. Uyku ile ilgili sorunlar
88. Mikro-makrosefali	118. Üretral akıntı
89. Nevraljiler	119. Üriner inkontinans
90. Obsesyon	120. Vajinal akıntı
91. Ödem	121. Vajinal kanama (Gebelikte, postpartum, post menopozal, diğerleri)
92. Öksürük	122. Yabancı cisim (yutma / aspirasyon / kulak / burun)
93. Panik atağı	123. Yanık
94. Parestezi	124. Yükseklik ve dalma ile ilgili sorunlar (basınç değişiklikleri)

B. Adli ve / veya Psikososyal Durumlar

1. Asfiksi	10. Korozif madde maruziyeti
2. Agresyon (sinirlilik)	11. Öğrenme güçlüğü
3. Alkol ve madde kullanımına ait sorunlar ve bağımlılık,	12. Ölüm
4. Dikkat eksikliği, hiperaktivite	13. Şiddet (Aile içi şiddet, çocuğa, kadına, sağlık personeline yönelik şiddet, iş yerinde şiddet, mobing)
5. Donukluk hali	14. Maluliyet
6. Hukuki durumlar / sorumluluklar	15. Risk yönetimi ve malpraktis
7. İntihar (Düşüncesi, girişimi) / Kendine zarar verme	16. Yaralar ve yaralanmalar
8. İhmal ve istismar (Çocuk, yaşlı, engelli, incinebilir gruplar)	17. Yeme davranışı sorunları
9. Kazalar (Ev-iş-trafik kazaları, elektrik çarpması, düşme, boğulmalar)	18. Zehirlenmeler

C. Sağlıkliklik durumları

1. Ağız – diş sağlığı	10. Sağlığın geliştirilmesi
2. Anne ve çocuk sağlığı	11. Sağlık göstergelerinin belirlenmesi ve kullanımı
3. Bağışıklama	12. Sağlıklı beslenme ve yaşam tarzının değiştirilmesi
4. Çalışan sağlığı	13. Sağlıklı cinsel yaşam
5. Egzersiz ve fiziksel aktivite	14. Toplu yaşam alanlarında sağlık hizmetleri
6. Hayatın farklı evrelerinde sağlıklılık (Gebelik, doğum, lohusalık, yenidoğan, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik, menopoz – andropoz, yaşlılık, terminal dönem, ölüm)	15. Toplumun sağlık sorunlarını ve sağlık hizmeti gereksinimini belirleme
7. Kronik hastalıkların önlenmesi	16. Seyahat sağlığı
8. Okul sağlığı	17. Türkiye'de sağlık hizmetlerinin sunumu
9. Öncelikli ve riskli / incinebilir gruplara yönelik sağlık hizmetleri	18. Üreme sağlığı ve hakları
	19. Yaşlı Sağlığı

D. Çevresel (fiziksel çevre, sosyokültürel çevre) / Küresel Durumlar

1. Çevre ve sağlık etkileşmesi (hava, su, gıda, toprak, gürültü kirliliği, atıklar vb)	8. Sağlık sistemleri ve ekonomisi
2. Göç ile ilgili sorunlar	9. Sağlıkta ayrımcılık ve eşitsizlik ile ilgili sorunlar
3. İş sağlığı ve iş güvenliği (iş kazaları, meslek hastalıklarının yönetimi)	10. Toplumda bulaşıcı hastalıklarla mücadele
4. Kentleşme ile ilgili sorunlar	11. Toplumsal cinsiyet ve sağlık
5. Küreselleşme	12. Tütün, alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar
6. Küresel ısınma ve iklim değişikliği	13. Yoksulluk ve işsizlikle ilgili sorunlar
7. Olağan dışı durumlarda sağlık hizmetleri (Deprem, sel, salgın, nükleer, biyolojik ve kimyasal yaralanmalar gibi)	

3. Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Problemler Listesi

Çekirdek hastalıklar veya klinik problemler listesi, bir hekimin kendisine gelen semptomu / durumu değerlendirdikten sonra tanısını / ön tanısını koyduğu apandisit, üriner sistem taş hastalığı gibi hastalıkları veya tanımladığı alerjik reaksiyon, asit, akciğer ödemi gibi klinik problemleri içerir. Bir hastalık veya klinik problemi “çekirdek” olarak niteleyen ve bu listeye girmesini belirleyen ölçütler şunlardır:

1. Birinci basamakta sık karşılaşılmaması.
2. Sık karşılaşılmamakla birlikte yaşamsal önem arzemesi, acil girişim gerektirmesi.
3. Birey, toplum sağlığı ve/veya küresel sağlık üzerinde ciddi sonuçları / etkileri olması.
4. Şu anda olmasa da yakın gelecekte ilk üç ölçütten birisini karşılayacak olması.

Bu ölçütler dikkate alınarak Ulusal ÇEP-2014’te çekirdek hastalıklar ve klinik problemler aşağıda sıralanmış ve her bir hastalık veya klinik problemin öğrenme (performans) düzeyi belirtilmiştir. Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrenme (performans) düzeyleri acil durumda tedavi, ön tanı, tanı, tanı ve tedavi, izlem ve koruma olarak belirlenmiştir.

Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Problemler

Tanım ve açıklama:

Semptom-Durum Listesindeki “Klinik Durumlar” hekimin hasta ile karşılaşmasın başında hastanın ifade ettiği yakınmaları, başvuru nedenlerini belirtirken Çekirdek Hastalık/ Klinik Problem Listesindeki “Klinik Problemler” hekimin hastanın öyküsünü, fizik muayenesini, tetkiklerini değerlendirdikten sonra tanımladığı ve tedavi edilmesi / çözülmesi gereken kliniği tanımlar.

Öğrenme düzeyi: Öğrenme (Performans) düzeyi tıp fakültesinden mezun olan hekimin bir hastalık veya klinik durum karşısında sergilemesi gereken performansın **asgari düzeyini** belirtir. Asgari düzey çekirdek hastalık ve klinik problem listesindeki her bir hastalık ve klinik problem için ayrı ayrı belirlenir. Bunlar aynı zamanda her bir hastalık ve klinik problemin öğrenme düzeyini gösterir ve

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi ve Öğrenme Düzeyleri

Eğitim sürecinin iyi odaklanmış / sınırlanmış eğitim içeriği ve uygun seçilmiş öğrenme, değerlendirme yöntemleri kullanılarak planlanması, geliştirilmesi ve yürütülmesi için çok önemlidir.

Bunun için eğitimle ilgili tüm uygulamalarda ve süreçlerde başlama noktası temel, klinik ve sosyal-davranışsal bilimler konu başlıkları / içerikleri değil yeterlikler ve semptomlar / durumlar ile birlikte çekirdek hastalıklar/ klinik problemler olmalı; içerik daha sonra, bunlara bakılarak belirlenmelidir.

tıp fakülteleri uyguladıkları eğitim süresi içinde, söz konusu hastalık veya klinik problem için belirlenen asgari düzeydeki kazanımı her bir öğrenci için sağlamaya çalışırlar.

Tablo 1. Öğrenme (Performans) Düzeyleri:

Mezunlar,	
A	Acil durumu tanımlayarak acil tedavisini yapabilmeli, gerektiğinde uzmana yönlendirebilmeli
ÖnT	Ön tanı koyarak gerekli ön işlemleri yapıp uzmana yönlendirebilmeli
T	Tanı koyabilmeli ve tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak, uzmana yönlendirebilmeli
TT	Tanı koyabilmeli, tedavi edebilmeli
İ	Birinci basamak şartlarında uzun süreli takip (izlem) ve kontrolünü yapabilmeli
K	Korunma önlemlerini (<i>birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları</i>) uygulayabilmeli

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
1. Abortus	ÖnT	Genito-Üriner
2. Adenoid hipertrofi	ÖnT	Solunum
3. Adrenokortikal yetmezlik	T-A	Endokrin
4. AIDS ve HIV	ÖnT-K	Multisistem
5. Ailevi akdeniz ateşi	ÖnT	Multisistem
6. Akalazya	ÖnT	Gastro-İntestinal
7. Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
8. Akciğer ödemi	A	Solunum-Kardiyovasküler
9. Akne vulgaris	TT-İ	Deri ve Yumuşak Doku
10. Akut arter tıkanıklığı	ÖnT	Kardiyovasküler
11. Akut böbrek yetmezliği	T-A-K	Genito-Üriner
12. Akut glomerulonefrit	T-A	Genito-Üriner
13. Akut hepatitler	T-K	Gastro-İntestinal
14. Akut karın	T-A	Gastro-İntestinal
15. Akut koroner sendrom	T-A-K	Kardiyovasküler
16. Akut pankreatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
17. Akut romatizmal ateş	T-K	Multisistem
18. Alkol ve madde kullanımıyla ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir - Davranış
19. Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
20. Allerjik rinit	TT-K	Solunum - Duyu
21. Alt gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
22. Amiloidoz	ÖnT-K	Multisistem
23. Anafilaksi	A-K	Multisistem
24. Anal fissür	TT	Gastro-İntestinal
25. Angina pectoris	T-A-K	Kardiyovasküler
26. Ani ölüm	T-A	Multisistem
27. Aort anevrizması/rüptürü	ÖnT	Kardiyovasküler
28. Aort disseksiyonu	ÖnT	Kardiyovasküler
29. Apandisit	ÖnT	Gastro-İntestinal
30. Aplastik anemi	ÖnT	Hematopoetik

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
31. ARDS	A	Solunum
32. Arter ve ven yaralanmaları	A	Kardiyovasküler
33. Artrit	T	Kas iskelet
34. Asit-baz denge bozuklukları	A	Multisistem
35. Asit	T	Gastro-İntestinal
36. Astım	TT-A-K-İ	Solunum
37. Ataksik bozukluklar	ÖnT	Multisistem
38. Avitaminoz	ÖnT-K	Multisistem
39. Bası yaraları	TT-K-İ	Deri ve Yumuşak Doku
40. Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
41. Bebek bezi dermatiti	TT-K	Deri ve Yumuşak Doku
42. Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)	ÖnT	Sinir-Davranış
43. Behçet hastalığı	ÖnT	Multisistem
44. Benign paroksizmal vertigo	TT	Duyu
45. Benign prostat hipertrofisi	ÖnT	Genito-Üriner
46. Besin zehirlenmesi	A-K	Multisistem
47. Beyin ödemi	A	Sinir-Davranış
48. Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
49. Boğmaca	TT-A -K	Solunum
50. Boğulma / boğulayazma	A	Multisistem
51. Böbreğin kistik hastalıkları	ÖnT	Genito-Üriner
52. Böbrek anomalileri	ÖnT	Genito-Üriner
53. Böbrek tümörleri	ÖnT	Genito-Üriner
54. Bronşiektaziler	ÖnT-K-İ	Solunum
55. Bronşiolit	T-A	Solunum
56. Bruselloz	TT-K	Multisistem
57. Cinsel işlev bozuklukları	ÖnT	Multisistem
58. Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner Sistem
59. Cinsel yönelim sorunları	ÖnT	Sinir-Davranış
60. Crush yaralanması	T-A-K	Multisistem
61. Cushing hastalığı	ÖnT	Endokrin
62. Çıkık	T-A-K	Kas-İskelet
63. Davranım bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
64. Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem
65. Dekompresyon hastalığı	A	Multisistem
66. Demir eksikliği anemisi	TT-K	Hematopoetik
67. Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
68. Deri tümörleri	ÖnT-K	Deri ve Yumuşak Doku
69. Deri ve yumuşak doku enfeksiyonları, apseleri	TT	Deri ve Yumuşak Doku
70. Deri yaralanmaları	A	Deri ve Yumuşak Doku
71. Derin ven trombozu	ÖnT-K	Kardiyovasküler
72. Derinin paraziter hastalıkları	TT-K	Deri ve Yumuşak Doku
73. Dermatit (atopik, kontakt, seboreik)	T-İ	Deri ve Yumuşak Doku
74. Dışaatım bozuklukları (Enürezis, enkoprezis)	ÖnT	Multisistem
75. Diafragma hernileri	ÖnT	Gastro-İntestinal

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
76. Difteri	TT-K	Multisistem
77. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
78. Disk hernisi	ÖnT-K	Sinir-Davranış
79. Dislipidemi	T-K-İ	Multisistem
80. Disosiyatif bozukluklar	ÖnT	Sinir-Davranış
81. Divertiküler hastalıklar	ÖnT	Gastro-İntestinal
82. Diabetes insipidus	ÖnT	Endokrin
83. Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
84. Diyabetik anne bebeği	T-K	Multisistem
85. Diyabetin akut komplikasyonları	T-A	Endokrin
86. Doğum travması	T-K	Multisistem
87. Doğumda asfiksi	A-K	Kardiyovasküler
88. Doğumda fetal distres	A-K	Solunum
89. Doğuştan metabolik hastalıklar	ÖnT- K	Multisistem
90. Doğuştan yapısal anomaliler	T- K	Multisistem
91. Donmalar	T-A	Multisistem
92. Döküntülü hastalıklar	TT-K	Multisistem
93. Eklampsi, preeklampsi, HELLP sendromu	T-A	Multisistem
94. Ekstremitte kırıkları	A	Kas iskelet
95. Ekstremitte travması	T-A	Kas iskelet
96. Ekstremitede varis	ÖnT-K	Kardiyovasküler
97. Ektopik gebelik	ÖnT	Genito-Üriner
98. Endokardit	ÖnT-K	Kardiyovasküler
99. Endometriyozis	ÖnT	Genito-Üriner
100. Epilepsi	ÖnT-İ	Sinir-Davranış
101. Esansiyel hipertansiyon	TT-A-K-İ	Kardiyovasküler
102. Fasial paralizi	T	Sinir-Davranış
103. Febril konvülsiyon	TT-A-K	Sinir-Davranış
104. Feokromositoma	ÖnT	Endokrin
105. Fibromiyalji	T	Kas-İskelet
106. Fimosis ve parafimosis	T	Genito-Üriner
107. Fobik bozukluklar	T	Sinir-Davranış
108. Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
109. Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
110. Gastrointestinal sistem motilite bozuklukları	ÖnT	Gastro-İntestinal
111. Gastrointestinal sistem parazitozları	TT-K	Gastro-İntestinal
112. Gastro-özefageal reflü	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
113. Gazlı gangren	ÖnT	Multisistem
114. Geçici iskemik atak	ÖnT	Sinir - Davranış
115. Gelişimsel kalça displazisi (kalça çıkığı)	ÖnT-K	Kas iskelet
116. Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
117. Genito-üriner sistem travması	A	Genito-Üriner
118. Gerilim tipi baş ağrısı	TT	Sinir - Davranış
119. Gestasyonel diyabet	T-İ	Endokrin
120. Glokom	ÖnT	Duyu

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
121. Göz travması	A	Duyu
122. Guatr	TT-K-İ	Endokrin
123. Guillain-Barré sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
124. Gut hastalığı	ÖnT-K	Kas-İskelet
125. Hemoglobino patiler	ÖnT-K	Hematopoetik
126. Hemokromatoz	ÖnT	Multisistem
127. Hemolitik anemi	ÖnT	Hematopoetik
128. Hemolitik üremik sendrom / Trombotik Trombositopenik Purpura	ÖnT	Multisistem
129. Hemoroid	TT-K	Gastro-İntestinal
130. Henoch-Schönlein purpurası	T	Multisistem
131. Hepatik koma	A	Gastro-İntestinal
132. Hepatosteatoz	ÖnT-İ	Gastro-İntestinal
133. Hidrosefali	ÖnT	Sinir-Davranış
134. Hidrozel	T	Genito-Üriner
135. Hiperemezis gravidarum	TT	Genito-Üriner
136. Hiperparatiroidizm	ÖnT	Endokrin
137. Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
138. Hipofiz bozuklukları	ÖnT	Endokrin
139. Hipoglisemi	A	Endokrin
140. Hipokondriyazis	ÖnT	Multisistem
141. Hipoparatiroidizm	ÖnT	Endokrin
142. Hipospadiasis, epispadiasis	T	Genito-Üriner
143. Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
144. Hipotonik bebek	ÖnT	Sinir-Davranış
145. İhmal, istismar	ÖnT-K-İ	Multisistem
146. İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
147. İleus	T	Gastro-İntestinal
148. İnflamatuvar barsak hastalığı	ÖnT	Gastro-İntestinal
149. İnfluenza	TT-K	Multisistem
150. İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
151. İnterstisyel akciğer hastalıkları	ÖnT	Solunum
152. İntestinal poliposis	ÖnT	Gastro-İntestinal
153. İntihar, kendine zarar verme	A-K	Sinir-Davranış
154. İntrakraniyal enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
155. İntrauterin büyüme geriliği	T-K	Multisistem
156. İntrauterin enfeksiyonlar	ÖnT-K	Multisistem
157. İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
158. İrritabl barsak hastalığı	ÖnT-K-İ	Gastro-İntestinal
159. K vitamini yetersizliği	TT-A-K	Multisistem
160. Kabakulak	TT-K	Multisistem
161. Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
162. Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
163. Kafa travması	A	Sinir-Davranış
164. Kalp kapak hastalıkları	ÖnT-K	Kardiyovasküler

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
165. Kalp ritm bozuklukları	ÖnT	Kardiyovasküler
166. Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
167. Kan ve ürünleri transfüzyon komplikasyonları	ÖnT	Multisistem
168. Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik
169. Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
170. Kardiyopulmoner arrest	A	Kardiyovasküler-Solunum
171. Karın duvarı / Kasık hernileri	T-A	Gastro-İntestinal
172. Karın travmaları	A	Gastro-İntestinal
173. Karşı olma, karşı gelme bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
174. Kas hastalıkları (miyopatiler)	ÖnT	Sinir-Davranış
175. Katarakt	ÖnT	Duyu
176. Katılma nöbeti	T-A	Sinir-Davranış
177. Kazalar (ev-iş-trafik, elektrik çarpması, düşme, boğulmalar)	A-K	Multisistem
178. Kemik tümörleri	ÖnT	Kas iskelet
179. Kırım-Kongo kanamalı ateşi	A-K	Multisistem
180. Kıırma kusurları	ÖnT	Duyu
181. Kist hidatik hastalığı	ÖnT-K	Multisistem
182. Kistik fibroz	ÖnT	Multisistem
183. Kişilik bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
184. Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
185. Kolesistit, kolelitiazis	ÖnT	Gastro-İntestinal
186. Kolorektal kanserler	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
187. Koma	A	Multisistem
188. Kompartman sendromu	T-A-K	Multisistem
189. Konjenital adrenal hiperplazi	ÖnT	Endokrin
190. Konjenital hipotiroidizm	TT	Endokrin
191. Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
192. Konjonktivit	TT-K	Duyu
193. Konversiyon bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
194. Konuşma bozuklukları	T	Sinir-Davranış
195. Koroner arter hastalığı	ÖnT-K	Kardiyovasküler
196. Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
197. Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
198. Kronik glomerulonefrit	ÖnT	Genito-Üriner
199. Kronik hepatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
200. Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
201. Kronik pankreatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
202. Kronik venöz yetmezlik	ÖnT	Kardiyovasküler
203. Kuduz	ÖnT-K	Multisistem
204. Kulak zarı perforasyonu	T	Duyu
205. Laringeal obstrüksiyon	A	Solunum
206. Leishmaniasis	ÖnT-K	Multisistem
207. Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
208. Lenfödem	ÖnT	Kardiyovasküler

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
209. Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
210. Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
211. Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
212. Megaloblastik Anemi	TT-K-İ	Hematopoetik
213. Meme hastalıkları ve tümörleri	ÖnT-K	Multisistem
214. Meniere hastalığı	ÖnT	Duyu
215. Meningokoksemi	A-K	Multisistem
216. Mental retardasyon	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış
217. Mesane kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
218. Mesleksi akciğer hastalıkları	ÖnT-K-İ	Solunum
219. Metabolik sendrom	T-K-İ	Endokrin
220. Migren	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
221. Miyeloproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
222. Miyokardit / kardiyomiyopati	ÖnT	Kardiyovasküler
223. Moniliyazis	TT-K	Gastro-İntestinal
224. Multipl skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
225. Myastenia gravis ve kolinerjik kriz	T-A	Sinir-Davranış
226. Nazal obstrüksiyon	A	Solunum
227. Nefrotik sendrom	T	Genito-Üriner
228. Nöral tüp defektleri	T-K	Sinir-Davranış
229. Nöroblastoma	ÖnT	Sinir-Davranış
230. Nörokutanöz hastalıklar	ÖnT	Multisistem
231. Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
232. Obsesif-kompulsif bozukluk	T	Sinir-Davranış
233. Obstrüktif üropati	T-A	Genito-Üriner
234. Omurga şekil bozuklukları	T-K	Kas-İskelet
235. Omurga yaralanmaları	A	Kas-İskelet
236. Onkolojik aciller	A	Multisistem
237. Optik nevrit	ÖnT	Duyu
238. Osteoartrit	TT-K-İ	Kas-İskelet
239. Osteomyelit	ÖnT	Kas-İskelet
240. Osteoporoz	ÖnT-K	Multisistem
241. Otitis eksterna	TT	Duyu
242. Otitis media	TT	Solunum
243. Yaygın gelişimsel bozukluk, otizm	ÖnT	Sinir-Davranış
244. Otokleroz	ÖnT	Duyu
245. Over kanseri	ÖnT	Genito-Üriner
246. Öğrenme bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
247. Özefagus atrezisi	T	Gastro-İntestinal
248. Panik bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
249. Paraneoplastik sendromlar	ÖnT	Multisistem
250. Parkinson hastalığı	ÖnT	Sinir-Davranış
251. Pelvik kitle	ÖnT	Genito-Üriner
252. Peptik hastalık (ülser)	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
253. Perianal abse	ÖnT	Gastro-İntestinal
254. Periferik arter hastalığı	T-A	Kardiyovasküler

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
255. Periferik nöropati	ÖnT	Sinir-Davranış
256. Perikardiyal efüzyon / tamponad	ÖnT	Kardiyovasküler
257. Peritonit	ÖnT	Gastro-İntestinal
258. Pilor stenozu	ÖnT	Gastro-İntestinal
259. Plevral efüzyon, ampiyem	ÖnT	Solunum
260. Pnömoniler	TT-K	Solunum
261. Pnömotoraks	T-A	Solunum
262. Polikistik over sendromu	ÖnT-İ	Multisistem
263. Polimiyozit ve dermatomiyozit	ÖnT	Multisistem
264. Poliomyelit	ÖnT-K	Sinir-Davranış
265. Polisitemi	T	Hematopoetik
266. Portal hipertansiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
267. Prematürelilik	T-K	Multisistem
268. Premenstrüel sendrom	TT-K	Genito-Üriner
269. Primer immün yetmezlikler	ÖnT	Multisistem
270. Prostat kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
271. Psöriasis, liken planus, pityriasis rosea	T	Deri ve Yumuşak Doku
272. Pulmoner emboli	ÖnT-K	Kardiyovasküler-Solunum
273. Pulmoner hipertansiyon	ÖnT	Kardiyovasküler
274. Raşitizm, nutrisyonel	TT-K	Endokrin
275. Reaktif dermatozlar (Eritema nodosum, eritema multiforme)	T	Deri ve Yumuşak Doku
276. Reynaud Hastalığı	ÖnT	Multisistem
277. Riskli gebelik	T-K	Genito-Üriner
278. Romatoid artrit	ÖnT	Kas-İskelet
279. Sağlık hizmetleri ilişkili enfeksiyonlar	K	Multisistem
280. Salmonella enfeksiyonları	TT-K	Multisistem
281. Sarkoidoz	ÖnT	Multisistem
282. Sekonder hipertansiyon	ÖnT-İ	Multisistem
283. Sepsis	T-A	Multisistem
284. Septum deviasyonu	T	Solunum
285. Serebral palsy	T	Sinir-Davranış
286. Serviks kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
287. Sıcak çarpması	T-A-İ	Multisistem
288. Sıtma	T-K	Multisistem
289. Sıvı ve elektrolit (sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, fosfor) denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
290. Sikatrisyel ve nonsikatrisyel alopesiler	T	Deri ve Yumuşak Doku
291. Sistemik lupus eritematosus	ÖnT	Multisistem
292. Sjögren Sendromu	ÖnT	Multisistem
293. Skleroderma	ÖnT	Multisistem
294. Solunum yetmezliği	A	Solunum
295. Sorunlu doğum eylemi	A	Genito-Üriner
296. Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
297. Spondiloartropatiler (ankilozan spondilit)	ÖnT	Kas-İskelet
298. Subaraknoid kanama	ÖnT	Sinir-Davranış

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
299. Şistozomiyazis	TT-K	Multisistem
300. Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar	T-A	Sinir-Davranış
301. Şok	T-A	Multisistem
302. Taşıt tutması	TT-K	Multisistem
303. Tenosinovitler	TT	Kas-İskelet
304. Testis torsiyonu	A	Genito-Üriner
305. Testis tümörü	ÖnT-K	Genito-Üriner
306. Tetanoz	T-A-K	Multisistem
307. Tik bozuklukları	T-İ	Sinir-Davranış
308. Tiroid kanseri	ÖnT-K	Endokrin
309. Tiroiditler	ÖnT	Endokrin
310. Toraks travmaları	A	Multisistem
311. Tortikolis	T	Kas-İskelet
312. Travma sonrası stres bozukluğu	T-A	Sinir-Davranış
313. Tromboflebit	T	Kardiyovasküler
314. Tubulointerstisyel hastalıklar	ÖnT	Genito-Üriner
315. Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
316. Uyumsuz ADH salımı	ÖnT	Multisistem
317. Uyku bozuklukları	ÖnT	Multisistem
318. Uyku-apne sendromu	ÖnT	Multisistem
319. Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
320. Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner
321. Ürtiker ve anjiödem	TT-A	Multisistem
322. Üst gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
323. Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
324. Varikozel	ÖnT	Genito-Üriner
325. Vaskülit	ÖnT	Multisistem
326. Vasküler malformasyon	ÖnT	Kardiyovasküler
327. Vestibuler nörit	ÖnT	Duyu
328. Vitiligo	T	Deri ve Yumuşak Doku
329. Wilms tümörü	ÖnT	Genito-Üriner
330. Wilson hastalığı	ÖnT	Multisistem
331. Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
332. Yanmalar	TT-A	Deri ve Yumuşak Doku
333. Yarık damak-dudak	T	Gastro-İntestinal
334. Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
335. Yaygın damar içi pıhtılaşma	ÖnT	Multisistem
336. Yeme bozuklukları	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış
337. Yenidoğan sarılığı	T-K	Multisistem
338. Yenidoğanda intestinal obstrüksiyon	A	Gastro-İntestinal
339. Yenidoğanda konjonktivit	TT-K	Duyu
340. Yenidoğanda konvulsiyon	A	Sinir-Davranış
341. Yenidoğanda metabolik bozukluklar	T-A-K	Multisistem
342. Yenidoğanda nekrotizan enterokolit	ÖnT	Gastro-İntestinal
343. Yenidoğanda prematüre retinopatisi	ÖnT-K	Duyu
344. Yenidoğanda sepsis ve menenjit	A	Multisistem
345. Yenidoğanda solunum güçlüğü	A	Solunum

Semptomlar / Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Eşleştirme Tablosu

Semptomlar ve durumlar ile çekirdek hastalıklar ve klinik problemler eşleştirilirken şu noktalar dikkate alınmıştır:

- Eşleştirme bir hastalığın / klinik problemin daha çok hangi ana semptomla / durumla hekime geldiği düşünülerek; hastalığın ilk evresinde görülen ana semptom(lar) dikkate alınarak yapılmıştır. Bu sırada şu sorular yöneltmiştir:
 - Hastalık genellikle hangi 2-3 ana semptomla gelir?
 - Semptomun değerlendirilmesi sonucunda tanıda, ayırıcı tanıda ilk elden akla gelen 3-4 hastalık hangisidir?
 - Daha çok hangi semptom(lar) ile hastalıktan şüphelenilir?
 - Semptomun görülmesi durumunda ayırıcı tanıda mutlaka düşünülmesi gereken hastalıklar hangisi(leri)dir?
- Yine kronik hastalıklarda hastanın izlemi sırasında, hastalık seyrinde, zaman içinde ortaya çıkan semptomlar düşünülerek eşleştirme yapılmıştır.

Tüm bu sorular dikkate alındığında, eşleştirme tablosunda yapılan işin bir “ayırıcı tanı listesi” çıkarmak olmadığı görülecektir. Bir diğer ifadeyle, yapılan listeleme, ayırıcı tanıda düşünülebilecek tüm hastalıkları sıralamak değil, daha çok ana / kardinal semptomu olan hastalıkları ve klinik problemleri sıralamaktır.

Aşağıda sıralanan bu eşleştirmeler, ulusal ve kurumsal ölçekte yapılan eğitim süreçlerinde kişi ve kurumlara çok önemli yönlendirmeler sunabilecek niteliktedir. Örneğin;

- tıp fakültelerinin eğitim programlarını geliştirme sırasında eğitim içeriklerini belirlerken, ağırlandırırken ve düzenlerken, anabilim dalları ve öğretim üyeleri ders ve sınav içeriklerini oluştururken bu eşleştirme tablosunu esas almaları önemlidir ([Belirleme matrisi ve bir örnek için Bkz Tablo 3](#)).
- öğrenme düzeyleri ile bu eşleştirme tabloları, öğrencilere kendi çalışmalarını planlama aşamasında rehberlik edecektir.
- yine bu tablo, çeşitli kurum ve kuruluşların (YÖK, ÖSYM, sağlıkla ilgili dernekler) tıp eğitimi ile ilgili ulusal ölçekli planlama ve uygulamalarında esas dayanaklardan birisi olacaktır.

Bir yönüyle bakıldığında, tıp fakültelerinin, hangi eğitim sistemini benimserse benimsesin, eğitim programlarını aşırı bilgi yükü (içerik) ile boğmamaları için, programlarını geliştirme sürecinde, kalkış noktaları yeterlikler birlikte bu eşleştirme tablosu olmalıdır. Bu durum özellikle olgu /

problem üzerinden gerçekleştirilen öğrenme ve değerlendirme etkinliklerinin belirlenmesi ve düzenlenmesi için çok daha önemlidir. Örneğin bu eşleştirmeleri kullanılarak;

- tıp fakülteleri probleme dayalı öğrenme oturumlarını, olgu tartışmalarını, yapılandırılmış hastabaşı pratik eğitimlerini söz konu semptom / durum için daha çok hangi hastalıklar üzerinden planlayacaklarına karar verebilirler.
- gerek fakültede yapılan sınavlarda tıp fakülteleri, gerekse TUS, yeterlik sınavı gibi merkezi sınavlarda merkezler, olgular/ durumlar üzerinden yaptıkları değerlendirmeleri, söz konusu semptom / durum için daha çok hangi hastalıklar üzerinden planlayacaklarını ve sınavın içeriğinin ve düzeyinin ne olacağını (Ör: “Demir eksikliği anemisi”nde tedavi ile ilgili soru sorulması, bunun tedavi bilgisi sorusu değil de olgu üzerinden tedaviyi planlama düzeyinde bir soru olması) belirleyebilirler.

Somut bir örnek:

Anemi	Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
Megaloblastik anemi	TT-K-İ	Hematopoetik
Demir eksikliği anemisi	TT-K	Hematopoetik
Alt gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
Üst gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
Hemoglobinopatiler	ÖnT-K	Hematopoetik
Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
Aplastik anemi	ÖnT	Hematopoetik
Kan ve ürünleri transfüzyon komplikasyonları	ÖnT	Kardiyovasküler
Hemolitik anemi	ÖnT	Hematopoetik
Hemolitik üremik sendrom / Trombotik trombositopenik purpura	ÖnT	Multisistem

Yukarıdaki eşleştirmenin söyledikleri:

- klinik ders / oturum başlıklarınızı “malnutrisyon”, “megaloblastik anemi” veya “aplastik anemi” şeklinde belirlemek yerine daha bütüncül bir yaklaşımla, örneğin “anemi ile gelen hastanın değerlendirmesi ve tedavi planının oluşturulması” şeklinde koyunuz. Dersin içeriğinde ÖnT kodu almış bir hastalığın tanı ve tedavisini genel hatlarıyla ele alınız, ayrıntıya girmeyiniz.
- “Anemi” ile ilgili bir olguya dayalı öğrenme veya değerlendirme (fakültelerin yaptığı sınavlarda veya TUS’ta) etkinliğini ÖnT kodu almış “aplastik anemi” yerine TT-K almış “demir eksikliği anemisi” veya TT-K-İ kodu almış “malnutrisyon” üzerinden planlayınız. Bu oturumun içeriğini tanı, tedavi, koruma ve izlemi kapsayacak şekilde belirleyiniz;

sınavlarda tanıyı, tedaviyi, korumayı veya izlemi planlamaya yönelik üst düzey sorular sorunuz.

- Yine, ÖnT kodu almış “aplastik anemi”, “hemolitik anemi” veya “lösemi” olgusunun kullanıldığı bir değerlendirmede (soruda) tanı veya tedaviyi planlamaya yönelik sorular sormayınız. Bu hastalıklar daha çok anemi ile gelen bir olguda ön tanıda, ayırıcı tanıda hangi hastalıklar düşünülür türü soruların seçeneklerinden birisi olarak yazınız.
- “Aneminin” eşlik ettiği acil bir durumun değerlendirmesinde T-A kodu almış alt veya üst gastrointestinal kanama olgusunu kullanınız.

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ¹⁰		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Abdominal distansiyon	Akut karın	T-A	Gastro-İntestinal
	Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
	İleus	T	Gastro-İntestinal
	Asit	T	Gastro-İntestinal
	İrritabl barsak hastalığı	ÖnT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Yenidoğanda Nekrotizan enterokolit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem motilite bozuklukları	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Pelvik kitle	ÖnT	Genito-Üriner
Agresyon (sinirlilik)	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Travma sonrası stres bozukluğu	T-A	Sinir-Davranış
	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar	T-A	Sinir-Davranış
	Kuduz	ÖnT-K	Multisistem
	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
	Kişilik bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
	Davranım bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
Ağız kuruluğu	Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem
	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Sjögren Sendromu	ÖnT	Multisistem
	Diabetes insipidus	ÖnT	Endokrin

¹⁰Eşleştirmelerde, eğitim içeriklerinin belirlenmesi ve ağırlıklandırmaları sırasında daha fazla yol gösterici olacağı düşünülerek, çekirdek hastalıklar / klinik problemler öğrenme düzeyleri (TT, A, T, ÖnT) dikkate alınarak yukarıdan aşağıya doğru sıralanmıştır.

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Ağızda yara	Monilyazis	TT-K	Gastro-İntestinal
	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	AIDS ve HIV	ÖnT-K	Multisistem
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
	Avitaminoz	ÖnT-K	Multisistem
	Behçet hastalığı	ÖnT	Multisistem
	Primer immün yetmezlikler	ÖnT	Multisistem
	Sistemik lupus eritematosus	ÖnT	Multisistem
Ajitasyon	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımıyla ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Şizofreni ve diğer psikotik hastalıklar	T-A	Sinir-Davranış
	Bipolar Bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
Amenore	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Adrenokortikal yetmezlik	T-A	Endokrin
	Polikistik over sendromu	ÖnT-İ	Multisistem
	Endometriyozis	ÖnT	Genito-Üriner
	Hipofiz bozuklukları	ÖnT	Endokrin
	Ektopik gebelik	ÖnT	Genito-Üriner
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
Anemi	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
	Megaloblastik anemi	TT-K-İ	Hematopoetik
	Demir eksikliği anemisi	TT-K	Hematopoetik
	Alt gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
	Üst gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
	Hemoglobinopatiler	ÖnT-K	Hematopoetik
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
	Aplastik anemi	ÖnT	Hematopoetik
	Kan ve ürünleri transfüzyon komplikasyonları	ÖnT	Kardiyovasküler
	Hemolitik anemi	ÖnT	Hematopoetik
	Hemolitik üremik sendrom / Trombotik trombositopenik purpura	ÖnT	Multisistem
	Anksiyete	Premenstrüel sendrom	TT-K
Alkol ve madde kullanımıyla ilgili sorunlar		T-A-K	Sinir-Davranış
Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar		T-A	Sinir-Davranış
Travma sonrası stres bozukluğu		T-A	Sinir-Davranış
Panik bozukluk		T-A	Sinir-Davranış
Obsesif-kompulsif bozukluk		T	Sinir-Davranış
Fobik bozukluklar		T	Sinir-Davranış
Kişilik bozuklukları		ÖnT	Sinir-Davranış
Yaygın anksiyete bozukluğu		ÖnT	Sinir-Davranış
Anorektal ağrı	Hemoroid	TT-K	Gastro-İntestinal
	Anal fissür	TT	Gastro-İntestinal
	Kolorektal kanserler	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Perianal apse	ÖnT	Gastro-İntestinal

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Anüri-Oligüri	Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Sıvı ve elektrolit denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Crush yaralanması	T-A-K	Multisistem
	Akut böbrek yetmezliği	T-A-K	Genito-Üriner
	Obstrüktif üropati	T-A	Genito-Üriner
	Şok	T-A	Multisistem
	Akut glomerulonefrit	T-A	Genito-Üriner
	Onkolojik aciller	A	Multisistem
Apne	Yenidoğanda solunum güçlüğü	A	Solunum
	Uyku-apne sendromu	ÖnT	Multisistem
Asfiksi	Boğulma / boğulayazma	A	Multisistem
Ateş	Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem
	Boğmaca	TT-A -K	Solunum
	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
	Bruselloz	TT-K	Multisistem
	Döküntülü hastalıklar	TT-K	Multisistem
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Pnömoniler	TT-K	Solunum
	Salmonella enfeksiyonları	TT-K	Multisistem
	Difteri	TT-K	Multisistem
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	İnfluenza	TT-K	Multisistem
	Sıcak çarpması	T-A-İ	Multisistem
	Sepsis	T-A	Multisistem
	Tromboflebit	T	Kardiyovasküler
	Kırım-Kongo kanamalı ateşi	A-K	Multisistem
	Akut romatizmal ateş	T-K	Multisistem
	Meningokoksemi	A-K	Multisistem
	Onkolojik aciller	A	Multisistem
	Yenidoğanda sepsis ve menenjit	A	Multisistem
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Sağlık hizmetleri ilişkili enfeksiyonlar	K	Multisistem
	Leishmaniasis	ÖnT-K	Multisistem
	Ailevi akdeniz ateşi	ÖnT	Multisistem
	Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Baş ağrısı	Esansiyel hipertansiyon	TT-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Migren	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Gerilim tipi baş ağrısı	TT	Sinir-Davranış
	Beyin ödemi	A	Sinir-Davranış
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Sekonder hipertansiyon	ÖnT-İ	Multisistem
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
	Glokom	ÖnT	Duyu
	Kırma kusurları	ÖnT	Duyu
	Subaraknoid kanama	ÖnT	Sinir-Davranış
	Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)	ÖnT	Sinir-Davranış
	Baş dönmesi	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ
Dehidratasyon		TT-A-K	Multisistem
Taşit tutması		TT-K	Multisistem
Benign paroksizmal vertigo		TT	Duyu
İnme		T-A-K-İ	Sinir-Davranış
Kafa travması		A	Sinir-Davranış
Vestibuler nörit		ÖnT	Duyu
Meniere hastalığı		ÖnT	Duyu
Kafa içi yer kaplayan lezyonlar		ÖnT	Sinir-Davranış
Hipokondriyazis		ÖnT	Multisistem
Bilinç değişiklikleri		İnme	T-A-K-İ
	Alkol ve madde kullanımıyla ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Sıvı ve elektrolit denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Eklampsi, preeklampsi, HELLP sendromu	T-A	Genito-Üriner
	Diyabetin akut komplikasyonları	T-A	Endokrin
	Şok	T-A	Multisistem
	Kardiyo-pulmoner arrest	A	Kardiyovas.- Solunum
	Koma	A	Multisistem
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
	Solunum yetmezliği	A	Solunum
	Hipoglisemi	A	Endokrin
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir - Davranış
	Asit-baz denge bozuklukları	A	Multisistem

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Boğaz ağrısı	Difteri	TT-K	Multisistem
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
Boyunda kitle	Guatr	TT-K-i	Endokrin
	Kabakulak	TT-K	Multisistem
	Tortikolis	T	Kas-İskelet
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
	Tiroid kanseri	ÖnT-K	Endokrin
	Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
Bulantı, kusma	İlaç yan etkileri	TT-A-K-i	Multisistem
	Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
	Gastro-özefageal reflü	TT-K-i	Gastro-İntestinal
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Taşıt tutması	TT-K	Multisistem
	Hiperemesis gravidarum	TT	Genito-Üriner
	Üst gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
	Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner
	Akut karın	T-A	Gastro-İntestinal
	Akut hepatitler	T-K	Gastro-İntestinal
	İleus	T	Gastro-İntestinal
	Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
	İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Yeme bozuklukları	ÖnT-K-i	Sinir-Davranış
	Akalazya	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Yenidoğanda nekrotizan enterokolit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Pilor stenozu	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Akut pankreatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kolesistit, kolelitiazis	ÖnT	Gastro-İntestinal
Apandisit	ÖnT	Gastro-İntestinal	
Burun akıntısı / tıkanıklığı	Difteri	TT-K	Multisistem
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Allerjik rinit	TT-K	Solunum-Duyu
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
	Septum deviasyonu	T	Solunum
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
	Adenoid hipertrofi	ÖnT	Solunum

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler			
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi	
Burun kanaması	Esansiyel hipertansiyon	TT-A-K-İ	Kardiyovasküler	
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum	
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem	
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış	
	Sekonder hipertansiyon	ÖnT-İ	Multisistem	
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik	
Büyüme - gelişme geriliği	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem	
	Raşitizm, nutrisyonel	TT-K	Endokrin	
	Gastrointestinal sistem parazitoları	TT-K	Gastro-İntestinal	
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin	
	Konjenital hipotiroidizm	TT	Endokrin	
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner	
	İntrauterin büyüme geriliği	T-K	Multisistem	
	Mental retardasyon	ÖnT-K-İ	Sinir - Davranış	
	İhmal, istismar	ÖnT-K-İ	Multisistem	
	Avitaminoz	ÖnT-K	Multisistem	
	Doğuştan metabolik hastalıklar	ÖnT-K	Multisistem	
	Hipofiz bozuklukları	ÖnT	Endokrin	
	Primer immün yetmezlikler	ÖnT	Multisistem	
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem	
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler	
	Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal	
	Primer immün yetmezlikler	ÖnT	Multisistem	
	Kistik fibroz	ÖnT	Multisistem	
	Cinsel işlev sorunları	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
		İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
Cinsel işlev bozuklukları		ÖnT	Multisistem	
Çarpıntı	Esansiyel hipertansiyon	TT-A-K-İ	Kardiyovasküler	
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem	
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir - Davranış	
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler	
	Panik bozukluk	T-A	Sinir-Davranış	
	Hipoglisemi	A	Endokrin	
	Kalp kapak hastalıkları	ÖnT-K	Kardiyovasküler	
	Endokardit	ÖnT-K	Kardiyovasküler	
	Sekonder hipertansiyon	ÖnT-İ	Multisistem	
	Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)	ÖnT	Sinir-Davranış	
	Fobik bozukluklar	T	Sinir-Davranış	
	Kalp ritm bozuklukları	ÖnT	Kardiyovasküler	
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler	
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin	
	Miyokardit / kardiyomiopati	ÖnT	Kardiyovasküler	
	Konversiyon bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış	
	Bkz anemi başlıklı hastalıklar			
	Feokromasitoma	ÖnT	Endokrin	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Çift görme	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Migren	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Myastenia gravis ve kolinerjik kriz	T-A	Sinir-Davranış
	Göz travması	A	Duyu
	Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
Çomak parmak	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
Denge / hareket ile ilgili sorunlar	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Serebral palsi	T	Sinir-Davranış
	Omurga yaralanmaları	A	Kas-İskelet
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Poliomyelit	ÖnT-K	Sinir-Davranış
	Gelişimsel kalça displazisi (kalça çıkığı)	ÖnT-K	Kas-İskelet
	Parkinson hastalığı	ÖnT	Sinir-Davranış
	Meniere hastalığı	ÖnT	Duyu
	Vestibuler nörit	ÖnT	Duyu
	Guillain-Barré Sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Geçici iskemik atak	ÖnT	Sinir-Davranış
	Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kas hastalıkları (miyopatiler)	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
Ataksik bozukluklar	ÖnT	Multisistem	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Deri döküntüleri / lezyonları (Makülopapüler, bülloz, veziküler)	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Ürtiker ve anjioödem	TT-A	Multisistem
	Döküntülü hastalıklar	TT-K	Multisistem
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
	Dermatit (atopik, kontakt, seboreik)	T-İ	Deri ve Y. Doku
	Reaktif dermatozlar (Eritema nodosum, eritema multiforme)	T	Deri ve Y. Doku
	Henoch-Schonlein purpurası	T	Multisistem
	Psöriasis, liken planus, pityriasis rosea	T	Deri ve Y. Doku
	Meningokoksemi	A-K	Multisistem
	Vaskülit	ÖnT	Multisistem
	Sistemik lupus eritematosus	ÖnT	Multisistem
	Behçet hastalığı	ÖnT	Multisistem
	Nörokutanöz hastalıklar	ÖnT	Multisistem
	Yaygın damar içi pıhtılaşma	ÖnT	Multisistem
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik
Deri ve tırnak değişiklikleri (Kuruluk, renk değişikliği vb)	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
	Derinin paraziter hastalıkları	TT-K	Deri ve Y. Doku
	Bebek bezi dermatiti	TT-K	Deri ve Y. Doku
	Akne vulgaris	TT-İ	Deri ve Y. Doku
	Deri ve yumuşak doku enfeksiyonları	TT	Deri ve Y. Doku
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Periferik arter hastalığı	T-A	Kardiyovasküler
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
	Psöriasis, liken planus, pityriasis rosea	T	Deri ve Y. Doku
	Vitilligo	T	Deri ve Y. Doku
	Avitaminoz	ÖnT-K	Multisistem
	Deri tümörleri	ÖnT-K	Deri ve Y. Doku
	Endokardit	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
	Nörokutanöz hastalıklar	ÖnT	Multisistem
	Kronik hepatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Skleroderma	ÖnT	Multisistem
	Reynaud Hastalığı	ÖnT	Multisistem
	Kronik venöz yetmezlik	ÖnT	Kardiyovasküler

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Dikkat eksikliği	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Mental retardasyon	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış
	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Yaygın gelişimsel bozukluk, otizm	ÖnT	Sinir-Davranış
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Öğrenme bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Uyku bozuklukları	ÖnT	Multisistem
Disfaji	Peptik hastalık (ülser)	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Gastro-özefageal reflü	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Moniliyazis	TT-K	Gastro-İntestinal
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
	Skleroderma	ÖnT	Multisistem
	Divertiküler hastalıklar	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Akalazya	ÖnT	Gastro-İntestinal
Dismenore	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	Doğuştan yapısal anomaliler	T-K	Multisistem
	Polikistik over sendromu	ÖnT-İ	Multisistem
	Endometriyozis	ÖnT	Genito-Üriner
	Pelvik kitle	ÖnT	Genito-Üriner
Dispepsi	Peptik hastalık (ülser)	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Gastro-özefageal reflü	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Kolesistit, kolelitiazis	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Dispne	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	Astım	TT-A-K-İ	Solunum
	Boğmaca	TT-A -K	Solunum
	Pnömoniler	TT-K	Solunum
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Akut böbrek yetmezliği	T-A-K	Genito-Üriner
	Akut koroner sendrom	T-A-K	Kardiyovasküler
	Bronşiolit	T-A	Solunum
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Pnömotoraks	T-A	Solunum
	Panik bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Doğumda asfiksi	A-K	Kardiyovasküler
	Akciğer ödemi	A	Solunum- Kardiyovas.
	ARDS	A	Solunum
	Laringeal obstrüksiyon	A	Solunum
	Yenidoğanda solunum güçlüğü	A	Solunum
	Solunum yetmezliği	A	Solunum
	Onkolojik aciller	A	Multisistem
	Mesleksi akciğer hastalıkları	ÖnT-K-İ	Solunum
	Pulmoner emboli	ÖnT-K	Kardiyovas.-Solunum
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
	Kalp kapak hastalıkları	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Diafragma hernileri	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Perikardiyal efüzyon / tamponad	ÖnT	Kardiyovasküler
	İnterstiyel akciğer hastalıkları	ÖnT	Solunum
	Plevral efüzyon, ampiyem	ÖnT	Solunum
	Pulmoner hipertansiyon	ÖnT	Kardiyovasküler
	Kas hastalıkları (miyopatiler)	ÖnT	Sinir - Davranış
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
Diyare	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem parazitozları	TT-K	Gastro-İntestinal
	Salmonella enfeksiyonları	TT-K	Multisistem
	Besin zehirlenmesi	A-K	Multisistem
	İrritabl barsak hastalığı	ÖnT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	İnflamatuvar barsak hastalığı	ÖnT-İ	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem motilite bozuklukları	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
	Kronik pankreatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Dizüri	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	Hipospadiasis, epispadiasis	T	Genito-Üriner
	Genito-üriner sistem travması	A	Genito-Üriner
	Mesane kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Benign prostat hipertrofisi	ÖnT	Genito-Üriner
Donma	Donmalar	T-A	Multisistem
Duygudurum değişiklikleri	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımıyla ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar	T-A	Sinir-Davranış
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kişilik bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
	Yaygın gelişimsel bozukluk, otizm	ÖnT	Sinir-Davranış
	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
Eklem ağrısı / şişliği	Osteoartrit	TT-K-İ	Kas-İskelet
	Bruselloz	TT-K	Multisistem
	Tenosinovitler	TT	Kas-İskelet
	Çıkık	T-A-K	Kas-İskelet
	Ekstremitte travması	T-A	Kas-İskelet
	Akut romatizmal ateş	T-K	Multisistem
	Artrit	T	Kas-İskelet
	Henoch-Schonlein purpurası	T	Multisistem
	Gut hastalığı	ÖnT-K	Kas-İskelet
	Spondiloartropatiler (ankilozan spondilit)	ÖnT	Kas-İskelet
	Sistemik lupus eritematosus	ÖnT	Multisistem
	Behçet hastalığı	ÖnT	Multisistem
	Romatoid artrit	ÖnT	Kas-İskelet
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik
	Ailevi akdeniz ateşi	ÖnT	Multisistem
	Eklemlerde hareket kısıtlılığı	Osteoartrit	TT-K-İ
Tenosinovitler		TT	Kas-İskelet
Çıkık		T-A-K	Kas-İskelet
Ekstremitte travması		T-A	Kas-İskelet
Ekstremitte kırıkları		A	Kas-İskelet
Gelişimsel kalça displazisi (kalça çıkığı)		ÖnT-K	Kas-İskelet
Spondiloartropatiler (ankilozan spondilit)		ÖnT	Kas-İskelet
Romatoid artrit		ÖnT	Kas-İskelet
Skleroderma	ÖnT	Multisistem	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Emme güçlüğü	Moniliyazis	TT-K	Gastro-İntestinal
	Sepsis	T-A	Multisistem
	Prematürelilik	T-K	Multisistem
	Yarık damak-dudak	T	Gastro-İntestinal
	Doğumda asfiksi	A-K	Kardiyovasküler
	Yenidoğanda sepsis ve menenjit	A	Multisistem
	Yenidoğanda intestinal obstrüksiyon	A	Gastro-İntestinal
	Yenidoğanda solunum güçlüğü	A	Solunum
	Doğuştan metabolik hastalıklar	ÖnT-K	Multisistem
	Kas hastalıkları (miyopatiler)	ÖnT	Sinir-Davranış
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
Ense sertliği	Tetanoz	T-A-K	Multisistem
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
	Spondiloartropatiler (ankilozan spondilit)	ÖnT	Kas-İskelet
Enurezis	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	İhmal, istismar	ÖnT-K-İ	Multisistem
	Diabetes insipidus	ÖnT	Endokrin
	Dışa atım bozuklukları (Enürezis, enkoprezis)	ÖnT	Multisistem
Fekal inkontinans	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Omurga yaralanmaları	A	Kas İskelet
	İhmal, istismar	ÖnT-K-İ	Multisistem
	Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Dışa atım bozuklukları (Enürezis, enkoprezis)	ÖnT	Multisistem
Genital bölgede yara	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	İhmal, istismar	ÖnT-K-İ	Multisistem
	Behçet hastalığı	ÖnT	Multisistem
Gerçeği değerlendirme sorunları (sanrı, varsanı)	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Şizofreni ve diğer psikotik hastalıklar	T-A	Sinir-Davranış
	Bipolar Bozukluk	T-A	Sinir-Davranış

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Göğüs ağrısı	Peptik hastalık (ülser)	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Gastro-özefageal reflü	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Pnömoniler	TT-K	Solunum
	Deri ve yumuşak doku enfeksiyonları (zona)	TT	Deri ve Y. Doku
	Angina pektoris	T-A-K	Kardiyovasküler
	Akut koroner sendrom	T-A-K	Kardiyovasküler
	Pnömotoraks	T-A	Solunum
	Panik bozukluk	T-A	Sinir - Davranış
	Toraks travmaları	A	Multisistem
	Fibromiyalji	T	Kas İskelet
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
	Pulmoner emboli	ÖnT-K	Kardiyovas.-Solunum
	Perikardiyal efüzyon / tamponad	ÖnT	Kardiyovasküler
	Aort disseksiyonu	ÖnT	Kardiyovasküler
	Plevral efüzyon, ampiyem	ÖnT	Solunum
Göğüs duvarı deformiteleri	Raşitizm, nutrisyonel	TT-K	Endokrin
	Omurga şekil bozuklukları	T-K	Kas-İskelet
	Doğuştan yapısal anomaliler	T-K	Multisistem
Görme bozukluğu / kaybı	Göz travması	A	Duyu
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Yenidoğanda prematüre retinopatisi	ÖnT-K	Duyu
	İntrauterin enfeksiyonlar	ÖnT-K	Multisistem
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
	Katarakt	ÖnT	Duyu
	Optik nevrit	ÖnT	Duyu
	Glokom	ÖnT	Duyu
	Kırma kusurları	ÖnT	Duyu
	Behçet hastalığı	ÖnT	Multisistem
	Geçici iskemik atak	ÖnT	Sinir-Davranış
Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler			
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi	
Halsizlik	Anemi başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler listesi)			
	Kanser/tümör başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)			
	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış	
	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum	
	Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem	
	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem	
	İnfluenza	TT-K	Multisistem	
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin	
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner	
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler	
	Sıvı ve elektrolit denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem	
	Alt gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal	
	Adrenokortikal yetmezlik	T-A	Endokrin	
	Akut hepatitler	T-K	Gastro-İntestinal	
	Fibromiyalji	T	Kas-İskelet	
	Hipoglisemi	A	Endokrin	
	Yeme bozuklukları	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış	
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik	
	Hematokezya / Rektal kanama	Hemoroid	TT-K	Gastro-İntestinal
		Anal fissür	TT	Gastro-İntestinal
Alt gastrointestinal kanama		T-A	Gastro-İntestinal	
İnvajinasyon		A	Gastro-İntestinal	
İnflamatuar barsak hastalığı		ÖnT-İ	Gastro-İntestinal	
Kolorektal kanserler		ÖnT-K	Gastro-İntestinal	
İntestinal poliposis		ÖnT	Gastro-İntestinal	
Divertiküler hastalıklar		ÖnT	Gastro-İntestinal	
Hematüri	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner	
	Şistozomiyazis	TT-K	Multisistem	
	Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner	
	Akut glomerulonefrit	T-A	Genito-Üriner	
	Henoch-Schonlein purpurası	T	Multisistem	
	Genito-üriner sistem travması	A	Genito-Üriner	
	Prostat kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner	
	Mesane kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner	
	Böbrek tümörleri	ÖnT	Genito-Üriner	
	Tubulointerstisyel hastalıklar	ÖnT	Genito-Üriner	
	Kronik glomerulonefrit	ÖnT	Genito-Üriner	
	Benign Prostat Hipertrofisi	ÖnT	Genito-Üriner	
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Hemoptizi	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
	Bronşiektaziler	ÖnT-K-İ	Solunum
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
	Kalp kapak hastalıkları	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Pulmoner emboli	ÖnT-K	Kardiyovas.-Solunum
	Vaskülit	ÖnT	Multisistem
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik
Hepatomegali	Salmonella enfeksiyonları	TT-K	Multisistem
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
	Akut hepatitler	T-K	Gastro-İntestinal
	Sıtma	T-K	Multisistem
	Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Kist hidatik hastalığı	ÖnT-K	Multisistem
	Hepatosteatoz	ÖnT-İ	Gastro-İntestinal
	Wilson hastalığı	ÖnT	Multisistem
	Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
	Hemokromatoz	ÖnT	Multisistem
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
	Kronik hepatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
Hışıltılı solunum (Wheezing)	Astım	TT-A-K-İ	Solunum
	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Bronşiolit	T-A	Solunum
	Akciğer ödemi	A	Solunum- Kardiyovas.
	Kistik fibroz	ÖnT	Multisistem
Hiperaktivite	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar	T-A	Sinir-Davranış
	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
Hipertansiyon	Esansiyel hipertansiyon	TT-A-K-İ	Kardiyovasküler
	ilaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Akut böbrek yetmezliği	T-A-K	Genito-Üriner
	Eklampsi, preeklampsi, HELLP sendromu	T-A	Genito-Üriner
	Akut glomerulonefrit	T-A	Genito-Üriner
	Metabolik sendrom	T-K-İ	Endokrin
	Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
	Sekonder hipertansiyon	ÖnT-İ	Multisistem
	Kronik glomerulonefrit	ÖnT	Genito-Üriner
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
	Cushing hastalığı	ÖnT	Endokrin
Feokromasitoma	ÖnT	Endokrin	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Hipotansiyon	Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Adrenokortikal yetmezlik	T-A	Endokrin
	Şok	T-A	Multisistem
	Perikardiyal efüzyon / tamponad	ÖnT	Kardiyovasküler
	Kalp ritm bozuklukları	ÖnT	Kardiyovasküler
Hipotermi / Hipertermi	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Sıcak çarpması	T-A-İ	Multisistem
	Sepsis	T-A	Multisistem
	Hipoglisemi	A	Endokrin
Hirsutizm	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Polikistik over sendromu	ÖnT-İ	Genito-Üriner-Endokrin
	Cushing hastalığı	ÖnT	Endokrin
Horlama	Konjenital adrenal hiperplazi	ÖnT	Endokrin
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
	Septum deviasyonu	T	Solunum
	Uyku-apne sendromu	ÖnT	Multisistem
İdrar retansiyonu	Adenoid hipertrofi	ÖnT	Solunum
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Obstrüktif üropati	T-A	Genito-Üriner
	Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner
	Fimosis ve parafimosis	T	Genito-Üriner
	Nöral tüp defektleri	T-K	Sinir-Davranış
	Mesane kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Prostat kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Serviks kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Benign prostat hipertrofisi	ÖnT	Genito-Üriner
Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış	
İlaçların istenmeyen etkileri	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
İmpotans	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Hipertansiyon	TT-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Bkz arter hastalıkları		

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
İnfertilite (erkek, kadın)	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	Doğuştan yapısal anomaliler	T-K	Multisistem
	Testis tümörü	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Polikistik over sendromu	ÖnT-İ	Multisistem
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
	Kistik fibroz	ÖnT	Multisistem
	Hipofiz bozuklukları	ÖnT	Endokrin
	Endometriyozis	ÖnT	Genito-Üriner
	Varikozel	ÖnT	Genito-Üriner
	İnmemiş testis	Doğuştan yapısal anomaliler	T-K
Konjenital adrenal hiperplazi		ÖnT	Endokrin
İntihar (Düşüncesi, girişimi) / Kendine zarar verme	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar	T-A	Sinir-Davranış
	Kişilik bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
	Davranım bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
	Disosiyatif bozukluklar	ÖnT	Sinir-Davranış
İşitme bozukluğu	İş sağlığı ve iş güvenliği (İş kazaları, meslek hastalıkları gibi) (Bkz. Çevresel / Küresel Durumlar)		
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Otitis media	TT	Solunum
	Kulak zarı perforasyonu	T	Duyu
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	İntrauterin enfeksiyonlar	ÖnT-K	Multisistem
	Doğuştan metabolik hastalıklar	ÖnT-K	Multisistem
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Otoskleroz	ÖnT	Duyu
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
İştahsızlık	Kanser başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Yeme bozuklukları	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış
	Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Jinekomasti	ilaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Meme hastalıkları ve tümörleri	ÖnT-K	Multisistem
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
Kabızlık	ilaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Konjenital hipotiroidizm	TT	Endokrin
	İrritabl barsak hastalığı	ÖnT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Kolorektal kanserler	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem motilite bozuklukları	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Divertiküler hastalıklar	ÖnT	Gastro-İntestinal
Kalpte üfürüm	Anemi başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Akut romatizmal ateş	T-K	Multisistem
	Kalp kapak hastalıkları	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Endokardit	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
	Aort anevrizması/rüptürü	ÖnT	Kardiyovasküler
	Aort disseksiyonu	ÖnT	Kardiyovasküler
Miyokardit / kardiyomiyopati	ÖnT	Kardiyovasküler	
Kanama eğilimi	ilaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	K vitamini yetersizliği	TT-A-K	Multisistem
	Kırım-Kongo kanamalı ateşi	A-K	Multisistem
	Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik
	Hemolitik üremik sendrom / Trombotik Trombositopenik Purpura	ÖnT	Multisistem
	Yaygın damar içi pıhtılaşma	ÖnT	Multisistem
	Aplastik anemi	ÖnT	Hematopoetik
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Karın ağrısı	Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
	Peptik hastalık (ülser)	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Premenstrüel sendrom	TT-K	Genito-Üriner
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Salmonella enfeksiyonları	TT-K	Multisistem
	Gastrointestinal sistem parazitozları	TT-K	Gastro-İntestinal
	Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner
	Akut karın	T-A	Gastro-İntestinal
	İleus	T	Gastro-İntestinal
	Henoch-Schonlein purpurası	T	Multisistem
	Besin zehirlenmesi	A-K	Multisistem
	Karın travmaları	A	Gastro-İntestinal
	İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
	Testis torsiyonu	A	Genito-Üriner
	İnflamatuvar barsak hastalığı	ÖnT-İ	Gastro-İntestinal
	İrritabl barsak hastalığı	ÖnT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Kolorektal kanserler	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Ailevi akdeniz ateşi	ÖnT	Multisistem
	Kolesistit, kolesistiazis	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Ektopik gebelik	ÖnT	Genito-Üriner
	Kronik pankreatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Akut pankreatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)	ÖnT	Sinir-Davranış
	Peritonit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Aort disseksiyonu	ÖnT	Kardiyovasküler
	Apandisit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem motilite bozuklukları	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Aort anevrizması/rüptürü	ÖnT	Kardiyovasküler
	Vaskülit	ÖnT	Multisistem
	Divertiküler hastalıklar	ÖnT	Gastro-İntestinal
Karında kitle	Obstrüktif üropati	T-A	Genito-Üriner
	Karın duvarı / Kasık hernileri	T-A	Gastro-İntestinal
	İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
	Kolorektal kanserler	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Nöroblastoma	ÖnT	Sinir - Davranış
	Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
	Aort anevrizması/rüptürü	ÖnT	Kardiyovasküler
	Böbreğin kistik hastalıkları	ÖnT	Genito-Üriner
	Wilms tümörü	ÖnT	Genito-Üriner

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Kas güçsüzlüğü	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Adrenokortikal yetmezlik	T-A	Endokrin
	Myastenia gravis ve kolinerjik kriz	T-A	Sinir-Davranış
	Disk hernisi	ÖnT-K	Sinir-Davranış
	Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Cushing hastalığı	ÖnT	Endokrin
	Kas hastalıkları (miyopatiler)	ÖnT	Sinir-Davranış
	Guillain-Barré Sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Polimiyozit ve dermatomiyozit	ÖnT	Multisistem
	Paraneoplastik sendromlar	ÖnT	Multisistem
	Periferik nöropati	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kas iskelet sistemi ağrıları (Bel, boyun, sırt, kalça ve ekstremitte ağrısı)	Osteoartrit	TT-K-İ
Bruselloz		TT-K	Multisistem
Tenosinovitler		TT	Kas İskelet
Kompartman sendromu		T-A-K	Multisistem
Crush yaralanması		T-A-K	Multisistem
Periferik arter hastalığı		T-A	Kardiyovasküler
Ekstremitte travması		T-A	Kas-İskelet
Omurga şekil bozuklukları		T-K	Kas-İskelet
Tromboflebit		T	Kardiyovasküler
Fibromiyalji		T	Kas-İskelet
Omurga yaralanmaları		A	Kas-İskelet
Ekstremitte kırıkları		A	Kas-İskelet
Ekstremitede varis		ÖnT-K	Kardiyovasküler
Hemoglobinopatiler		ÖnT-K	Hematopoetik
Disk hernisi		ÖnT-K	Sinir-Davranış
Osteoporoz		ÖnT-K	Multisistem
Osteomyelit		ÖnT	Kas-iskelet
Reynaud Hastalığı		ÖnT	Multisistem
Kemik tümörleri		ÖnT	Kas-iskelet
Polimiyozit ve dermatomiyozit		ÖnT	Multisistem
Romatoid artrit		ÖnT	Kas-iskelet
Skleroderma		ÖnT	Multisistem
Spondiloartropatiler (ankilozan spondilit)		ÖnT	Kas-iskelet
Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)		ÖnT	Sinir-Davranış
Periferik nöropati		ÖnT	Sinir-Davranış
Kas hastalıkları (miyopatiler)		ÖnT	Sinir-Davranış
Vaskülit		ÖnT	Multisistem
Kasıkta / skrotumda kitle		Karın duvarı / Kasık hernileri	T-A
	Hidrozel	T	Genito-Üriner
	Testis torsiyonu	A	Genito-Üriner
	Testis tümörü	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Varikozel	ÖnT	Genito-Üriner

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Kaşıntı	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Ürtiker ve anjioödem	TT-A	Multisistem
	Derinin paraziter hastalıkları	TT-K	Deri ve Y. Doku
	Gastrointestinal sistem parazitozları	TT-K	Gastro-İntestinal
	Deri ve yumuşak doku enfeksiyonları	TT	Deri ve Y. Doku
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
	Dermatit (atopik, kontakt, seboreik)	T-İ	Deri ve Y. Doku
	Psöriasis, liken planus, pityriasis rosea	T	Deri ve Y. Doku
	Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
Kazalar (Ev, iş, trafik, elektrik çarpması, düşme, boğulmalar)	Travma başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Yanmalar	TT-A	Deri ve Y. Doku
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Arter ve ven yaralanmaları	A	Kardiyovasküler
Kırmızı göz (Gözde kızarıklık)	Ürtiker ve anjioödem	TT-A	Multisistem
	Yenidoğanda konjonktivit	TT-K	Duyu
	Konjonktivit	TT-K	Duyu
	Sıvı ve elektrolit denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
	Glokom	ÖnT	Duyu
Kilo artışı / fazlalığı	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir - Davranış
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir - Davranış
	Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
	Metabolik sendrom	T-K-İ	Endokrin
	Cushing hastalığı	ÖnT	Endokrin
Kilo kaybı	Kanser / tümör başlıklı hastalıklar (Bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
	Gastrointestinal sistem parazitozları	TT-K	Gastro-İntestinal
	Adrenokortikal yetmezlik	T-A	Endokrin
	Yeme bozuklukları	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış
	AIDS ve HIV	ÖnT-K	Multisistem
	Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Kladikasyo intermittant	Periferik arter hastalığı	T-A	Kardiyovasküler
Kolik ağrıları (Renal, bilier, intestinal)	Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
	Üriner sistem taş hastalığı	T-A	Genito-Üriner
	Obstrüktif üropati	T-A	Genito-Üriner
	İleus	T	Gastro-İntestinal
	Besin zehirlenmesi	A-K	Multisistem
	İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem motilite bozuklukları	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Kolesistit, kolelitiazis	ÖnT	Gastro-İntestinal
Konuşma bozuklukları (afazi, disfazi, dizartri, kekemelik)	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Konuşma bozuklukları	T	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
Konvülsiyonlar	Febril konvülsiyon	TT-A-K	Sinir - Davranış
	Sıvı ve elektrolit (sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, fosfor) denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Yenidoğanda metabolik bozukluklar	T-A-K	Multisistem
	Eklampsi, preeklampsi, HELLP sendromu	T-A	Genito-Üriner
	Beyin ödemi	A	Sinir-Davranış
	Hipoglisemi	A	Endokrin
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	İntrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Kafa içi basınç artması sendromu (KİBAS; akut serebrovasküler olaylar)	A	Sinir-Davranış
	Yenidoğanda konvülsiyon	A	Sinir-Davranış
	Asit-baz denge bozuklukları	A	Multisistem
	Epilepsi	ÖnT-İ	Sinir-Davranış
	Hipoparatiroidizm	ÖnT	Endokrin
	Uyumsuz ADH salımı	ÖnT	Multisistem
	Nörokutanöz hastalıklar	ÖnT	Multisistem
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
Kulak ağrısı / akıntısı	Otitis media	TT	Solunum
	Otitis eksterna	TT	Duyu
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
Kuşkulu genitalya	Konjenital adrenal hiperplazi	ÖnT	Endokrin
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Lenfadenopati	Kanser-Tümör başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Enfeksiyon başlıklı hastalıklar (Bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
	Difteri	TT-K	Multisistem
	Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
Melena / Hematemez	Peptik hastalık (ülser)	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Alt gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
	Üst gastrointestinal kanama	T-A	Gastro-İntestinal
	İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
	İnflamatuvar barsak hastalığı	ÖnT-İ	Gastro-İntestinal
	Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Divertiküler hastalıklar	ÖnT	Gastro-İntestinal
Meme akıntısı	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Meme hastalıkları ve tümörleri	ÖnT-K	Multisistem
	Hipofiz bozuklukları	ÖnT	Endokrin
Memede kitle	Meme hastalıkları ve tümörleri	ÖnT-K	Multisistem
Mikro - makrosefali	Raşitizm, nutrisyonel	TT-K	Endokrin
	Nöral tüp defektleri	T-K	Sinir-Davranış
	Prematürelilik	T-K	Multisistem
	İntrauterin enfeksiyonlar	ÖnT-K	Multisistem
	Doğuştan metabolik hastalıklar	ÖnT-K	Multisistem
	Nörokutanöz hastalıklar	ÖnT	Multisistem
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
	Hidrocefali	ÖnT	Sinir-Davranış
Nevraljiler	Döküntülü hastalıklar	TT-K	Multisistem
	Disk hernisi	ÖnT-K	Sinir-Davranış
	Periferik nöropati	ÖnT	Sinir-Davranış
Obsesyon	Obsesif-kompulsif bozukluk	T	Sinir-Davranış
	Kişilik bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Ödem	ilaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Ürtiker ve anjioödem	TT-A	Multisistem
	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Eklampsi, preeklampsi, HELLP sendromu	T-A	Genito-Üriner
	Akut glomerulonefrit	T-A	Genito-Üriner
	Nefrotik sendrom	T	Genito-Üriner
	Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Derin ven trombozu	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Amiloidoz	ÖnT-K	Multisistem
	Kronik glomerulonefrit	ÖnT	Genito-Üriner
	Lenfödem	ÖnT	Kardiyovasküler
	Kronik venöz yetmezlik	ÖnT	Kardiyovasküler
Öğrenme güçlüğü	Öğrenme bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Mental retardasyon	ÖnT-K-İ	Sinir-Davranış
	Yaygın gelişimsel bozukluk, otizm	ÖnT	Sinir-Davranış
Öksürük	Astım	TT-A-K-İ	Solunum
	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	ilaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Boğmaca	TT-A-K	Solunum
	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
	Gastro-özefageal reflü	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Pnömoniler	TT-K	Solunum
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	İnfluenza	TT-K	Multisistem
	Bronşiolit	T-A	Solunum
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Akciğer ödemi	A	Solunum-Kardiyovas.
	Mesleksi akciğer hastalıkları	ÖnT-K-İ	Solunum
	Bronşiektaziler	ÖnT-K-İ	Solunum
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
	Pulmoner emboli	ÖnT-K	Kardiyovas.-Solunum
	İnterstisyel akciğer hastalıkları	ÖnT	Solunum
	Plevral efüzyon, ampiyem	ÖnT	Solunum
Panik atağı	Panik bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
Parestezi	Travma başlıklı hastalıklar (Bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Akut arter tıkanıklığı	ÖnT	Kardiyovasküler
	Guillain-Barré Sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Periferik nöropati	ÖnT	Sinir-Davranış
	Sıvı elektrolit denge bozukluğu	T-A-K	Multisistem
	Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Parezi / Paralizi	Travma başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Serebral palsi	T	Sinir-Davranış
	Fasial paralizi	T	Sinir-Davranış
	Poliomyelit	ÖnT-K	Sinir-Davranış
	Akut arter tıkanıklığı	ÖnT	Kardiyovasküler
	Spinal kord bası sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Guillain-Barré Sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Periferik nöropati	ÖnT	Sinir-Davranış
Pelvik ağrı	Premenstrüel sendrom	TT-K	Genito-Üriner
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Üriner sistem taş hastalığı	TT-K	Genito-Üriner
	İnvajinasyon	A	Gastro-İntestinal
Peteşi, Purpura, Ekimoz	Travma başlıklı hastalıklar (bkz. Hastalıklar, Klinik Problemler Listesi)		
	Henoch-Schonlein purpurası	T	Multisistem
	Kırım-Kongo kanamalı ateşi	A-K	Multisistem
	Yenidoğanda sepsis ve menenjit	A	Multisistem
	İhmal, istismar	ÖnT-K-İ	Multisistem
	Vaskülit	ÖnT	Multisistem
	Yaygın damar içi pıhtılaşma	ÖnT	Multisistem
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
	Aplastik anemi	ÖnT	Hematopoetik
	Kanama diyatezi ve Hemofililer	ÖnT	Hematopoetik
Polidipsi	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Diabetes insipitus	ÖnT	Endokrin
Poliüri	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Tubulointerstisyel hastalıklar	ÖnT	Genito-Üriner
	Diabetes insipitus	ÖnT	Endokrin
Pollaküri / Noktüri	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Kronik böbrek yetmezliği	T-A-K-İ	Genito-Üriner
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Benign prostat hipertrofisi	ÖnT	Genito-Üriner
	Diabetes insipitus	ÖnT	Endokrin
Puberte bozuklukları (Erken-geç)	Hipofiz bozuklukları	ÖnT	Endokrin
	Kromozom hastalıkları (sık görülen)	ÖnT	Multisistem
	Konjenital adrenal hiperplazi	ÖnT	Endokrin

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Pupil değişiklikleri	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Kardiyo-pulmoner arrest	A	Kardiyovas.-Solunum
	Intrakranial enfeksiyonlar	A	Sinir-Davranış
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
Saç dökülmesi	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Malnutrisyon	TT-K-İ	Multisistem
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Deri ve yumuşak doku enfeksiyonları	TT	Deri ve Y. Doku
	Sikatriyel ve nonsikatriyel alopesiler	T	Deri ve Y. Doku
	Polikistik over sendromu	ÖnT-İ	Multisistem
	Malabsorbsiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
	Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)	ÖnT	Sinir-Davranış
Sarılık	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Akut hepatitler	T-K	Gastro-İntestinal
	Yenidoğan sarılığı	T-K	Multisistem
	Gastrointestinal sistem kanserleri	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Portal hipertansiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Hemolitik anemi	ÖnT	Hematopoetik
	Kolesistit, kolelitiazis	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Kronik hepatit	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Hemolitik üremik sendrom / Trombotik Trombositopenik Purpura	ÖnT	Multisistem
	Senkop	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ
İnme		T-A-K-İ	Sinir-Davranış
Kardiyo-pulmoner arrest		A	Kardiyovas.-Solunum
Hipoglisemi		A	Endokrin
Kalp kapak hastalıkları		ÖnT-K	Kardiyovasküler
Konversiyon bozukluğu		ÖnT	Sinir-Davranış
Kalp ritm bozuklukları		ÖnT	Kardiyovasküler
Geçici iskemik atak		ÖnT	Sinir-Davranış
Ses kısıklığı	Gastro-özefageal reflü	TT-K-İ	Gastro-İntestinal
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Laringeal obstrüksiyon	A	Solunum
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Siyanoz	Astım	TT-A-K-İ	Solunum
	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Boğmaca	TT-A -K	Solunum
	Kalp yetersizliği	T-A-K-İ	Kardiyovasküler
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Katılma nöbeti	T-A	Sinir-Duyu
	Kardiyo-pulmoner arrest	A	Kardiyovas.-Solunum
	Laringeal obstrüksiyon	A	Solunum
	Doğumda asfiksi	A-K	Kardiyovasküler
	Solunum yetmezliği	A	Solunum
	Kalp kapak hastalıkları	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Hemoglobinopatiler	ÖnT-K	Hematopoetik
	Konjenital kalp hastalıkları	ÖnT	Kardiyovasküler
	İnterstisyel akciğer hastalıkları	ÖnT	Solunum
Sokmalar (böcek) / Isırıklar	Ürtiker ve anjiödem	TT-A	Multisistem
	Döküntülü hastalıklar	TT-K	Multisistem
	Tetanoz	T-A-K	Multisistem
	Kırım-Kongo kanamalı ateşi	A-K	Multisistem
	Anafilaksi	A-K	Multisistem
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
	Kuduz	ÖnT-K	Multisistem
	Vaskülit	ÖnT	Multisistem
Splenomegali	Tüberküloz	TT-K-İ	Multisistem
	Salmonella enfeksiyonları	TT-K	Multisistem
	Bruselloz	TT-K	Multisistem
	Gastrointestinal sistem parazitozları	TT-K	Gastro-İntestinal
	Sıtma	T-K	Multisistem
	Polisitemi	T	Hematopoetik
	Hemoglobinopatiler	ÖnT-K	Hematopoetik
	Karaciğer sirozu	ÖnT-K	Gastro-İntestinal
	Endokardit	ÖnT-K	Kardiyovasküler
	Amiloidoz	ÖnT-K	Multisistem
	Leishmaniasis	ÖnT-K	Multisistem
	Portal hipertansiyon	ÖnT	Gastro-İntestinal
	Hemokromatoz	ÖnT	Multisistem
	Hemolitik anemi	ÖnT	Hematopoetik
	Miyeloproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik
	Lösemiler	ÖnT	Hematopoetik
	Romatoid artrit	ÖnT	Kas İskelet
	Sarkoidoz	ÖnT	Multisistem
Lenfoproliferatif hastalıklar	ÖnT	Hematopoetik	

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Stridor	Ürtiker ve anjioödem	TT-A	Multisistem
	Difteri	TT-K	Multisistem
	Üst solunum yolu enfeksiyonları	TT-K	Solunum
	Yenidoğanda solunum güçlüğü	A	Solunum
	Laringeal obstrüksiyon	A	Solunum
	Doğuştan yapısal anomaliler	T-K	Multisistem
	Allerjik reaksiyon	T-A	Multisistem
Şaşılık			
Terleme değişiklikleri			
Tetani	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Raşitizm, nutrisyonel	TT-K	Endokrin
	Sıvı ve elektrolit denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Yenidoğanda metabolik bozukluklar	T-A-K	Multisistem
	Tetanoz	T-A-K	Multisistem
	Hipoparatiroidizm	ÖnT	Endokrin
Tinnitus	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Otitis media	TT	Solunum
	Migren	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Kulak zarı perforasyonu	T	Duyu
	Meniere hastalığı	ÖnT	Duyu
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir - Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir - Davranış
Tremor	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Hepatik koma	A	Gastro-İntestinal
	Hipoglisemi	A	Endokrin
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Tiroiditler	ÖnT	Endokrin
	Hipertiroidizm	ÖnT	Endokrin
	Parkinson hastalığı	ÖnT	Sinir-Davranış
	Bedensel belirti bozukluğu (somatizasyon)	ÖnT	Sinir-Davranış
	Guillain-Barré Sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Konversiyon bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Tütün kullanımı	Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	TT-A-K-İ	Solunum
	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Akut koroner sendrom	T-A-K	Kardiyovasküler
	Angina pectoris	T-A-K	Kardiyovasküler
	Periferik arter hastalığı	T-A	Kardiyovasküler
	Baş-boyun kanserleri	ÖnT-K	Multisistem
	Akciğer kanseri	ÖnT-K	Solunum
	Mesane kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	İnflamatuvar barsak hastalığı	ÖnT-İ	Gastro-İntestinal
	İnterstisyel akciğer hastalıkları	ÖnT	Solunum
	Cinsel işlev bozuklukları	ÖnT	Multisistem
Unutkanlık	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Megaloblastik anemi	TT-K-İ	Hematopoetik
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Alkol ve madde kullanımı ile ilgili sorunlar	T-A-K	Sinir-Davranış
	Kafa travması	A	Sinir-Davranış
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Geçici iskemik atak	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kafa içi yer kaplayan lezyonlar	ÖnT	Sinir-Davranış
Uyku ile ilgili sorunlar	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Hipotiroidizm	TT-İ	Endokrin
	Bipolar bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Panik bozukluk	T-A	Sinir-Davranış
	Travma sonrası stres bozukluğu	T-A	Sinir-Davranış
	Fibromiyalji	T	Kas İskelet
	Yaygın anksiyete bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Kişilik bozuklukları	ÖnT	Sinir-Davranış
	Uyku bozuklukları	ÖnT	Multisistem
	Uyku-apne sendromu	ÖnT	Multisistem
Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	ÖnT	Sinir-Davranış	
Üretral akıntı	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	AIDS ve HIV	ÖnT-K	Multisistem

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Üriner inkontinans	Depresyon	TT-A-K-İ	Sinir-Davranış
	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Diabetes mellitus	TT-K-İ	Endokrin
	Üriner sistem enfeksiyonları	TT-K	Genito-Üriner
	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Obezite (endojen-ekzojen)	T-K-İ	Multisistem
	Nöral tüp defektleri	T-K	Sinir-Davranış
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	Omurga yaralanmaları	A	Kas İskelet
	Prostat kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Mesane kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Guillain-Barré Sendromu	ÖnT	Sinir-Davranış
	Multiple skleroz	ÖnT	Sinir-Davranış
	Parkinson hastalığı	ÖnT	Sinir-Davranış
	Benign prostat hipertrofisi	ÖnT	Genito-Üriner
	Böbrek anomalileri	ÖnT	Genito-Üriner
	Diabetes insipidus	ÖnT	Endokrin
Vajinal akıntı	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	Serviks kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
Vajinal kanama (Gebelikte, postpartum, post menapozal, diğerleri)	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar	TT-K	Genito-Üriner
	Genital enfeksiyonlar	T-K	Genito-Üriner
	Serviks kanseri	ÖnT-K	Genito-Üriner
	Ektopik gebelik	ÖnT	Genito-Üriner
	Abortus	ÖnT	Genito-Üriner
Yabancı cisim (Yutma / aspirasyon / kulak / burun)	Yabancı cisim / aspirasyonu	T-A	Multisistem
	Laringeal obstrüksiyon	A	Solunum
	Kulak zarı perforasyonu	T	Duyu
Yanık	Dehidratasyon	TT-A-K	Multisistem
	Akut böbrek yetmezliği	T-A-K	Genito-Üriner
	Sıvı ve elektrolit denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Şok	T-A	Multisistem
	Sepsis	T-A	Multisistem
	Kazalar (ev-iş-trafik, elektrik çarpması, düşme, boğulmalar)	A-K	Multisistem

Semptomlar / Durumlar	Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler		
		Öğrenme Düzeyi	Organ sistemi
Yükseklik ve dalma ile ilgili sorunlar	Otitis eksterna	TT	Duyu
	İnme	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Angina pektoris	T-A-K	Kardiyovasküler
	Pnömotoraks	T-A	Solunum
	Periferik arter hastalığı	T-A	Kardiyovasküler
	Donmalar	T-A	Multisistem
	Ani ölüm	T-A	Multisistem
	Kulak zarı perforasyonu	T	Duyu
	Dekompresyon hastalığı	A	Multisistem
	Pulmoner emboli	ÖnT-K	Kardiyovasküler - Solunum
Zehirlenmeler	İlaç yan etkileri	TT-A-K-İ	Multisistem
	Gastroenteritler	TT-A-K	Gastro-İntestinal
	Kognitif bozukluklar (Demans, deliryum)	T-A-K-İ	Sinir-Davranış
	Sıvı ve elektrolit (sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, fosfor) denge bozuklukları	T-A-K	Multisistem
	Akut böbrek yetmezliği	T-A-K	Genito-Üriner
	Akut hepatitler	T-K	Gastro-İntestinal
	Ani ölüm	T-A	Multisistem
	Besin zehirlenmesi	A-K	Multisistem
	ARDS	A	Solunum
	Koma	A	Multisistem
	Beyin ödemi	A	Sinir-Davranış
	Asit-baz denge bozuklukları	A	Multisistem
	Hemolitik anemi	ÖnT	Hematopoetik

4. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi

Temel hekimlik uygulamaları listesi diğer üç ana bileşenle (yeterlikler, semptomlar / durumlar, çekirdek hastalıklar / klinik problemler) birlikte ülkemizde tüm tıp eğitimi uygulamalarının dört ana dayanağından birisidir. Tıp fakültelerinde yürütülen altı yıllık eğitim sırasında ilk üç yılda daha çok laboratuvar ortamlarında ve simüle ortamlarda, klinik eğitim döneminde ise klinik ortamlarda ve sahada gerçekleştirilecek uygulamalı eğitimler ve içerikleri bu liste kullanılarak oluşturulur.

Tanım ve Kapsam:

Tıp fakültesinden mezun olan hekimin, belirlenen düzeylerde yapması, yönetmesi gereken temel hekimlik uygulamalarını içerir. Aşağıda Ulusal ÇEP Temel Hekimlik Uygulamaları, altı alt başlık altında gruplandırılarak sıralanmış ve düzeylendirilmiştir:

1. Öykü alma
2. Genel ve soruna yönelik fizik muayene
3. Kayıt tutma, raporlama ve bildirim
4. Laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler
5. Girişimsel ve girişimsel olmayan uygulamalar
6. Koruyucu hekimlik ve toplum hekimliği uygulamaları

Hekimlik uygulamaları öğrenme düzeyleri:

*Tıp fakültesinden mezun olan hekimin, temel hekimlik uygulamaları sırasında sergilemesi gereken performansın **asgari düzeyini** belirtir. Asgari düzey her bir uygulama için ayrı ayrı belirlenir. Fakülteler uyguladıkları eğitim süresi içinde, her bir öğrencinin söz konusu hekimlik uygulamasını belirlenen asgari düzeyde yapabilir duruma gelmesini sağlarlar.*

Tablo 2. Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyi

Öğrenme Düzeyi	Açıklama
1	Uygulamanın nasıl yapıldığını bilir ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar.
2	Acil bir durumda kılavuz / yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar.
3	Karmaşık olmayan, sık görülen, durumlarda / olgularda uygulamayı* yapar.
4	Karmaşık durumlar / olgular da dahil uygulamayı* yapar.
* Ön değerlendirmeyi / değerlendirmeyi yapar, gerekli planları oluşturur, uygular ve süreç ve sonuçlarıyla ilgili hasta ve yakınlarını / toplumu bilgilendirir.	

Temel Hekimlik Uygulamaları:

	ÖĞRENME DÜZEYİ
A. Öykü Alma	
1. Genel ve soruna yönelik öykü alabilme	4
2. Mental durumu değerlendirebilme	4
3. Psikiyatrik öykü alabilme	3
B. Genel ve Soruna Yönelik Fizik Muayene	
1. Adli olgu muayenesi	3
2. Antropometrik ölçümler	4
3. Baş-boyun ve KBB muayenesi	3
4. Batın muayenesi	4
5. Bilinç değerlendirmesi ve ruhsal durum muayenesi	3
6. Çocuk ve yenidoğan muayenesi	4
7. Deri muayenesi	4
8. Digital rektal muayene	3
9. Gebe muayenesi	3
10. Genel durum ve vital bulguların değerlendirilmesi	4
11. Göz, göz dibi muayenesi	3
12. Jinekolojik muayene	3
13. Kardiyovasküler sistem muayenesi	4
14. Kas-iskelet sistem muayenesi	3
15. Meme ve aksiller bölge muayenesi	4
16. Nörolojik muayene	3
17. Olay yeri incelemesi	3
18. Ölü muayenesi	3
19. Solunum sistemi muayenesi	4
20. Ürolojik muayene	3
C. Kayıt Tutma, Raporlama ve Bildirim	
1. Adli rapor hazırlayabilme	3
2. Aydınlatma ve onam alabilme	4
3. Epikriz hazırlayabilme	4
4. Hasta dosyası hazırlayabilme	4
5. Hastaları uygun biçimde sevk edebilme	4
6. Ölüm belgesi düzenleyebilme	4
7. Raporlama ve bildirim düzenleyebilme	3
8. Reçete düzenleyebilme	4
9. Tedaviyi red belgesi hazırlayabilme	4

D. Laboratuvar Testleri ve İlgili Diğer İşlemler	
1. Biyolojik materyalle çalışma ilkelerini uygulayabilme	4
2. Dekontaminasyon, dezenfeksiyon, sterilizasyon, antisepsi sağlayabilme	4
3. Dışkı yayması hazırlayabilme ve mikroskopik inceleme yapabilme	3
4. Direkt radyografileri okuma ve değerlendirebilme	3
5. EKG çekebilme ve değerlendirebilme	3
6. Gaitada gizli kan incelemesi yapabilme	4
7. Glukometre ile kan şekeri ölçümü yapabilme ve değerlendirebilme	4
8. Kanama zamanı ölçümü yapabilme ve değerlendirebilme	4
9. Laboratuvar inceleme için istek formunu doldurabilme	4
10. Laboratuvar örneğini uygun koşullarda alabilme ve laboratuvara ulaştırabilme	4
11. Mikroskop kullanabilme	4
12. Mikroskopik inceleme için boyalı-boyasız preparat hazırlayabilme ve inceleme yapabilme	3
13. Peak-flow metre kullanabilme ve değerlendirebilme	3
14. Periferik yayma yapabilme ve değerlendirebilme	3
15. Su dezenfeksiyonu yapabilme	4
16. Su numunesi alabilme	4
17. Sularda klor düzeyini belirleyebilme ve değerlendirebilme	3
18. Tam idrar analizi (mikroskopik inceleme dahil) yapabilme ve değerlendirebilme	4
19. Tarama ve tanısal amaçlı inceleme sonuçlarını yorumlayabilme	3
20. Transkütan bilirubin ölçme ve değerlendirebilme	3
21. Vajinal akıntı örneği incelemesi yapabilme (ürogenital enfeksiyon taraması, taze preparat hazırlama ve bakısı) ve değerlendirebilme	3
E. Girişimsel ve girişimsel olmayan uygulamalar	
1. Acil psikiyatrik hastanın stabilizasyonunu yapabilme	3
2. Adli olguların ayırt edilebilmesi / yönetilebilmesi	3
3. "Airway" uygulama	3
4. Akılcı ilaç kullanımı	4
5. Atel hazırlayabilme ve uygulayabilme	4
6. Bandaj, turnike uygulayabilme	4
7. Burna ön tampon koyabilme ve alabilme	3
8. Çocuklarda büyüme ve gelişmeyi izleyebilme (persentil eğrileri, Tanner derecelendirmesi)	4
9. Damar yolu açabilme	3
10. Defibrilasyon uygulayabilme	3
11. Delil tanıyabilme / koruma / nakil	3
12. Deri ve yumuşak doku apsesi açabilme	3
13. Dış kanamayı durduracak / sınırlayacak önlemleri alabilme	4
14. Doğum sonrası anne bakımını yapabilme	3
15. Doğum sonrası bebek bakımı yapabilme	3
16. El yıkama	4
17. Entübasyon yapabilme	3
18. Epizyotomi açılabilme ve dikebilme	2
19. Galveston oryantasyon skalası	3

20. Gebe ve loğusa izlemi yapabilme	3
21. Glasgow koma skalasının değerlendirilebilme	4
22. Hastadan biyolojik örnek alabilme	3
23. Hastalık / travma şiddet skorlamasını değerlendirilebilme	4
24. Hastanın uygun olarak taşınmasını sağlayabilme	4
25. Hastaya koma pozisyonu verebilme	4
26. Hava yolundaki yabancı cismi uygun manevra ile çıkarabilme	3
27. Hukuki ehliyeti belirleyebilme	3
28. IM, IV, SC, ID enjeksiyon yapabilme	3
29. İdrar sondası takabilme	3
30. İleri yaşam desteği sağlayabilme	2
31. İntihar riskini değerlendirme	2
32. İntihara müdahale	2
33. Kan basıncı ölçümü yapabilme	4
34. Kan transfüzyonu yapabilme	2
35. Kapiller kan örneği alabilme	4
36. Kene çıkartabilme	3
37. Kötü haber verebilme	3
38. Kültür için örnek alabilme	3
39. Lavman yapabilme	3
40. Lomber ponksiyon yapabilme	1
41. Mide yıkayabilme	3
42. Minimental durum muayenesi	3
43. Nazogastrik sonda uygulayabilme	3
44. Normal spontan doğum yaptırabilme	2
45. Oksijen ve nebul-inhaler tedavisi uygulayabilme	4
46. Oral, rektal, vajinal ve topikal ilaç uygulamaları yapabilme	3
47. Parasentez yapabilme	2
48. Perikardiyosentez yapabilme	1
49. Plevral ponksiyon yapabilme	2
50. PPD testi uygulayabilme	3
51. Puls oksimetre uygulayabilme ve değerlendirebilme	3
52. Rıza ehliyetini belirleyebilme	3
53. Rinne-Weber ve Schwabach testleri uygulayabilme	3
54. Servikal collar (boyunluk) uygulayabilme	4
55. Soğuk zincire uygun koruma ve taşıma sağlayabilme	4
56. Solunum fonksiyon testlerini değerlendirebilme	3
57. Solunum havasında alkol ölçümü yapabilme	4
58. Soyağacını çıkarabilme ve gerektiğinde genetik danışmanlığa yönlendirebilme	3
59. Suprapubik mesane ponksiyonu yapabilme	2
60. Temel yaşam desteği sağlayabilme	4
61. Tıp uygulamalarında etik sorunları çözebilme	3
62. Topuk kanı alabilme	4
63. Travma sonrası kopan uzvun uygun olarak taşınmasını sağlayabilme	4
64. Uygulanacak ilaçları doğru şekilde hazırlayabilme	3
65. Vajinal ve servikal örnek alabilme	3

66. Yara-yanık bakımı yapabilme	3
67. Yenidoğan canlandırması	2
68. Yüzeysel sütür atabilme ve alabilme	3
F. Koruyucu Hekimlik ve Toplum Hekimliği Uygulamaları	
1. Acil yardımların organizasyonunu yapabilme	2
2. Aile danışmanlığı verebilme	2
3. Aile planlaması danışmanlığı yapabilme	4
4. Bağışıklama hizmetlerini yürütebilme	4
5. Doğru emzirme yöntemlerini öğretebilme	4
6. Esnaf ve işyeri denetimi yapabilme	3
7. Kendi kendine meme muayenesini öğretebilme	4
8. Kontrasepsiyon yöntemlerini doğru uygulayabilme ve kullanıcıları izleyebilme	3
9. Olağan dışı durumlarda sağlık hizmeti sunabilme	2
10. Periyodik muayene, kontrol (Kardiyak risk hesaplama, adölesan danışmalığı, tütün danışmanlığı, kanser taraması vb)	3
11. Sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonları engelleyici önlemleri alabilme	3
12. Toplu yaşam alanlarında enfeksiyonları engelleyici önlemleri alma	4
13. Topluma sağlık eğitimi verebilme	3
14. Toplumda bulaşıcı hastalıklarla mücadele edebilme	3
15. Toplumda sağlıkla ilgili sorunları epidemiyolojik yöntemler kullanarak saptayabilme ve çözüm yollarını ortaya koyabilme	3

EĞİTİM İÇERİĞİ

Ulusal ÇEP-2014’te benimsenen eğitim yaklaşımları doğrultusunda, mezuniyet öncesi tıp eğitimi içeriğinin (teorik ve uygulamalı) belirlenmesi ve düzenlenmesi yeterliklere, semptomlara / durumlara, çekirdek hastalıklara / klinik problemlere ve temel hekimlik uygulamalarına göre yapılmalıdır. Bu çerçevede, mezuniyet öncesi tıp eğitiminin içeriği iki düzeyde belirlenebilir:

- Uzmanlık derneklerinin hazırlayacakları rehberlerle kendi alanlarına yönelik çerçeve içerikleri belirleyerek tıp fakültelerine destek sağlamaları.
- Tıp fakültelerinin klinik öncesi ve klinik eğitim programlarını geliştirme sürecinde, her bir programın (ders kurulu, blok, staj vb programları) eğitim içeriklerini belirlemeleri ve entegre bir şekilde düzenlemeleri.

Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminin Üç Ana İçeriği

Tıp fakültelerinde, belirlenen yeterliklere sahip hekimlerin yetişebilmesi için, fakültelerin eğitim programlarını geliştirirken eğitim içeriğini aşağıda sıralanan üç ana alanı kapsayacak şekilde belirlemeli ve entegre bir şekilde düzenlemeleri önemlidir.

a) Hekimlik uygulamalarına, mesleki becerilere yönelik eğitim içeriği:

Fakülteler bu eğitim içeriğini, Ulusal ÇEP-2014’e göre hazırlayacakları fakülte ÇEP çerçevesinde belirledikleri “temel hekimlik uygulamaları”nı ve “öğrenme düzeyleri”ni dikkate alınarak oluştururlar.

b) Genel tıp alanına temel oluşturan bilgiler ve bilgiye yönelik eğitim içeriği:

Genel olarak tıp eğitiminin bilimsel temelleri ve bilgi içerikleri şu üç başlık altında toplanır ve fakültelerin geliştirdikleri tıp eğitimi programlarının bu üç alanın üçünü de kapsamaları gerekir:

- **Temel bilimler:** Tıp eğitiminin dayandığı temel bilimler ve bu bilimlerin tıp eğitimine yönelik içerikleri.
- **Klinik bilimler:** Tıp eğitiminde ele alınacak klinik bilimler ve bu bilimlerin içerikleri.
- **Davranış bilimleri, sosyal / beşeri bilimler:** Sağlık özelinde psikoloji,

Eğitim İçeriğinin Belirlenmesi

Tıp fakülteleri eğitim programlarında yukarıda sıralanan yeterlikleri, semptomları / durumları, çekirdek hastalıkları / klinik problemleri, hekimlik uygulamalarını ve bunlar için belirlenen öğrenme düzeyleri dikkate alınarak teorik ve uygulamalı eğitim içeriklerini belirlemelidirler.

Eğitim içeriği daha çok temel ve klinik bilimlerin içerikleriyle sınırlandırılmamalı, eğitim programında yanda belirtilen üç ana içerik de kapsamalıdır.

Eğitim uygulamalarında farklı alanlara ait bilgi içerikleri ayrı ayrı ele alınmak yerine entegre bir şekilde işlenmelidir.

sosyoloji, antropoloji, sağlık yönetimi vb alanlara yönelik içerikler.

c) Profesyonel değerler, davranışlar ve profesyonelliğe yönelik eğitim içeriği: Nitelikli bir tıp eğitimin üçüncü ana boyutu profesyonelliktir (*insani, toplumsal ve mesleki değerler*). Tıp fakültelerinin belirleyecekleri yeterlikler, özellikle profesyonelliğe yönelik yeterlikler doğrultusunda eğitim içeriklerini netleştirmeleri ve bu içerikleri tüm eğitim dönemlerinde entegre bir şekilde düzenlemesi gerekir. Profesyonelliğe yönelik eğitim içeriğinin alt başlıklarından öne çıkanlar şunlardır:

- Sağlığa bütüncül yaklaşım (biyo-psiko-sosyal ve kültürel yaklaşım), hasta-merkezli yaklaşım, toplum yönelimli hekimlik.
- Hak temelli sağlık yaklaşımı.
- İletişim becerileri, zor durumlarda iletişim, kişilerarası ilişkiler ve ekip çalışması.
- Tıp ve düşünce / değerler tarihi, hekim kimliği ve bilinci, hekimlik rolleri ve sınırları.
- Tıp etiği, etik ve mesleki değerler ve sorumluluklar; insani, toplumsal ve kültürel değerler ve sorumluluklar.
- Hasta hakları, hekim sorumluluğu, hasta-hekim ilişkisi.
- Sağlık süreçlerinde profesyonelliğe / etiğe yönelik sorunlar, ikilemler.
- Sağlık süreçlerinde yasal sorunlar.
- Araştırma ve yayın etiği.
- Sağlığın belirleyicileri, sağlıkta eşitsizlik, toplumsal cinsiyet ve sağlık.
- Sağlık sistemleri, sağlık politikaları.
- Sağlık ekonomisi ve yönetimi.
- Reflektif düşünme ve uygulama, sürekli bireysel ve mesleki gelişim, eğitim ve danışmanlık.

Tıp Eğitiminde Temel Bilimlerin, Sosyal ve Beşeri Bilimlerin Yeri ve Önemi

Yukarıda belirtildiği gibi sağlık süreçleri ve tıbbi uygulamalara temel teşkil eden bilimler, temel bilimler ve klinik bilimlerin yanısıra sosyal bilimler ve insan bilimleri / beşeri bilimlerdir. Hekimliğin teknik anlamda ele alınan ve yaşanan, daha çok bununla sınırlı, bir meslek haline gelmemesi için, ilk üç yılda daha fazla olmak üzere altı yıllık tıp eğitimin tüm yıllarında temel bilimler ile sosyal ve beşeri bilimlerin hak ettiği yeri alması önemlidir. Hatırlanacağı gibi tıp fakültelerinin, en temelde amacı hekimliği, **“insani ve mesleki değerler”** (profesyonellik, sosyal ve beşeri bilimler) doğrultusunda **“bilerek”** (temel bilimler, kanıta dayalı tıp) **“yapan”** (hekimlik uygulamaları); deneyimlediği sağlık süreçleri / klinik süreçler üzerinde eleştirel bir şekilde düşünerek (**reflektif düşünme ve uygulama**), sürekli bireysel ve mesleki gelişim ile hekimliğini ve sağlık süreçlerini

gelişmeler doğrultusunda sürekli yenileyen mezunların yetişmesidir. Dolayısıyla tıp fakültesinden mezun olan bir hekimin mesleğini değerler doğrultusunda bilerek yapabilmesini sağlayacak birincil şart 6 yıllık tıp eğitimin temel bilimler, sosyal ve beşeri bilimlerle sağlam bir şekilde planlanması, geliştirilmesi ve uygulanmasıdır (Klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarında temel bilimler ile sosyal ve beşeri bilimlerin içeriklerinin belirlenmesi için bkz [Eğitim Programları Geliştirme Süreci](#) ve [örnek tablolar](#)).

Grande (2009), tıp eğitiminde temel bilimlerin üç ana rolünü şu şekilde açıklamaktadır¹¹:

1. Klinik nedenselleştirme ve karar verme becerilerinin geliştirilmesi, güçlendirilmesi.
2. Tıbbi ve cerrahi uygulamalarda eleştirel analizinin / düşünmenin güçlendirilmesi (kanıta dayalı tıp).
3. Temel ve sosyal / beşeri bilimleri doğrultusunda sağlık süreçlerinin, sağlık bakım süreçlerinin analizi ve geliştirilmesi.

Bu üç ana rolü temel bilimlerin yanına sosyal ve beşeri bilimleri de koyarak şu şekilde genişletmek, yeniden ifade etmek mümkündür:

1. Klinik nedenselleştirme ve karar verme, sağlık süreçlerinde profesyonel / etik nedenselleştirme ve karar verme becerilerinin geliştirilmesi, güçlendirilmesi.
2. Tıbbi ve cerrahi uygulamalarda eleştirel analizinin / düşünmenin, reflektif düşünme ve uygulamanın (bilgiler boyutu, değerler boyutu ve uygulamaların teknik boyutu üzerinde düşünme, değerlendirme, geliştirme) güçlendirilmesi (kanıta dayalı tıp, reflektif düşünme ve uygulama).
3. Temel ve sosyal / beşeri bilimleri doğrultusunda sağlık süreçlerinin, sağlık bakım / hizmet / yönetim süreçlerinin analizi, geliştirilmesi; yaşanan tüm süreçlerin insani ve mesleki değerler doğrultusunda değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi.

Ancak tüm bunların gerçekleşebilmesi için eğitim programlarında temel, klinik, sosyal ve beşeri bilim içeriklerinin birbirleriyle ilişkilendirilerek (entegre bir şekilde) düzenlenmesi ve sunulması; bilgilerin klinik bağlamlarda, sağlık süreci bağlamlarında, bu bağlamın içine yedirilerek ilişkili bir

¹¹ J. P. Grande. Training of physicians for the twenty-first century: Role of the basic sciences. Medical Teacher, 2009; 31: 802–806

şekilde verilmesi önemlidir¹². Bilgilerin entegre bir şekilde (yatay ve dikey entegrasyon) düzenlenmesi ve sunulması öğrenende;

- derin / anlamlı öğrenmeyi,
- bilgilerini sağlık bakım süreçlerinde etkin bir şekilde kullanabilmeyi,
- bir bağlamda öğrendiğini farklı bağlamlara taşıyabilmesi (transfer), problem çözme becerisinin gelişmesini ve
- öğrenme ilgi ve motivasyonunda artışı beraberinde getirir.

Temel, klinik ve sosyal / beşeri bilimlerin kendi başlarına, izole ve parçalı bir şekilde düzenlenmeleri ve sunulmaları durumda ise, öğrenende;

- yüzeysel öğrenme ve
- öğrendiklerini yeterince kullanmama, farklı bağlamlara / durumlara yeterince transfer edememe,
- dolayısıyla “Ulusal Yeterlikler Çerçevesi”nde ve “Mezun Yeterlikleri”de tanımlanan yeterlikleri kazanamama sonucunu doğuracaktır.

¹² L. Wilkerson, C. M. Stevens, S. Krasne. No content without context: Integrating basic, clinical, and social sciences in a pre-clerkship curriculum. *Medical Teacher*, 2009; 31: 812-821.

Geoff Norman. Teaching basic science to optimize transfer. *Medical Teacher*, 2009; 31:9,807- 811.

ÖĞRENME ve ÖLÇME-DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Tıp eğitiminde amaç öğrencilerin bilgide, hekimlik uygulamalarında ve profesyonel değer ve davranışlarda yeterlik kazanmalarıdır. Bu nedenle tıp eğitiminde yukarıda sıralanan üç alanın da kapsanması, bu alanların her biri için aşağıda genel olarak sıralanan öğrenme yöntem ve araçlarından uygun olanların seçilmesi ve bunların birbirlerini destekleyecek şekilde, iç içe ve bütünlüklü olarak uygulanması önemlidir.

Üç ana yeterlik / eğitim alanı ve kullanılabilir öğrenme yöntemlerinden ön plana çıkanlar şunlardır:

Yeterlik / Eğitim Alanları	Öğrenme Yöntemleri
Hekimlik uygulamalarına yönelik eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Klinik beceri laboratuvarları ve simüle hasta merkezlerinde gerçekleştirilen yapılandırılmış öğrenme etkinlikleri • Mültidisiplin laboratuvar uygulamaları • Hastabaşı eğitimler, vizitler, yapılandırılmış odaklı hasta viziti; servis ve poliklinik deneyimleri • Topluma dayalı öğrenme etkinlikleri (işyerinde ve okullarda sağlık risklerinin gözlenmesi, sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi, birinci basamak sağlık kurumlarında hizmet sunumu, ev ziyaretleri vb) • İş başında öğrenme ve değerlendirme • Yapılandırılmış olgu tartışması
Bilgiye yönelik eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf dersi / sunum: Düz anlatım, eğitici sunumu, etkileşimli amfi / sınıf dersleri • Disiplinlerarası öğrenme etkinlikleri (toplantılar, paneller, grup tartışmaları) • Küçük gruplarla yürütülen olguya / probleme dayalı etkileşimli öğrenme etkinlikleri (probleme dayalı öğrenme, olgu tartışması, klinik tutoryaller vb) • Bağımsız öğrenme

Çoklu Öğrenim Yöntemlerinin Seçimi ve Uygulanması

Tıp fakültelerinin eğitim programlarını geliştirirken (a) hekimlik uygulamalarına, (b) bilgiye ve (c) profesyoneliğe yönelik yeterliklerin kazanılması için en uygun olan öğrenme ve değerlendirme yöntemleri birbirini destekleyecek şekilde kullanmaları, eğitim sürecini çoklu öğrenme ve ölçme-değerlendirme yöntemleri ile yürütmeleri önemlidir.

	<ul style="list-style-type: none"> • Mültidisiplin laboratuvar uygulamaları, anatomi laboratuvar uygulamaları • Proje / araştırmaya dayalı öğrenme
Profesyonelliğe yönelik eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Disiplinlerarası öğrenme etkinlikleri (toplantılar, paneller, forumlar, grup tartışmaları) • Kritik durum tartışmaları • Refleksiyon oturumları • Oyunlaştırma, psikodrama • Yazılı görsel metin / eser okumaları, yorumlamalar • Öğrenci gelişim dosyası (portfolio) uygulaması • İş başında öğrenme ve değerlendirme (MiniPET)

Yine ölçme ve değerlendirmenin de temel amacı, öğrencilerin bilgi, hekimlik uygulamaları ve profesyonel değer ve davranışlarda kendilerinden beklenen yeterlik düzeylerini kazanıp kazanmadıklarının aşağıda belirtilen yöntemlerden uygun olanları ile sınanmasıdır. Bu bağlamda değerlendirmenin, eğitim programının tüm hedeflerini kapsaması, bu hedefler doğrultusunda oluşturulan program içeriğinin değerlendirme etkinliklerinde yeterince temsil edilmesi, her alan ve düzeyden öğrenmenin objektif olarak sınanması önemlidir.

Üç ana yeterlik / eğitim alanı ve kullanılabilecek ölçme-değerlendirme yöntemlerinden ön plana çıkanlar aşağıda sıralanmıştır:

Yeterlik / Eğitim Alanları	Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri
Hekimlik uygulamalarına yönelik eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Klinik beceri laboratuvarları ve simule ortamlarda yapılan uygulamalı sınavlar: Standart hasta (SH), Objektif yapılandırılmış klinik sınav (OSCE). • Mültidisiplin laboratuvar uygulamalarında yapılan pratik değerlendirmeler. • Topluma dayalı öğrenme etkinliklerinde gözlem ve değerlendirme (İşyerinde ve okullarda sağlık risklerinin gözlenmesi, sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi, birinci basamak sağlık kurumlarında hizmet sunumu, ev ziyaretleri vb) • İş başında gözlem ve değerlendirme:

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mini klinik sınav (Mini-CEX) ○ Uygulamaya yönelik / girişimsel becerilerin doğrudan gözlenmesi ve değerlendirilmesi (DOPS) ○ Olguya dayalı tartışma (CbD) ○ Mini akran değerlendirmesi (Mini-PAT)
Bilgiye yönelik eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Yazılı sınavlar: <ul style="list-style-type: none"> ○ Çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavlar, eşleştirme sorularından oluşan sınavlar. ○ Olgulara dayalı çoktan seçmeli ve modifiye yazılı sınavlar, klinik mantık yürütme sınavı (CORE). ○ Uzun ve kısa cevaplı klasik yazılı sınavlar, doğru-yanlış tipi soru sınavları, boşluk doldurma sorularıyla yapılan sınavlar. • Sözlü sınavlar, yapılandırılmış sözlü sınavlar. • Mültidisiplin laboratuvar ve anatomi laboratuvarı uygulamalarında yapılan pratik değerlendirmeler. • Projeye dayalı değerlendirme. • Küçük gruplarla yürütülen olguya / probleme dayalı etkileşimli öğrenme etkinliklerinde ve projeye dayalı öğrenme etkinliklerinde yapılan bireysel ve grup değerlendirmeleri (<i>probleme dayalı öğrenme, olgu tartışması, klinik tutoryaller vb</i>). • Gelişim izlem dosyasına (portfolio) dayalı değerlendirme.
Profesyonelliğe yönelik eğitim	<ul style="list-style-type: none"> • Yapılandırılmış sözlü sınavlar. • Kritik durum tartışmaları ve refleksiyon oturumlarında bireysel ve grup değerlendirmeleri. • İş başında gözlem ve değerlendirme <ul style="list-style-type: none"> ○ Profesyonellik mini değerlendirme sınavı (P-MEX) ○ Mini akran değerlendirmesi (Mini-PAT), 360° değerlendirme. • Öğrenci gelişim dosyası (portfolio) dayalı değerlendirme. • Projeye dayalı değerlendirme

TIP FAKÜLTELERİNİN MEZUNİYET ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINI GELİŞTİRME SÜRECİ

Ulusal ÇEP-2014'un uygulamaya konmasıyla birlikte tıp fakültelerinin, kendi eğitim programlarını Ulusal ÇEP-2014'e göre revize etmeleri veya yeniden yapılandırmaları beklenmektedir. Bu süreçte fakültelerde yaşanacak süreci iki ana aşama ele almak mümkündür:

1. Fakülte Çekirdek Eğitim Programının / Çerçeve Eğitim Programın oluşturulması.
2. Klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarının revizyonu / yeniden yapılandırılması.

Fakülte Çekirdek Eğitim Programının veya Çerçeve Eğitim Programın Oluşturulması / Revizyonu

Tıp fakültelerinin, klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarına başlamadan önce, ilk aşamada, Ulusal ÇEP-2014'te belirlenen ana çerçeve doğrultusunda, varsa Fakülte ÇEP'lerini revize etmeleri veya yoksa geliştirmeleri gerekmektedir.¹³ Fakülte ÇEP geliştirme sürecinin adımları sırasıyla şu şekildedir:

1. Eğitim kurulu bünyesinde program geliştirme çalışma grubunun / gruplarının oluşturulması.
2. Benimsenecek eğitim yaklaşımı ve sistemi ile birlikte eğitim vizyon ve misyonun belirlenmesi.
3. Ulusal ÇEP-2014 esas alınarak fakültede tıp eğitimin temel alacağı ana dayanakların oluşturulması:
 - Fakültenin mezuniyet öncesi tıp eğitiminin amacının ve mezun yeterliklerinin belirlenmesi.
 - Fakültenin semptomlar ve durumlar listesinin oluşturulması.
 - Fakültenin çekirdek hastalıklar / klinik problemler listesi oluşturulması ve öğrenme düzeylerinin belirlenmesi.
 - Fakültenin temel hekimlik uygulamaları listesi oluşturulması ve öğrenme düzeylerinin belirlenmesi.
4. Eğitim içeriğinin ve yöntemlerinin belirlenmesi:

¹³M. A. Gülpınar, B. Yeğen, S Kalaça. **Çerçeve Eğitim Programı Geliştirme Rehberi-2: Mezuniyet Öncesi Çerçeve Eğitim Programı.** Tıp Eğitimi Dünyası, 2012, 35, 43-82.

- Eğitim içeriklerinin genel olarak kapsamının ve çerçevesinin belirlenmesi.
 - Eşleştirme tabloları ile her bir yeterlik için kullanılacak öğrenme ve ölçme-değerlendirme yöntemlerinin seçimi.
5. Klinik öncesi ve klinik dönemleriyle eğitimin sürecinin ana yapısının, bileşenlerinin ve altı yıllık akışının planlaması:
- Altı yıllık eğitim sürecinin, eğitim dönemlerine (ilk 3 yıl, 4-5. yıl, 6. yıl) göre planlanması ve düzeylendirilmesi:
 - Mezun yeterliklerinin eğitim dönemlerine göre düzeylendirilmesi.
 - Her üç eğitim döneminin eğitim çıktılarının yazılması.
 - Zorunlu ve seçmeli programların ağırlıkların belirlenmesi, klinik öncesi dönemde ve klinik dönemde uygulanacak eğitim programlarının (ders, ders kurulu, blok, staj programı ve seçmeli programlar) belirlenmesi ve düzenlenmesi.
 - Farklı program türleri için haftalık, aylık çerçeve program takvimlerinin, teorik ve uygulamalı ders ağırlıklarının belirlenmesi.
 - Ölçme-değerlendirme sisteminin planlanması.
6. Uygulama sürecinin ve koordinasyonunun planlanması.
- İşleyiş ile ilgili süreçlerin planması ve kuralların belirlenmesi.
 - Eğitim kurullarının oluşturulması.
7. Program değerlendirme ve iyileştirme sürecinin ve koordinasyonunun planlanması.

Klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarının revizyonu veya yeniden geliştirilmesi

Tıp fakülteleri, Fakülte ÇEP'lerini revize ettikten / geliştirdikten sonra, ikinci aşamada, Fakülte ÇEP'ni esas alarak, her bir eğitim dönemi üzerinde çalışıp klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarını geliştirirler. Bu süreç sırasıyla şu şekilde yürütülür:

1. Bir önceki aşamada planlanan her bir program için (ders, ders kurulu, blok, staj programı ve seçmeli programlar) çalışma gruplarının oluşturulması.
2. Programların (ders, ders kurulu, blok, staj programı ve seçmeli programlar) planlaması
 - Klinik öncesi (1-3. Yıl), klinik eğitim (4-5. Yıl) ve aile hekimliği (6. Yıl) döneminde yer alan her bir programın eğitim çıktılarının çalışma grupları tarafından yazılması.
 - Eleştirme tabloları ile her bir programın semptomlar / durumlar, çekirdek hastalıklar / klinik problemler ve temel hekimlik uygulamaları listelerinin netleştirilmesi ([Bkz Tablo 3](#)).

- Daha sonra aynı eşleştirme tabloları kullanılarak, teorik ve uygulamalı temel, klinik, sosyal / beşeri bilim içeriklerinin / oturum başlıklarının, uygun öğrenme ve ölçme-değerlendirme yöntemlerinin belirlenmesi (Bkz Tablo 3).
3. Genel olarak ölçme-değerlendirme sisteminin geliştirilmesi.
 4. Eğitim süreci ve koordinasyonu, eğitim programları ve ölçme değerlendirme sisteminde yapılan planlamalar sonrasında fakültenin eğitim ve ölçme-değerlendirme yönergesinin, eğitim koordinasyon rehberlerinin hazırlanması.
 5. Programların geliştirilmesi ve program kitapçıklarının hazırlanması
 - Bir önceki aşamada Fakülte ÇEP'inde oluşturulan haftalık çerçeve program takvimlerini kullanarak eğitim programlarının 4-12 haftalık takvimlerinin oluşturulması.
 - Programda yapılacak ölçme-değerlendirme etkinliklerinin, sınavların ve notlandırmanın belirlenmesi, değerlendirme yöntem araçların geliştirilmesi.
 - Program değerlendirme etkinliklerinin belirlenmesi, değerlendirme yöntem araçların geliştirilmesi.
 - Program kitapçıklarının hazırlanması.
 - Hazırlanacak program kitapçıklarının içeriği:
 - Program koordinatörleri
 - Program çıktıları
 - Program takvimi
 - Ölçme-değerlendirme ve program değerlendirme etkinlikleri ve kullanılacak materyaller, formlar.

Tablo 3. Eğitim İçerinin ve Yöntemlerinin Belirlenmesi

..... Ders Kurulu / Blok / Staj Programı Planlama Tablosu:

Semptom / Durum	Hastalık / Klinik Problem	Öğrenme Düzeyi	İlgili Yeterlikler	İçerik listesi	Hekimlik uygulamaları	Öğrenme yöntemi	Ölçme ve Değerlendirme yöntemi
				Temel bilimler: Klinik bilimler: Halk Sağlığı: Sosyal, beşeri bilimler:			

Tablo 3a. Birinci örnek

Kalp Damar Sistemi Ders Kurulu Programı Planlama Tablosu:

Semptom / Durum	Hastalık / Klinik Problem	Öğ. düzeyi	İlgili Yeterlikler	İçerik listesi	Hekimlik uygulamaları	Öğrenme yöntemi	ÖD yöntemi			
Göğüs Ağrısı	Angina pectoris	T-A-K	...	<p>Temel bilimler: Koroner sirkülasyon, Kalp kasının fizyolojik özellikleri, ECG ilkeleri ve yorumlaması, Kardiak hasar ve biyokimyasal belirteçler</p> <p>Klinik bilimler: Aterosklerozis, Göğüs ağrısı ile gelen hastada tanısal süreçler</p> <p>Halk Sağlığı: Koroner arter hastalıklarının epidemiyoloji, Kanıta dayalı toplum tabanlı önleme ve kontrol programları</p> <p>...</p>	EKG değerlendirme Kardiyak risk hesaplama ..	Olgu tartışması ...	Olgu-ÇSS ...			
	Akut koroner sendrom	T-A-K	...							
	Perikardiyal efüzyon / tamponad	ÖnT
	Aort disseksiyonu	ÖnT

Kalpte üfürüm										
Kladikasyo intermittant										
Çarpıntı										
Ödem										
Siyanoz										
Hipertansiyon										
Hipotansiyon										
Sağlıklı beslenme ve yaşam tarzının geliştirilmesi										
...										

Tablo 3b. İkinci örnek

İyi Hekimlik Uygulamalarına Giriş Programı Planlama Tablosu:

Yeterlikler	Alt Yeterlikler	İçerik listesi	Hekimlik uygulamaları	Öğrenme yöntemi	ÖD yöntemi
Bütüncül, bağlamsal sağlık / hasta bakımı	Temel klinik becerileri ve girişimleri yapma	Sağlık bakım süreçlerinde hasta merkezli, bütüncül (biyo-psiko-sosyal) yaklaşım Sağlık bakım süreçlerinde hasta hakları ver hekim sorumlukları (hastanın bilgilendirilmesi, hastaya sürece katma, hasta mahremiyeti , tedavinin reddi) ...	Genel ve soruna yönelik öykü alma Genel ve soruna yönelik fizik muayene	Etkleştirmeli sınıf dersi KBL uygulamaları ...	Olgu-ÇSS SH, OSCE
	Tanı, tedavi, rehabilitasyon ve izlem basamakları dâhil olmak üzere hasta ve hastalık sürecini etik ve maliyet-etkin olarak planlama ve yönetme	...	Aydınlatılmış onam Reçete düzenleyebilme
	Sağlık bakım sürecini etik ve maliyet etkin olarak planlama ve yönetme
	Zor durumlar dahil sağlıkla ilgili süreçlerde hasta ve yakınlarıyla etkin iletişim kurma ve hasta ve yakınlarını yeterli bir şekilde bilgilendirme, yönlendirme; hasta ve yakınlarını karar süreçlerine katma

Tablo 3c. İkinci örnek

Halk Sağlığı Staj Programı Planlama Tablosu:

Yeterlikler	Alt Yeterlikler	İçerik listesi	Hekimlik uygulamaları	Öğrenme yöntemi	ÖD yöntemi
Birinci basamak sağlık kuruluşlarını, birimlerini, odak-sağlık hizmetleri programlarını (ASM, TSM vb) yönetme	Zamanı ve kaynakları etkin şekilde planlanma, rasyonel bir şekilde yerinde ve dengeli kullanma, güçlendirme / iyileştirme	Dünyada ve Türkiyede sağlık sistemlerine eleştirel bakış Küreselleşme, sağlık politikaları, sağlık ekonomileri ve sağlıkta fırsat eşitsizliği	...	Etkileşimli sınıf dersi ...	ÇSS
	Sağlık sistemlerini, politikalarını ve yönetimini, bireyin ve toplumun sağlığını önleyecek şekilde, eleştirel olarak, süreç ve sonuçlarıyla birlikte değerlendirme	Ülkemizde birinci basamakta bakım hizmetleri ve yönetimi Uluslararası ve ulusal program hedefleri, stratejiler ve değerlendirme yöntemleri Odak sağlık hizmetleri (Bağışıklama, Aile Planlaması vb) programları ve yönetimi	Refleksiyon oturumu Kritik durum tartışması	Kritik duruma dayalı değerlendirme
	Kişilerarası ilişkileri etkin bir şekilde yürütme, ekiple birlikte karar almaya ve çalışmaya açık olma	Sağlıkta yönetim süreçlerinin profesyonelliğe / etiğe yönelik değerler perspektifinden eleştirel değerlendirilmesi
Mesleki ve hukuksal sorumluluklara sahip olma, yerine getirme; hasta haklarını ve meslektaşlarının haklarını gözetme ve savunma; hasta sağlığı ve güvenliği, kendisinin ve birlikte çalıştığı diğer sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliğini gözetme	Sağlıkta hak temelli yaklaşım ve sağlık hakları Hasta hakları perspektifinde sağlık süreçlerinde yaşanan yasal durumlar	
...

RAKAMLARLA ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI

Bir yılı (Nisan 2013 – Mart 2014) bulan süreç içinde birer günlük 2 değerlendirme toplantısı ile üç günlük bir, ikişer günlük dört ve bir günlük bir toplamda altı çalıştay yapıldı. Toplantıların ve çalıştayların herbiri 18-24 arasında öğretim üyesinin katılımıyla gerçekleşti. Toplam 14 gün tutan, iki değerlendirme toplantısı ve altı çalıştay sırasında dokuz sunum yapıldı, herbiri 2-3 saat süren 31 oturum (grup çalışması) gerçekleştirildi. İlk taslakla ilgili 28 tıp fakültesi, altı dernek, iki öğrenci kurulu / birliği (Türk Tıp Öğrenci Birliği, DEÜ Tıp Eğitimi Öğrenci Kurulu) ve Biyoistatistik anabilim dalı (iki tıp fakültesinin) olmak üzere toplam 37 görüş bildirildi.

Rakamlar Ulusal ÇEP-2014:

- Yeniden yapılandırılan Ulusal ÇEP, 124 “semptom / klinik durum”, 18 “adli ve / veya psikososyal durum”, 19 “sağlıklılık durumu” ve 13 “çevresel / küresel durum” olmak üzere toplam 174 semptom ve durumu içermektedir.
- Programda 345 hastalık / klinik problem bulunmaktadır. Bunlardan; 163’ü (% 47,2) “ÖnT”, 114’ü (% 33,0) “K”, 95’i (% 27,5) “A”, 71’i (% 20,6) “T”, 47’si (% 13,6) “TT” ve 36’sı (% 10,4) “İ” kodu almıştır.
- Programda 3’ü “öykü alma”, 20’si “genel ve soruna yönelik fizik muayene”, 9’u “kayıt tutma, raporlama ve bildirim”, 21’i “laboratuvar testleri ve ilgili diğer işlemler”, 68’i “girişimsel ve girişimsel olmayan hekimlik uygulamaları” ve 15’i “koruyucu hekimlik ve toplum hekimliği uygulamaları” olmak üzere 136 temel hekimlik uygulaması belirlenmiştir. Belirlenen hekimlik uygulamalarının öğrenme düzeyleri dikkate alındığında, söz konusu uygulamaların 51’i (% 37,5) “4”, 70’i (% 51,5) “3”, 13’ü (% 9,6) “2” ve 2’si (% 1,4) “1” ile kodlanmıştır.

ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMINI KİMLER, NEREDE, NASIL KULLANABİLİR?

Ulusal ÇEP-2014 kitapçığının farklı kesimler tarafından aşağıda bir bölümü sıralanan çeşitli hedef doğrultusunda kullanılması söz konusudur.

Öğrenciler:

- Eğitim ve gelişim hedefleri ile ilgili bilgilenme, süreç içinde kendi bireysel ve mesleki gelişimlerini izleme, planlama ve değerlendirme.
- Fakültede yapılan eğitim etkinliklerine ve sınavlara hazırlanma, bireysel çalışmalarını planlama.
- Tıpta uzmanlık sınavına yönelik çalışmalarını planlama.

Anabilim dalları ve eğiticiler:

- Alanlarıyla ilgili programların hazırlanması sırasında kullanma.
- Yürüttükleri teorik ve uygulamalı eğitim oturumlarının / etkinliklerinin amaç ve öğrenim hedeflerini, içeriklerini ve yöntemlerini belirleme, planlama, geliştirme.
- Sınavları, sınav içeriğini belirleme, soru / değerlendirme türlerine karar verme ve soruları hazırlama.

Tıp Fakülteleri:

- Ulusal ÇEP-2014'ü temel alınarak Fakülte ÇEP'nin geliştirilmesi ve Fakülte ÇEP'i doğrultusunda;
 - Klinik öncesi ve klinik dönem eğitim programlarının hazırlanması ve görüşülmesi.
 - Eğitim süreci ve sonuçlarının değerlendirilmesi.
 - Öğretim üyelerine yönelik eğitici gelişimi programlarının planlanması ve geliştirilmesi.
 - Fakülte ölçeğinde eğitimle ilgili stratejik planlamaların ve hedeflerin belirlenmesi, eğitim / klinik altyapı(sı)nın ve insan gücünün planlanması, öğrenci ve eğitici sayılarının, niteliklerinin planlanması.

İlgili dernekler, sivil toplum kuruluşları:

- Tıp Eğitimi ile ilgili derneklerin Ulusal ÇEP-2014 ile belirlenen genel çerçeveyi esas alarak kendi alanlarına yönelik "Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Rehberi"ni aşağıda sıralanan başlıkları içerecek şekilde hazırlamaları:
 - Alana özel yeterlikler, öğrenim çıktıları.

- Eğitim içerikleri.
- Önerilen öğrenme ve değerlendirme yöntemleri.
- Dernek ve kuruluşların kendi bünyelerinde planladıkları ve yürüttükleri belirli bir temaya odaklanan programların geliştirilmesi sırasında kullanma.
- Tıp fakültelerinin akreditasyonuna yönelik süreçlerde kullanma.

ÖSYM:

- Tıpta Uzmanlık Sınavının kapsamının, içeriğinin ve soruların seçiminde ve hazırlanmasında temel alma.
- Tıpta Uzmanlık Sınavının iyileştirilmesi süreçlerinde referans alma.
- Ulusal ölçekli yeni yeterlik sınavların planlaması ve geliştirilmesi sürecinde referans alma.

Yükseköğretim Kurulu:

- Mezuniyet öncesi tıp eğitimine yönelik tüm süreçlerin ulusal ölçekte planlanması, iyileştirilmesi, yeniden yapılandırılması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde dayanak olarak alma.
- Mezuniyet öncesi tıp eğitimine yönelik politikaların oluşturulması, yeni tıp fakültelerinin açılması, tıp fakültelerine alınacak öğrenci sayısı ve niteliklerini belirlenmesinde kullanma.

EKLER**Ek 1. ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI DEĞERLENDİRME TOPLANTISI-I**

12 Nisan 2013, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

PROGRAM

10:00-10.20	Açılış Konuşmaları	Prof.Dr. A. Murat TUNCER, Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Bülent SİVRİ, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı
10:20-10.40	Tanışma ve Çalıştay Hedeflerimiz	Prof.Dr. Ayça VİTRİNEL, Yeditepe Üniversite Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD Öğretim Üyesi
10:40-11.00	İlk Ulusal Çekirdek Eğitim Programının Hazırlama Süreci	Prof.Dr. Zeynep Olcay SOLAKOĞLU, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD Öğretim Üyesi
11:00-11.20	Tıp Eğitiminde Güncel Yaklaşımlar ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mezuniyet Öncesi Çerçeve Eğitim Programı	Doç.Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı
11:20-11.40	Tıp Fakültesi Mezununun Temel Yetkinlikleri	Doç.Dr. Erol GÜRPINAR, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı
11:40-12.00	ÇEP ve TUS İlişkisi, Bugünkü Durumu ve Olması Gerekenler	Prof.Dr. Ünsal ÖZGEN İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı
12:00 – 13:40	Öğle Yemeği	
13:40 – 17:30	Değerlendirme toplantısı	

TOPLANTI RAPORU

12 Nisan 2013 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Senato Toplantı Salonunda yapılan “**1. Çekirdek Eğitim Programı (ÇEP) Güncelleme Toplantısı**”na çeşitli Tıp Fakültelerinin dekanları (2), dekan yardımcıları (8) ve dekanlıklar tarafından görevlendirilen 10 öğretim üyesi katılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretim üyeleri: Prof. Dr. Ayça VİTRİNEL (*Yeditepe Üniversitesi*), Prof. Dr. Ahmet SONGUR (*Afyon Kocatepe Üniversitesi*), Prof. Dr. Ünsal ÖZGEN (*Malatya Üniversitesi*), Prof. Dr. Kenan ATEŞ (*Ankara Üniversitesi*), Prof. Dr. Osman GÜNAY (*Erciyes Üniversitesi*), Prof. Dr. Mustafa ALDUR (*Hacettepe Üniversitesi*), Prof. Dr. Tahir YAĞDI (*Ege Üniversitesi*), Prof. Dr. Bahar MÜEZZİNOĞLU (*Kocaeli Üniversitesi*), Prof. Dr. Zeynep SOLAKOĞLU (*İstanbul Üniversitesi*), Prof. Dr. İsmihan İlknur UYSAL (*Selçuk Üniversitesi*), Prof. Dr. Sevinç İNAN (*Celal Bayar Üniversitesi*), Doç. Dr. Erhan BÜKEN (*Başkent Üniversitesi*), Doç. Dr. Nejat Demircan (*Bülent Ecevit Üniversitesi*), Doç. Dr. Nadir GÖKSÜGÜR (*Abant İzzet Baysal Üniversitesi*), Doç. Dr. Şebnem GÜLEN (*Hitit Üniversitesi*), Doç. Dr. Erol GÜRPINAR (*Akdeniz Üniversitesi*), Doç. Dr. M. Ali GÜLPINAR (*Marmara Üniversitesi*), Doç. Dr. Melih ELÇİN (*Hacettepe Üniversitesi*), Doç. Dr. Hamit ACEMOĞLU (*Atatürk Üniversitesi*) ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet AYDIN (*Zirve Üniversitesi*).

Çalıştay sonunda alınan kararlar aşağıda listelenmiştir.

1- TUS'ta ÇEP dışı konuların yüzdesi fazladır. Ayrıca, TUS soruları ile mezunların sadece bilgi düzeylerini ölçülebilmektedir. Bu nedenle TUS formatı kısa ve orta vadede değişmelidir. Kısa vadede değişiklik için, TUS soruları ÇEP ile ilişkilendirilerek hazırlanmalıdır. Yatay (*konu çeşitliliği*) değil, dikey (*ÇEP ile ilgili bir konuda derin bilgi*) genişleme yapılmalıdır. Ayrıca TUS sorularının hazırlanmasında Tıp Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyelerinden de katkı istenmelidir. Orta vadede değişiklikte ise; TUS ile mezunların bilgi dışında tutum, beceri, davranış ve analiz yetenekleri de değerlendirilmelidir. Bunun için pratik uygulama da dahil çeşitli sınavlar yapılabilir.

Yukarıda belirtilen çalışmalar için aşağıda isimleri belirtilen öğretim üyelerinden oluşan bir ÇEP-TUS komisyonu kurulması kararlaştırılmıştır. Komisyon üyeleri, Prof.Dr. Ünsal ÖZGEN başkanlığında düzenli toplanarak aldıkları kararları bir rapor haline getirmeli ve raporunu doğrudan Tıp Dekanlar Konseyi'ne sunmalıdırlar.

- Prof.Dr. Ünsal ÖZGEN (*Malatya Üniversitesi*),
- Prof.Dr. Mustafa ALDUR (*Hacettepe Üniversitesi*),
- Prof.Dr. Tahir YAĞDI (*Ege Üniversitesi*),
- Doç.Dr. Erol GÜRPINAR (*Akdeniz Üniversitesi*),
- Doç.Dr. Şebnem GÜLEN (*Hitit Üniversitesi*),
- Doç.Dr. Melih ELÇİN (*Hacettepe Üniversitesi*) ve
- Doç.Dr. Hamit ACEMOĞLU (*Atatürk Üniversitesi*).

2- Kurulan ÇEP güncelleme komisyonu değişik 19 tıp fakültesinden üye ile temsil edilmektedir. Bu açıdan komisyonun temsiliyet özelliği vardır. Ancak uzmanlık alanları açısından komisyonda heterojen bir yapı olup, özellikle cerrahi alanlardan az öğretim üyesi vardır. Bu nedenle komisyona Cerrahi Bilimlerden 2-3 öğretim üyesinin katılması sağlanmalıdır.

3- Şu anki geçerli olan ÇEP sistematik olarak yeniden gözden geçirilmelidir. Listede yer alan hastalık-durum-semptom sayıları çok fazla olup, bir kısmı azaltılmalıdır. Tıp Fakültelerinin bu zamana kadar ÇEP’te yaptıkları güncelleme ve değişiklikler bilinmelidir. Bu nedenle, Tıp Fakültesi Dekanlıklarına yazı yazılarak, eğer 2002 yılından bu zamana kadar ÇEP’te değişiklik yapılmışsa, değişiklik yapılmış güncel fakülte ÇEP’lerinin elektronik ortamda gönderilmesi istenmelidir.

4- Tıp eğitimi bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Bu amaçla hazırlanacak ÇEP’in tüm fakültele ve eğitim sistemlerine uygun olması gerekir. ÇEP’te halen var olan hastalık-durum-semptom listeleri güncellenerek yer almalı. Ayrıca hastalık-durum-semptomların hangi sistem, organ ve anabilim dalı ile ilgili olduğu listede belirtilmelidir. Bu amaç ile her fakülteye yazı yazılmalı ve konular tekrar gözden geçirilmelidir.

5- Yeni ÇEP yaygın bir katılım ile hazırlanmalıdır ve onaylanmalıdır. Bu nedenle komisyon tarafından hazırlanacak son ÇEP taslağı, tüm tıp fakültelerine gönderilmeli ve dekanlıkların son görüşleri alınmalıdır. ÇEP kriterleri asgari şartlar olarak bilinmeli, fakülteler tarafından azami istekler yapılmamalıdır.

6- Bunun dışında, oluşturulacak ÇEP “*yetkinlik, yeterlilikleri*” de içermelidir. Bu açıdan Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nin uygulamış olduğu Çerçeve Eğitim Programı (*ÇerEP*) örnek alınabilir. Ayrıca, fakültelerden yazı istenirken “*Bologna sürecinde istenen yeterlilikler yetkinlikler listesi*” de istenmelidir.

7- Oluşturulacak yeni ÇEP mutlaka kendi içinde değerlendirmeye açık ve güncellenebilir olmalıdır.

8- ÇEP güncellemesi sırasında mezuniyet öncesi tıp eğitimi ile ilgilenen derneklerden görüş istenebilir.

9- Hazırlanacak ÇEP’in son şekli internet ortamında tüm öğretim üyeleri ile paylaşılarak geri bildirim alınması sağlanmalıdır. Öğretim üyelerinden gelen düzeltme ve değişiklikler akredite edilmiş editörler tarafından kabul veya ret edilebilirler. Ancak öğretim üyesi yapacağı değişiklikler için kaynak belirtmelidir.

10- Yukarıda bahsedilen işler eş zamanlı olarak yürütülmeli ve çalışma 6 ay içinde bitirilmeye çalışılmalıdır.

Ek 2. ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI DEĞERLENDİRME TOPLANTISI-II

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Haydarpaşa Kampüsü, 31 Mayıs 2013

PROGRAM

PROGRAM		
10.00-10.30	Açılış	Dr. Muhammet GÜVEN Dr. Hasan F. BATIREL
10.30-11.15	TUK Çalışmalarına Yönelik Paylaşım: Mezuniyet sonrası eğitim müfredatı çalışmaları	Dr. Serdar GÜREL
11.30-12.30	Grup Tartışması -1: Elimizde neler var: Mevcut Ulusal ÇEP, dünyadan örnekler İzlenebilecek yollar?	Dr. Erol GÜRPINAR Dr. M. Ali GÜLPINAR
14.00-17.30	Grup Tartışması-2: Nasıl bir yol izlenebilir?	Yönlendiriciler: Dr. Ahmet SONGUR Dr. Erol GÜRPINAR Dr. M. Ali GÜLPINAR
17.30-18.00	Toparlama ve değerlendirme	

Ek 2a. Grup Tartışması-1: Elimizde Neler Var?

SORU 1: Mevcut ÇEP ihtiyaçlarımıza ne kadar cevap veriyor?

MEVCUT DURUM	GÖRÜŞ	AÇIKLAMA
1. Çekirdek hastalık, durum listesi	☐ Yeterli ☐ Ufak iyileştirmeler yapılabilir ☐ Yetersiz, önemli oranda değişiklik gerektiriyor ☐	
2. Temel beceri listesi	☐ Yeterli ☐ Ufak iyileştirmeler yapılabilir ☐ Yetersiz, önemli oranda değişiklik gerektiriyor ☐	
3. Tutum listesi	☐ Yeterli ☐ Ufak iyileştirmeler yapılabilir ☐ Yetersiz, önemli oranda değişiklik gerektiriyor ☐	
4. Listelerin sistematığı (organ-temelli, tema vb)	☐ Yeterli ☐ Ufak iyileştirmeler yapılabilir ☐ Yetersiz, önemli oranda değişiklik gerektiriyor ☐	
5. Performans düzeyleri (B, T, TT, K, A)	☐ Yeterli ☐ Ufak iyileştirmeler yapılabilir ☐ Yetersiz, önemli oranda değişiklik gerektiriyor ☐	

SORU 2: Güncellenecek / yeniden oluşturulacak Ulusal ÇEP'te nelere ihtiyacımız var, hedeflerimiz neler olmalı, güncelleştirilecek ÇEP neleri içermeli?

SORU VE ÖNERİ	GÖRÜŞ	YENİ ÖNERİ
1. Farklı eğitim programı uygulayan (klasik, entegre, aktif) tüm tıp fakültelerine hitap etmeli?	☐ EVET ☐ HAYIR / ŞART DEĞİL ☐	
2. Mevcut ÇEP'in güçlü yönleri korunmalı? a. Performans düzeyi (A, B, T, TT, K) b. Hastalık, semptom ve durumların varlığı	☐ EVET ☐ HAYIR / ŞART DEĞİL ☐	
3. Fakülteler kendi programlarına göre farklı açılardan ÇEP'i kullanabilmeli? (organ sistemleri, ders kurulu-komitesine göre, hastalık isimlerine göre, semptomlara göre, anabilim dalına göre gibi)	☐ EVET ☐ HAYIR / ŞART DEĞİL ☐	
4. Sadece problem, "task", hastalık, durum listesini değil öğrenme ve sınav yöntemlerini de önermeli?	☐ EVET ☐ HAYIR / ŞART DEĞİL ☐	
5. Problem, hastalık-durum ile, mezunun sahip olması gereken mesleki beceriler ilişkilendirilmeli?	☐ EVET ☐ HAYIR / ŞART DEĞİL ☐	
6. Hazırlanan problem, hastalık-durum listesini, tıp fakültesi mezununun sahip olması gereken yeterliklerle ilişkilendirilmeli?	☐ EVET ☐ HAYIR / ŞART DEĞİL ☐	

Ek 2b. Grup Tartışması-2: Nasıl Bir Yol İzleyelim?

İZLENEBİLECEK YOLLAR	GÖRÜŞ	EKLEME, EK AÇIKLAMA
BİRİNCİ YOL: Güncelleme Mevcut Ulusal ÇEP'in format olarak korunması ancak içeriğinde gerekli iyileştirilmelere gidilmesi: <ul style="list-style-type: none"> • semptom, hastalık, durum bu şekilde karışık devam edilebilir? • semptom, hastalık, durum listeleri rafine edilebilir / sayıları azaltılabilir? • organ temelli sınıflandırma gözden geçirilebilir, bunlara temalarda da eklenebilir? • performans düzeyleri olduğu gibi korunabilir / iyileştirilebilir? • beceri listesi sadece B1 ile sınırlandırılabilir? 	☐ UYGUN ☐ UYGUN DEĞİL ☐	
İKİNCİ YOL: Yeniden Yapılandırma Ulusal ÇEP'in yeni bir formatta yeniden yapılandırılması <ul style="list-style-type: none"> • İndeks problem, task listesi <ul style="list-style-type: none"> ○ Çekirdek hastalık listesi ile ilişkilendirme <ul style="list-style-type: none"> ▪ Performans düzeyi ○ Temel becerilerle ilişkilendirme 	☐ UYGUN ☐ UYGUN DEĞİL ☐	
DİĞER BİR YOL		

İKİNCİ YOL İÇİN ŞABLON TABLO**A. Ulusal ÇEP Çalışma Grubu Düzeyinde Yapılacaklar**

Semptomlar, durumlar	Çekirdek hastalıklar / klinik problemler	Öğrenme / Performans Düzeyi	İlgili olduğu organ-sistemi, tema
1			
2			

B. Fakülte Düzeyinde Yapılacaklar (Son 5 sütün)

Semptomlar durumlar	Çekirdek hastalıklar / klinik problemler	Öğrenme / Performans Düzeyi	İlgili olduğu organ sistemi, tema	İlgili Yeterlikler	İçerik listesi	İlgili hekimlik uygulamaları	Öğrenme yöntemi	Ölçme-Değerlenme yöntemi
					Temel bilimler: Klinik bilimler: Sosyal-davranışsal bilimler: Halk Sağlığı:			

Ek 2c. Ulusal Çekirdek Eğitim Program Değerlendirme Toplatısı-II Raporu
(31 Mayıs 2013, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi)

TOPLANTI RAPORU

31 Mayıs 2013 tarihinde Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi ev sahipliğinde yapılan “**Çekirdek Eğitim Programı (ÇEP) 2. Güncelleme Çalıştay**” 24 öğretim üyesinin katılımı ile gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki konular görüşülmüştür.

1- TUKMOS Sekreteriyalarından Dr. Fazıl Serdar GÜREL tarafından “*TUKMOS-ÇEP Oluşturma Çalışmaları ve Deneyimleri*” ile ilgili sunum yapılmıştır.

2- Yeni ÇEP’in oluşturulması sırasında elde edilen veriler Doç.Dr. Erol GÜRPINAR (*Mevcut ÇEP’in Güçlü Ve Geliştirilmesi Gereken Yönleri*) ve Doç.Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR (*Uluslararası Örnekler*) tarafından sunulmuştur.

3- Bu sunular ve katkılar doğrultusunda, yol haritasının oluşturulması oturumu Doç. Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR ve Prof. Dr. Ahmet SONGUR moderatörlüğünde sürdürülmüş ve çalıştay sonunda aşağıdaki kararlar alınmıştır.

Çalıştay sonunda alınan kararlar aşağıda listelenmiştir.

- 1- Yeni oluşturulacak Ulusal ÇEP, bir önceki ÇEP üzerinden hazırlanmalıdır.
- 2- Yeni ÇEP aşağıda belirtilen başlık ve özellikleri içermelidir.
 - a. Semptomların ve hastalıkların ayrı ayrı tanımlanması.
 - b. Bu semptomla yol açan sık görülen hastalıkların tanımlanması (eşleştirme).
 - c. Bu hastalıkların tıp eğitiminde öğrencilere hangi düzeyde öğretileceğinin (*bir önceki ÇEP’te yer aldığı gibi*) aşağıdaki gibi belirtilmesi.
 - A: Acil girişim yapabilmeli.
 - B: Bilgi sahibi olmalı.
 - T: Tanısını koyabilmeli, tedavisi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön girişimleri yaparak bir uzmana gönderebilmeli.
 - TT: Tanısını, ayırıcı tanısını bilmeli, tedavi edebilmeli, hastalığının tüm süreçlerini bilmeli.
 - K: Hastalık hakkında bilgi sahibi olmalı ve korunma yöntemlerini bilmeli.
 - d. Listede yer alan hastalıklar ile ilgili temel mesleki becerilerin yer alması.
 - e. Listede yer alan hastalıkların ilgili olduğu organ-sistemleri ve temalar ile ilişkili olarak belirtilmesi.
- 3- Listede yer alan hastalıklar ve semptomlar ile ilgili temel yeterlikler, öğretim ve sınav yöntemleri ile ayrıntılı içerik listelerinin oluşturulması fakülterle bırakılmalıdır.
- 4- Hazırlanacak olan liste bir önceki ÇEP’e göre daha sade ve daha az başlık içermeli, gerek öğrenci gerekse öğretim üyeleri tarafından kolayca anlaşılabilir ve farklı eğitim programı uygulayan tüm tıp fakülteleri (*klasik-entegre, aktif, karma eğitim*) tarafından kullanılabilir.

5- Mevcut ÇEP'in semptom ve hastalıklara göre sınıflamasının Dr. Ünsal ÖZGEN, Dr. Ayça VİTRİNEL, Dr. Ahmet SONGUR, Dr. Tahir YAĞDI, Dr. Erol GÜRPINAR, Dr. Hamit ACEMOĞLU ve Dr. Mehmet Ali GÜLPINAR'dan oluşan bir çalışma grubu tarafından hazırlanacak ve Haziran-2013 ayı son haftasına kadar tüm gruba iletilecektir.

6- Yapılacak olan bu ön hazırlık üzerinden ÇEP listesinin son hali 5-6 Temmuz 2013 tarihinde Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinde yapılacak olan çalıştayda tamamlanmalıdır.

7- Hazırlanacak olan bu liste, TEPDAD tarafından Ağustos-2013 başına kadar tamamlanacak olan Yetkinlikler Listesi ile uyumlu olmalıdır.

8- Ağustos ayında tamamlanacak olan yetkinlikler ve ÇEP listesi, tüm tıp fakültelerine, Türk Tabipleri Birliğine, uzmanlık derneklerine görüş sormak amacı ile gönderilmelidir.

Gelen görüşler doğrultusunda Kasım-2013 ayı içerisinde son hali verilerek Tıp Dekanlar Konseyine sunulmalıdır.

Ek 3. ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI YENİDEN YAPILANDIRMA ÇALIŞTAYI -1

05-06 Temmuz 2013, Erciyes Ün. Tıp Fakültesi, Kayseri

PROGRAM

	Saat	Oturlar	Moderatör
BİRİNCİ GÜN, 05 TEMMUZ, CUMA	09.30-10.00	Toplanma, Açılış	Dr. Muhammet GÜVEN Dr. Ahmet SONGUR
	10.00-11.00	Bilgilendirme: Eldekilerle ilgili bilgilendirme (küçük grubunun excell çalışması) Çalıştay programıyla ilgili bilgilendirme Yöntemle ilgili bilgilendirme Değerlendirme: Program ve yöntem ile ilgili önerilerin alınması ve son haline getirme	Dr. Erol GÜRPINAR
	11.00-11.30	Ara / Çalışma gruplarının oluşturulması	
	11.30-13.00	Grup Çalışması 1: <ul style="list-style-type: none"> Semptom – durum listesinin güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma Çekirdek hastalık listesi ve kodlamanın güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma 	Dr. Erol GÜRPINAR Dr. Ahmet SONGUR Dr. M. Ali GÜLPINAR
	13.00-14.30	Öğle Yemeği	
	14.30-18.00	Grup Çalışması 1 – devam	Dr. Erol GÜRPINAR Dr. Ahmet SONGUR Dr. M. Ali GÜLPINAR
	18.00-19.30	Serbest zaman / Grup ürünlerinin toplanması (Moderatörler ve grup raportörleri)	
	19.30-	Akşam Yemeği	
İKİNCİ GÜN, 06 TEMMUZ, CUMARTESİ	09.00-10.30	Grup Çalışması 2: Mesleki becerilerin güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma	Dr. Erol Gürpınar Dr. Ahmet Songur Dr. M. Ali Gülpınar
	10.30-11.00	Ara	
	11.00-13.00	Grup Çalışması 3: Semptomlar-durumlar ile çekirdek hastalıkların eşleştirilmesi	Dr. Erol GÜRPINAR Dr. Ahmet SONGUR Dr. M. Ali GÜLPINAR
	13.00-14.00	Öğle Yemeği	
	14.00-15.30	Grup Çalışması 3 – devam	Dr. Erol Gürpınar Dr. Ahmet Songur Dr. M. Ali Gülpınar
	15.30-16.00	Ara	
	16.00-17.00	Büyük grupta değerlendirme: Ulusal yeterliklere yönelik önerinin değerlendirilmesi	
	17.00-17.30	Sonraki sürecin planlanması ve kapanış	Dr. Ahmet Songur

Ek 4. ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI YENİDEN YAPILANDIRMA ÇALIŞTAYI-II

23-25 Ağustos 2013, Başkent Üniversitesi Patalya Otelleri, Gölbaşı, Ankara

PROGRAM

	Saat	Oturlar	Moderatör
BİRİNCİ GÜN, 23 AĞUSTOS, CUMA	09.00-10.00	Toplanma: Başkent Üniversitesi Hastanesi Kış Bahçesi'nde toplanma ve Patalya Gölbaşı Tesisine Ulaşım	
	10.00-10.30	Açılış Konuşmaları	Prof. Dr. Haldun Müderrisoğlu
	10.30-11.00	Bilgilendirme: - Önceki çalıştaylarda alınan kararlar ve ulaşılan sonuçlar hakkında hatırlatma - Çalıştay programıyla ilgili bilgilendirme	Dr. Erol Gürpınar Dr. Erhan Büken
	11.00-11.30	Ara / Çalışma gruplarının oluşturulması	
	11.30-13.00	Grup Çalışması 1: - Semptom-Durum listesinin güncellenmesi, hastalıklarla ilişkilendirilmesi devam çalışması - Çekirdek hastalık listesi, kodlamanın güncellenmesi ve gruplama/sınıflandırma	Dr. Erol Gürpınar Dr. Erhan Büken
	13.00-14.00	Öğle Yemeği	
	14.00-16.00	Grup Çalışması 1 – devam - Semptom-Durum listesinin güncellenmesi devam çalışması, öğrenme düzeylerinin belirlenmesi, - Çekirdek hastalık listesi, kodlamanın güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma	Dr. Erol Gürpınar Dr. Erhan Büken
	16.00-16.30	Ara	
İKİNCİ GÜN, 24 AĞUSTOS 2013, CUMARTESİ	16.30-19.30	- Semptom-Durum listesinin güncellenmesi devam çalışması, öğrenme düzeylerinin belirlenmesi, - Çekirdek hastalık listesi, kodlamanın güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma	Dr. Erol Gürpınar Dr. Erhan Büken
	19.30-	Akşam Yemeği	
	09.00-10.30	Grup Çalışması 2: Mesleki becerilerin güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma	Dr. Mehmet Ali Gülpınar Dr. Erhan Büken
	10.30-11.00	Ara	
	11.00-13.00	Grup Çalışması 2- devam: Mesleki becerilerin güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma	Dr. Mehmet Ali Gülpınar Dr. Erhan Büken
	13.00-14.00	Öğle Yemeği	
	14.00-15.30	Grup Çalışması 2 – devam Mesleki becerilerin güncellenmesi ve gruplama / sınıflandırma	Dr. Mehmet Ali Gülpınar Dr. Erhan Büken
	15.30-16.00	Ara	
16.00-	Büyük grupta değerlendirme:	Dr. Mehmet Ali	

	17.30	Mesleki becerilerin güncellenmesi ve gruplama/sınıflandırma	Gülpınar Dr. Erhan Büken
	19.30-	Akşam Yemeği	
ÜÇÜNCÜ GÜN, 25 AĞUSTOS 2013 PAZAR	09.00- 10.30	Grup Çalışması 3: Sağlık Hizmeti Sunumu konu başlığında yer alan konuların çekirdek eğitim programı güncellenmesi	Dr. Osman Günay Dr. Erol Gürpınar
	10.30- 11.00	Ara	
	11.00- 13.00	Grup Çalışması 3- devam: Sağlık Hizmeti Sunumu konu başlığında yer alan konuların çekirdek eğitim programı güncellenmesi	Dr. Osman Günay Dr. Erol Gürpınar
	13.00- 14.00	Öğle Yemeği	
	14.00- 16.00	Grup Çalışması 3- devam Adli Tıp konu başlığında yer alan konuların çekirdek eğitim programı güncellenmesi	Dr. Erhan Büken Dr. Erol Gürpınar
	16.00- 16.30	Ara	
	16.30- 17.30	Genel değerlendirme	Dr. Erhan Büken
	17.30	Kapanış ve öneriler	

Ek 4a. ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI (ÇEP) YENİDEN YAPILANDIRMA ÇALIŞTAYI-II RAPORU

(23-25 Ağustos 2013, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi)

ÇALIŞTAY RAPORU

23-25 Ağustos 2013 tarihinde Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi ev sahipliğinde yapılan “Çekirdek Eğitim Programı (ÇEP) Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-2” 19 öğretim üyesinin katılımı ile gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki konular görüşülmüştür.

1- Şu ana kadar gerçekleştirilen 3 toplantının kısa bir özeti ile ilgili Doç. Dr. Erol GÜRPINAR tarafından sunum yapılmıştır.

2- Bir önceki çalıştayda tamamlanan hastalıkların, hangi düzeyde öğretileceği tartışıldı ve mevcut ÇEP’te yer alan ifadelerde bazı değişiklikler yapılmasına, Bilgi düzeyinin (B), Ön Tanı (ÖnT) şeklinde değiştirilmesine ve izlem (İ) başlığı altında yeni bir alan tanımlanmasına karar verildi.

ÖĞRENME DÜZEYLERİ

Mezunlar,

A = **Acil durumu** tanımlayarak **acil tedavisini** yapabilmeli, **gerektiğinde** uzmana yönlendirebilmeli

ÖnT = **Ön tanı** koyarak gerekli ön işlemleri yapıp uzmana yönlendirmeli

T = **Tanı koyabilmeli ve** tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak, uzmana yönlendirebilmeli

TT = **Tanı koyabilmeli, tedavi** edebilmeli

İ = **Birinci basamak şartlarında** uzun süreli **takip ve kontrolünü** yapabilmeli

K = **Korunma önlemlerini** (birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları) uygulayabilmeli

3- Hastalık listesi tekrar gözden geçirildi ve öğrenme düzeyleri ile ilişkilendirildi.

4- Bir önceki toplantıda “Sağlık Hizmeti Sunumu” başlığı altında toplanan Halk Sağlığı ve Adli Tıp konularında, Prof. Dr. Osman Günay ve Doç. Dr. Erhan Büken tarafından yapılan çalışmalar sunuldu ve ÇEP’te yer almasına karar verilen konu başlıklarının Semptom-Durum listesine eklenmesine, bazı Adli Tıp konu başlıklarının ise beceriler listesine eklenmesine karar verildi,

5- ÇEP’te yer alan becerilerin öğrenme düzeyi için, mevcut ÇEP, TUKMOS ve Ege Tıp Fakültesi örnekleri incelendi ve TUKMOS öğrenme düzeylerinin, ifade değişiklikleri yapıldıktan sonra kullanılmasına karar verildi,

6- ÇEP’te yer alan beceriler tekrar gözden geçirildi ve bir sonraki toplantıda son hali verilmek üzere yeni eklemeler ve çıkartmalar yapıldı.

7- Bir sonraki toplantının önünü Üniversitesi Tıp Fakültesi ev sahipliğinde Eylül ayı içerisinde yapılmasına karara verildi.

Ek 5. ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI (ÇEP) YENİDEN YAPILANDIRMA ÇALIŞTAYI-III
(20-21 Eylül 2013, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi)

ÇALIŞTAY RAPORU

20-21 Eylül 2013 tarihinde İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi ev sahipliğinde yapılan “*Çekirdek Eğitim Programı (ÇEP) Yeniden Yapılandırma Çalıştayı-3*” 18 öğretim üyesinin katılımı ile gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki konular görüşülmüştür.

1- Beceri öğrenme (yeterlik) düzeyleri görüşüldü ve 4 düzey tanımlanmasına karar verildi.

Öğrenme (yeterlik) Düzeyi	Açıklama
1	Uygulamanın nasıl yapıldığını ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar.
2	Acil bir durumda kılavuz / yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar.
3	Karmaşık olmayan, sık görülen, durumlarda / olgularda uygulamayı* yapar.
4	Karmaşık durumlar / olgular da dahil uygulamayı* yapar.
*Ön değerlendirmeyi / değerlendirmeyi yapar, gerekli planları oluşturur ve hasta ve yakınlarını bilgilendirir.	

2- Beceriler listesinde 5 ana başlık içerisinde yer alan tüm alt başlıklar için öğrenme (yeterlik) düzeyleri tanımlandı.

3- Semptom ve durumlar listesi 4 ana başlık altında toplandı.

- a. Semptomlar ve klinik durumlar
- b. Adli ve/veya psikososyal durumlar
- c. Sağlıkliklik durumları
- d. Çevresel (fiziksel çevre, sosyokültürel çevre) / küresel durumlar

4- Semptom-Hastalık eşleştirilmesi yapıldı. Eşleştirme 3 temel amaç için yapıldı

- a. Hiçbir semptom ile eşleşmeyen hastalıkların belirlenmesi,
- b. Çok sayıda semptom ile eşleşen hastalıkların belirlenmesi,
- c. Semptom ile ilişkili olan ancak listede olmayan yeni hastalıkların belirlenmesi.

5- Yapılan eşleştirme sonucunda;

- a. Hiçbir semptom ile eşleşmeyen hastalık sayısı; 46,
- b. Çok sayıda (6 ve üzeri) semptom ile eşleşen hastalık sayısı; 32,
- c. Semptom ile ilişkili olan ancak listede olmayan yeni hastalık sayısı; 9

Bir sonraki toplantı gündemi:

- 1- Hiçbir semptom ile eşleşmeyen hastalıkları tekrar gözden geçirilmesi,
- 2- Çok sayıda semptom ile eşleşen hastalıkların öğrenme düzeylerinin tekrar gözden geçirilmesi,
- 3- Listeye yeni eklenen hastalıkların ve Psikiyatri görüşü alınan hastalıkların gözden geçirilmesi,
- 4- TEPDAD tarafından hazırlanan yetkinlik-yeterlik tanımlamaların gözden geçirilmesi,
- 5- Mehmet Ali Gülpınar tarafından hazırlanan Ulusal ÇEP raporunun gözden geçirilmesi.

Ek 6. ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI YENİDEN YAPILDIRMA ÇALIŞTAYI-IV

08-09 Kasım 2013, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir

PROGRAM

Birinci Gün: 08 Kasım, Cuma	09.30-10.00	Toplanma, Açılış	Prof. Dr. Kamil KUMANLIOĞLU Prof. Dr. Ahmet SONGUR
	10.00- 12.00	Bilgilendirme: Hiçbir semptom ile eşleşmeyen hastalıkların tekrar gözden geçirilmesi.	
	12.00-13.00	Ara	
	13.00-14.00	Öğle Yemeği	
	14.00-18.00	Listeye yeni eklenen hastalıkların ve psikiyatri görüşü alınan hastalıkların gözden geçirilmesi.	
	18.00-19.00	Ara	
İkinci Gün: 09 Kasım, Cumartesi	09.00-10.30	TEPDAD tarafından hazırlanan yetkinlik-yeterlik tanımlamalarının gözden geçirilmesi.	
	10.30-11.00	Ara	
	11.00-13.00	Mehmet Ali GÜLPINAR tarafından hazırlanan UsÇEP raporunun gözden geçirilmesi	Doç. Dr. M. Ali Gülpınar
	13.00-14.00	Öğle Yemeği	
	14.00-15.30	Değerlendirme	Prof. Dr. Dr. Ahmet Songur
	15.30-16.00	Ara	
	16.00-17.30	Planlama ve kapanış	Prof. Dr. Dr. Ahmet Songur

Ek 6a. TIP FAKÜLTESİ MEZUNLARI İÇİN ULUSAL YETERLİKLER ÇERÇEVESİ ÖNERİSİ

(Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği)

Tıp Fakültesi Mezunundan beklenen yeterlikler aşağıdaki 7 temel rol üzerinden tanımlanmıştır.

1. Hekimlik Alanında Uzman (Profesyonel)
2. Sağlık Savunucusu
3. Ekip üyesi
4. Danışman
5. Yönetici-lider
6. Bilim insanı
7. İletişimci

1. PROFESYONEL

Tanım: Tıp Fakültesi Mezunu; mesleksi değer ve ilkelerle, etik değerleri gözeterek, yasal düzenlemeler çerçevesinde, güncel ve kanıta dayalı bilgiler ışığında birey ve toplum odaklı sağlık hizmeti sunar.

Açıklama: Hekimlerin, bireylerin sağlık ve bakımına adanmış bir profesyonel olarak benzersiz bir toplumsal rolü vardır. Bedenin bu karmaşık yapısı, kanıta dayalı, güncel bilgi ve becerinin yanı sıra ustalık gerektirir. Hekim bu profesyonel rolünü, etik ilkeler ve klinik yeterlikler rehberliğinde gerçekleştirir.

YETERLİKLER:

Tıp fakültesi mezunu;

1. Hekimlik görevini, iyi hekimlik uygulamaları bağlamında, hiçbir ayırım gözetmeden, mesleksi sorumluluklarını, etik ilkeleri ve insani değerleri ön planda tutarak, hastaları yararına meslektaşları için rol modeli olacak düzeyde gerçekleştirir,
2. Mesleki uygulamalarında, dürüst, sorumlu, özverili, saygılıdır,
3. Mesleki uygulamalarında karşılaştığı etik sorunlara uygun biçimde yanıt verebilir,
4. Sağlık sorunu olan meslektaşlarına, ihtiyaçlarına uygun şekilde cevap verebilir,
5. Mesleki uygulamalarında hasta hakları konusundaki yasal yükümlülüklerini yerine getirebilir,
6. Yasalar ve sağlık hizmeti sunumu uygulama standartları çerçevesinde hasta bilgilerinin gizliliğini koruyabilir,
7. Hekimlerin ve diğer sağlık çalışanlarının haklarını ve yasal sorumluluklarını bilip gözeterek, mesleki uygulamaları sırasında bu hakları ve yasal sorumluluklarını kullanabilir,
8. Uygulamalarında diğer sağlık personelinin profesyonel olmayan davranışlarını fark edip, değerlendirip, uygun şekilde tepki verebilir,
9. Mesleki uygulamalarında kendisi ve diğer sağlık personelinin kişisel sağlıklarını koruyabilmelerinin önemini kavramıştır ve bunun için gerekli önlemleri alabilir,

10. Tüm hekimlik uygulamaları sürecinde hastasının, kendinin ve sağlık çalışanları için güvenli sağlık ortamları oluşturabilir ve sürdürülebilir ve tıbbi yetersizliklerin en aza indirilmesi için gerekli önlemleri alabilir,
11. Bireyleri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirerek birinci basamağa özgü koruyucu, tedavi edici ve rehabilite edici hekimlik uygulamalarını ustalıkla yerine getirebilir,
12. Birey ve toplum odaklı olarak, sağlığın korunması ve geliştirilmesinin önemini frakındadır ve buna yönelik stratejileri belirleyebilip ve uygulayabilir,
13. Hekimlik uygulamaları sırasında akılcı tetkik isteyebilme ve elde edilen verileri yorumlayarak olası tanıları belirleyebilir,
14. Hekimlik uygulamaları sırasında akılcı ilaç kullanımının önemini frakındadır ve hastalarının tedavisini buna göre planlayabilir,
15. Birinci basamaktaki hekimlik uygulamalarının gerektirdiği mesleki, klinik ve koruyucu hekimlik becerilerini ustalıkla gerçekleştirip, kayıt altına alabilir,
16. Kendi bilgi ve becerilerinin sınırlarını bilerek, gereken durumlarda, diğer sağlık çalışanlarından uygun şekilde yardım isteyebilir,
17. Mesleki uygulamalarında kullandığı bilgi ve becerilerini geliştirerek hekimlik yaşamı boyunca kullanabilir.

2- SAĞLIK SAVUNUCUSU

Tanım: Tıp Fakültesi mezunu, bireylerin ve toplumun sağlığının geliştirilmesine etki eder.

Açıklama: Bir sağlık savunucusu olarak hekim, gerek bireylerin gerekse toplumun sağlığının korunması, geliştirilmesi için yapılması gereken tüm etkinlikleri planlar ve yürütür.

YETERLİKLER:

Tıp fakültesi mezunu;

1. Sağlığa etki eden, psikolojik, biyolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörleri tanımlayabilir,
2. Bireylerin ve toplumun sağlık düzeyini ve sağlık ihtiyaçlarını uygun yöntem ve araçlarla değerlendirerek tanımlayabilir ve izleyebilir,
3. Bireylerin ve toplumun sağlık hizmetine ulaşmasının önündeki engelleri saptayabilir ve bu etmenleri en aza indirmenin yöntemlerini belirleyip, sağlamlık durumunun geliştirilmesi için gereken tüm girişim ve uygulamaları yerine getirebilir,
4. Sağlığa etki eden tüm ulusal ve uluslararası politika ve uygulamaları izleyebilir, bu politikaların toplumun sağlığına olası etkilerini değerlendirebilir ve gerektiğinde bu değerlendirmeleri bilim ve toplumsal gereksinimler zemininde örgütleyip, düşüncelerini savunabilir,
5. Sağlık hizmetine ulaşmakta fırsat eşitliğinin sağlanması, eşitsizlik ve ayrımcılığın önlenmesini savunur,
6. Sağlık hizmeti sunumunda birey ve toplum yararına çalışma, piyasalaşmanın önüne geçme gibi temel etik ilkeleri savunur.

3- EKİP ÜYESİ

Tanım: Hekimler, en uygun hasta bakımını sağlamak için sağlık çalışanlarından oluşan bir sağlık bakım ekibi içinde çalışır.

Açıklama: Hekimler, toplumun sağlık düzeyini yükseltme hedefiyle kurulmuş ekiplerde, kendisinin ve diğer üyelerin sınırlarını bilerek ve başarıyı hedefleyerek, disiplinler arası çatışmaların önlenmesi, uzlaşmanın sağlanması ve çözümlenmesi için diğer sağlık çalışanları ile birlikte uyum içinde ve etkin olarak çalışır.

YETERLİKLER:

Tıp fakültesi mezunu;

1. Sağlık bakım ekibine etkin ve uygun şekilde katkı sağlar,
2. Sağlık çalışanları ve ekibin diğer üyeleriyle oluşabilecek çatışmaları engeller, ortaya çıkanları çatışmaları ise yapıcı arabuluculuk yöntemleriyle çözebilir,
3. Ekibin bireyler ve toplumun sağlığı yararına uygun eğitim çalışmalarına, araştırmalara ve benzeri etkinliklere katılmasını sağlayabilir,
4. Sağlık hizmetini sunduğu kişi ve yakınlarıyla da ekip anlayışını sürdürebilir,
5. Diğer disiplinlerle de zaman zaman ekipler oluşturarak eşgüdümlü çalışmalarda bulunabilir.

4- DANIŞMAN

Tanım: Tıp Fakültesi mezunu, sağlıkla ilgili konularda sahip olduğu kuramsal ve uygulamalı bilgileri farklı disiplinlerden gelen bilgilerle bütünleştirip ilgili kişi ve kurumları bilgilendirir, düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini aktarır.

Açıklama: Tıp Fakültesi mezunu, eğitim sürecinde elde ettiği bilgi ve becerileri gerekli durumlarda meslektaşları, sağlık çalışanları, hastaları, hasta yakınları, diğer meslek grupları ve toplumla mesleki ve etik ilkeleri gözeterek paylaşabilmelidir. Meslektaşları ve diğer sağlık çalışanlarına uygulamalar sırasında gerektiğinde yol göstericilik yapmalı ve destek sağlayacak koşulları hazırlamalıdır. Gelen istekler doğrultusunda, gereksinimler kapsamında ya da talep olmasa da bilgilendirme amacıyla danışmanlık vermelidir.

YETERLİKLER:

Tıp fakültesi mezunu;

1. Hastalar ve aileleri ile diğer sağlık çalışanlarına bilgi sağlayarak yol gösterebilir,
2. Hekimin sahip olması gereken diğer yetkinliklerle bütünleştirerek etkin rehberlik hizmeti sunabilir,
3. Diğer sağlık çalışanlarının istediği ya da önerdiği danışmanlık hizmetlerini etkin biçimde sağlayabilir,
4. Hastalar ve yakınlarının sunulan sağlık hizmetlerinden yararlanmasını artıracak koruyucu ve destekleyici eğitsel girişimler gerçekleştirebilir,
5. Meslektaşları ve diğer sağlık çalışanlarının süreç içindeki hizmet içi eğitimlerini deneyimleri üzerinden destekleyebilir,
6. Sağlık hizmet sunumunun niteliğini yükseltmek üzere karar vericileri, gereksinim ve değerleri gözetken, nitelikli önerilerle destekleyebilir,

7. Hastalar, hekimler ve diğer sağlık çalışanlarının haklarını gözeten hizmet sunumunu destekleyen öneriler oluşturabilir.

5- LİDER-YÖNETİCİ

Tanım: Tıp Fakültesi mezunu lider ve yönetici olarak, bireysel ve ekip çalışmalarında aldığı sorumluluğu yerine getirebilecek temel yöneticilik ve liderlik becerilerine sahiptir.

Açıklama: Görev-iş süreçlerinin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesinde, önceliklerin belirlenmesi, işbirliği içinde çalışma ve kaynakların sağlanması ve kullanılmasında liderlik ve yöneticilik yapar. Lider olarak hekimler, sağlık kurumlarında hasta bakımının sağlanması, uygulamaların sürdürülebilirliği, kaynakların sağlanması ve dağıtımında karar verme ve sağlık sisteminin etkinliğine katkıda bulunmalıdır.

YETERLİKLER:

Tıp fakültesi mezunu;

1. Çalışma ortamlarında başlayan ya da devam eden süreçleri, bir lider olarak etkileyebilir, etki yaratabilir, heyecan verebilir ve harekete geçirebilir,
2. Mesleği ve çalışma alanı ile ilgili politikaların oluşturulmasında öncülük edebilir ve karar verme süreçlerinde yer alabilir,
3. Kendi çalışma süreçlerini, kariyerini ve gelişimini etkili olarak yönetebilir,
4. İş arkadaşlarının gelişimlerine yönelik farklı ve güçlü yönlerini ortaya koymalarına olanak sağlayabilir ve bu yönde gelişmelerini destekleyebilir,
5. Değişime öncülük yapabilir ve süreci yönetebilir,
6. Çalışmalarıyla ilgili süreçlerde, çatışma alanlarını, belirsizlikleri ve krizi, bireyleri ve grup dinamiklerini yönetebilir,
7. Kritik karar verme ve politika oluşturma süreçlerinde bireysel ve örgütsel otonomiye destekleyen katılımcı ve paylaşımcı bir liderlik sergileyebilir,
8. Yeni projelerin planlanmasında, oluşturulmasında etkin zaman, insan gücü ve kaynak yönetimini yürütebilir, sonuçlandırabilir ve ürünlerinin toplumsal faydaya dönüşmesini sağlayabilir,
9. Hasta güvenliğinin sağlanmasında risk faktörlerini belirleyip ve ölçebilir, risk analizlerine göre karar verebilir,
10. 10. Kriz durumları gibi süreçlerin değerlendirilmesini, izlenmesini ve yönetimini gerçekleştirebilir,
11. 11. Gerekliğinde iş arkadaşları yanı sıra tüm paydaşları ekip içine alıp katkılarını ortaya koymasını sağlayabilir.

6- BİLİM İNSANI

Tanım: Tıp fakültesi mezunu bilim insanı olarak, birey ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirme amacı ile bilimsel bilginin gelişimine katkıda bulunacak yetkinliklere sahiptir.

Açıklama: Bilim insanı olarak tıp fakültesi mezunu, yaşam boyu reflektif öğrenme davranışı göstererek, tıbbi bilginin üretilmesi, yayılması, uygulanması ve dönüştürülmesine katkıda bulunur.

YETERLİKLER:

Tıp fakültesi mezunu;

1. Meslek alanı ile ilgili yeni bilgi ve beceriler ile bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirebilir,
2. Bağımsız bir şekilde öğrenebilir ve deneyimlerinden ders çıkararak mesleğini ilgilendiren tüm alanlarda kendisini geliştirebilir,
3. Yeni öğrendiği ve geliştirdiği bilgi ve becerilerini, hekimlik uygulamalarında kullanabilir,
4. Bilimi ve bilimsel yöntemi etik kurallar çerçevesinde kullanarak yeni mesleksel bilgi ve uygulamaların oluşturulmasına, paylaşılmasına, uygulanmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

7- İLETİŞİMCİ

Tanım: Tıp fakültesi mezunu, sağlık hizmeti ile, tüm paydaşlara sözlü, sözsüz ve yazılı olarak eğitim ve bilişim teknolojilerinden de yararlanarak ilgili bilgilerini etkin bir biçimde aktarır.

Açıklama: Bir iletişimci olarak hekim, sunduğu sağlık hizmeti ile ilgili bilgilerini, sorunları, çözüm önerilerini ve beklentilerini birey, toplum ve diğer sağlık çalışanlarına etkili iletişim öğelerine dikkat ederek etkin bir biçimde aktarır.

YETERLİKLER:

1. Türkçe'yi etkin biçimde kullanabilir,
2. Çeşitli yaş grupları, farklı sosyoekonomik düzey ve kültürlerden tüm hastalar, hasta yakınları, meslektaşlar, diğer sağlık profesyonelleri ve sosyal çevresi ile uygun iletişim yollarını belirleyip ve kullanabilir,
3. Mesleksel iletişimde, gerçekler, olasılıklar ve varsayımları ayırt edebilir, doğruluk ve açıklığı önemseyen bir tutum sergiler,
4. İletişim engelli bireyler ve özel koşullarda (kötü haber, ajite bireyler, mesleksel geri bildirim vb.) etkin iletişimi sağlayabilir,
5. Hastalar, hasta yakınları, meslektaşları, diğer sağlık profesyonelleri ve profesyonel bilgi kaynaklarından nitelikli bilgiyi edinebilir ve mesleksel deneyimi ile birleştirerek sağlık problemlerinin yönetimi için kullanabilir,
6. Profesyonel görüş, deneyim ve değerlendirmelerini çeşitli kitle iletişim araçlarını kullanarak meslektaşları ve toplumla yazılı ve/veya sözlü olarak paylaşabilir,
7. Yabancı bir dilde mesleksel yayınları okuyup anlayabilir ve eleştirel olarak değerlendirebilir, profesyonel görüş, deneyim ve değerlendirmelerini yazılı olarak ifade edebilir,
8. Her türlü iletişimde mesleksel ve etik normlara uygun davranır.

Ek 8. Ulusal ÇEP'le ilgili Görüş Bildiren Paydaşlar ve Çalıştay Öncesi Hazırlık Yapanlar

GELEN GÖRÜŞLER	HAZIRLIK YAPANIN ADI SOYADI
1. Harran Ün. Tıp Fak. 2. Pamukkale Ün Tıp Fakültesi 3. Türk Tabipler Birliği (TTB)	Prof. Dr. Ahmet SONGUR
4. İnönü Ün. Tıp Fak. 5. Karadeniz Teknik Ün. Tıp Fak.	Prof. Dr. Ünsal ÖZGEN
6. Yeditepe Ün. Tıp Fak. 7. Namık Kemal Ün. Tıp Fak. 8. Selçuk Ün. Tıp Fak.	Prof. Dr. Ayça VİTRİNEL
9. Yüzüncü Yıl Ün. Tıp Fak.	Prof. Dr. Çetin RAĞBETLİ
10. Ege Ün. Tıp Fak. 11. Maltepe Ün. Tıp Fak. 12. Biyoistatistik Anabilim Dalları (Yıldırım Beyazıt Ün. Tıp Fak. & Hacettepe Ün. Tıp Fak.)	Prof. Dr. Tahir YAĞDI
13. Erciyes Ün. Tıp Fak. 14. Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)	Prof. Dr. Osman GÜNAY
15. Ankara Ün. Tıp Fak.	Prof. Dr. Kenan ATEŞ
16. Celal Bayar Ün. Tıp Fak. 17. Katip Çelebi Ün. Tıp Fak.	Prof. Dr. Sevinç İNAN
18. Mersin Ün. Tıp Fak.	Prof. Dr. Gönül ASLAN
19. Dokuz Eylül Ün. Tıp Eğitimi Öğrenci Kurulu 20. Dokuz Eylül Ün. Tıp Fakültesi	Prof. Dr. Pınar TUNCEL
21. Akdeniz Ün. Tıp Fak.	Doç. Dr. Erol GÜRPINAR
22. Marmara Ün. Tıp Fak. 23. İstanbul Ün. İstanbul Tıp Fak. 24. TOBB ETÜ Tıp Fakültesi 25. Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) 26. Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği (TAHUD) 27. Öğrenci görüşleri (Türk Tıp Öğrencileri Birliği, Dördüncü sınıf tıp öğrencisi)	Doç. Dr. M. Ali GÜLPINAR
28. Başkent Ün. Tıp Fak.	Doç. Dr. Erhan BÜKEN
29. Atatürk Ün. Tıp Fak.	Doç. Dr. Hamit ACEMOĞLU
30. Bülent Ecevit Ün. Tıp Fak.	Doç. Dr. Nejat DEMİRCAN
31. Tıp Eğitimi Geliştirme Derneği (TEGED) 32. Necmettin Erbakan Ün. Tıp Fak.	Doç. Dr. Güldal İZBIRAK
33. Uludağ Ün. Tıp Fak.	Doç. Dr. Arzu BALKAN
34. Afyon Kocatepe Ün. Tıp Fak. 35. Dicle Ün. Tıp Fak. 36. Süleyman Demirel Ün. Tıp Fak. 37. Türkiye Biyoetik Derneği (TBD)	Yrd. Doç. Dr. Hasan ERBAY